

CRNA GORA

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

AKCIONI PLAN

za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025.

za period 2022-2023.

Podgorica, jul 2022. godine

AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE SOCIJALNE INKLUZIJE ROMA I EGIPĆANA ZA PERIOD 2022 - 2023.

Akcioni plan za implementaciju „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 – 2025“ za period 2022 - 2023, predstavlja dvogodišnji akcioni plan koji je pripremljen i usklađen sa zahtjevima zastupljenim u Metodologiji razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Struktura AP-a je zasnovana na jednom strateškom cilju i deset operativnih ciljeva, i to:

Strateški cilj: **Poboljšanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, unapređenjem inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na promociji jednakosti, borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva**

- Operativni cilj 1: Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i aniticiganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica
- Operativni cilj 2: Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije i postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske i egipćanske populacije i većinskog stanovništva
- Operativni cilj 3: Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika
- Operativni cilj 4: Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice
- Operativni cilj 5: Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice
- Operativni cilj 6: Obezbijediti pristup kvalitetnom i održivom zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske zajednice
- Operativni cilj 7: Unaprijediti zdravstvenu zaštitu romske i egipćanske zajednice i povećati jednak pristup kvalitetnom zdravstvenom sistemu i socijalnim uslugama
- Operativni cilj 8: Unaprijeđenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenata
- Operativni cilj 9: Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja
- Operativni cilj 10: Obezbjeđenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječjeg braka i prosjačenja

Svi operativni ciljevi sadrže indikatore učinka sa pratećim vrijednostima, koje je potrebno ostvariti u narednom petogodišnjem periodu. Akcioni plan sadrži definisane relevantne aktivnosti, indikatore rezultata, nadležne institucije, predviđene rokove za realizaciju aktivnosti, kao i finansijsku konstrukciju za realizaciju strateškog dokumenta.

Važno je napomenuti da su zbog budžetskih ograničenja iskazane budžetske potrebe u nekim slučajevima manje od realnih. Namjera je da se kroz donatorske aktivnosti prevaziđu ova ograničenja.

Napomena: U Akcionom planu za implementaciju „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 -2025“, za period 2022 – 2023 uključene su i mjere za implementaciju „Poznanske Deklaracije“ iz 2019. godine, kojom su se obavezale zemlje zapadnog Balkana, među kojima i Crna Gora da će raditi na unapređenju i poboljšanju položaja romske zajednice u njihovim zemljama.

Diskriminacija

STRATEŠKI CILJ I: Poboljšanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, unapređenjem inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na promociji jednakosti, borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva			
Operativni cilj 1:	Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i aniticiganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica		
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su se suočili sa nekim od oblika diskriminacije	2021 58,6%	2023 56 %	2025 53%
Indikator učinka 2: Smanjiti procenat Roma i Egipćana koji su bili žrtve govora mržnje	2021 49,5%	2023 47 %	2025 45%
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat etničke distance prema građanima romske i egipćanske zajednice	2021 0.55 (na ljestvici od 0 do 1)	2023 0.52	2025 0.50

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
1.1. Organizovanje posjete grupe srednjoškolaca spomen domu Jasenovac i Romskom memorijalnom centru Uštica	Organizovana posjeta spomen domu Jasenovac i Romskom memorijalnom centru Uštica	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	II kvartal 2022	III kvartal 2022	5,055.00 €	Ambasada Sjedinjenih američkih država u Podgorici
1.2.Kampanja protiv anticiganizma uz učešće poznatih ličnosti iz javnog života Crne Gore	Realizovana najmanje jedna kampanja na temu borbe protiv anticiganizma	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	1,442.00 €	Ambasada Sjedinjenih američkih država u Podgorici
1.3.Edukacije na temu borbe protiv anticiganizma za srednjoškolce u SŠ u Podgorici koje će držati mladi ambasadori protiv anticiganizma – učesnici projekta “Svi protiv anticiganizma”	Održano najmanje 3 edukacije za najmanje 60 učesnika	Nosilac: Ministarstvo prosvjete NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	II kvartal 2022	IV Kvartal 2022	Nisu potrebna sredstva	Ambasada Sjedinjenih američkih država u Podgorici

1.4.Obuka službenika/ca iz Ministarstva unutrašnjih poslova, područnih filijala i ekspozitura MUP-a u radu sa romskom i egipćanskom zajednicom i borbom protiv anticiganizma	Održana obuka za najmanje 25 službenika MUP-a	Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	3.500,00 €	Evropska mreža za apatridiju - ENS
1.5.Obilježavanje 2. Avgusta - Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Holocausta	Učecše 15 mladih iz romske i neromske zajednice u programu „Vidi i ne zaboravi” (Dikh he na Bister) u posjeti koncentracionom logoru u Aschwitzu i Krakovu	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	III kvartal 2022	IV kvartal 2023	3.000,00 €	Budžet MLJMP
1.6. Formiranje radne grupe za izradu i akreditovanje programa borbe protiv Anticiganizma za rad sa državnim službenicima i mladima	Formirana grupa za izradu programa brobe protiv Anticiganizma za dvije ciljne grupe, rad sa državnim službenicima i mladima	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Sudovi; Tužilaštva; Ombudsman; CSO ¹ ; Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”;	IV kvartal 2022	IV kvartal 2023	Nijesu potrebna sredstva	Budžet MLJMP

¹Centar za stručno obrazovanje

1.7.Realizacija trodnevnog treninga za trenere na temu Anticiganizma	10 osoba osnaženo da realizuju obuke prema akreditovanom programu brobe protiv Anticiganizma	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Sudstvo Tužilaštvo Ombudman Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”	III kvartal 2022	II kvartal 2023	3.500.00 €	M LJMP
1.8.Izrada Analize i Priručnika za medijske kuće za adekvatno medijsko izvještavanje o Romima i Egipćanima	Izrađena Analiza i priručnik	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama - Phiren Amenca”;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	5,000.00 €	Donatorska sredstva
1.9. Snimanje i kreiranje filma o Anticiganizmu i stradanju Roma u II Svjetskom ratu	Kreiran i prikazan dokumentarni film o Anticiganizmu i stradanju Roma u II Svjetskom ratu prilikom obilježavanja 8. Aprila, Svjetskog dana Roma	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Romska organizacija mladih Koračajte sa nama - Phiren Amenca”;	II kvartal 2022	III kvartal 2022	2,200.00 €	Ambasada Sjedinjenih američkih država u Podgorici
1.10.Uraditi izvještaj o broju prijavljenih i procesuiranih slučajeva	Izrađen izvještaj koji sadrži prikaz ukupno prijavljenih i procesuiranih slučajeva u	Nosilac: Ombudsman;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet CG

govora mržnje, diskriminacije i nasilja	2022 i 2023. godini, sa preporukama za unapređenje postupanja svih insitucija u borbi protiv govora mržnje, diskriminacije i nasilja	Relevantna ministarstva; Partneri: MUP; Sudstvo i Tužilaštvo	II kvartal 2023	IV kvartal 2023		
1.11. Edukovati urednike i novinare za senzibilno izvještavanje prema Romima i Egipćanima i borbi protiv anticiganizma	Edukovano najmanje 20 novinara/novinarki i urednika/urednica iz raznih dnevnih i nedeljnih štampanih i onlajn medija iz više gradova u Crnoj Gori	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: OMBUDSMAN; Agencija za elektronske medije; Javni servis; Novinari	IV kvartal 2022	IV kvartal 2023	3,000.00 €	Budžet MPLJMP
1.12. Jačanje kapaciteta na temu antidiskriminacionog pristupa za zaposlene u javnoj upravi	Obučeno najmanje 40 zaposlenih u biroima za zapošljavanje, centrima za rad domovima zdravlja	Nosilac: Ministarstvo ljudskih manjinskih prava; Help – Hilfe zur Selbsthilfe; Partneri: Ministarstvo zdravlja; Minsitarstvo rada i socijalnog staranja;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	12,000.00 €	IPA Budžet Crne Gore
1.13. Organizovati dvodnevne Edukacije na temu „Društvena jednakost	Edukovano ukupno 40 službenika/službenica	Nosilac:	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	2.500,00 €	Budžet MPLJMP

pripadnika romske i egipćanske zajednice - borba protiv anticiganizma“ (za državne i lokalne službenike, zaposlene u javnim ustanovama, nastavno osoblje, ljekare, sudije, tužioce, inspektore.		Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Lokalne samouprave; MUP; Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo prosvjete; Ministarstvo rada i socijalnog staranja;	II kvartal 2023	IV kvartal 2023	2.500,00 €	
1.14. Obuka za sudije i državne tužioce na temu “Zločin iz mržnje i govor mržnje”	Najmanje 20 sudija i državnih tužilaca uspješno prošlo obuku	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	III kvartal 2022	IV kvartal 2022	3.000 eura	Budžet MPLJMP i Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu
1.15. Obuka za sudije i državne tužioce na temu “Zabrana diskriminacije”	Najmanje 20 sudija i državnih tužilaca uspješno prošlo obuku	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	III kvartal 2022	III kvartal 2022	3.000 eura	Budžet MPLJMP i Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu

1.16. Obuka za sudije i državne tužioce na temu “Borba protiv trgovine ljudima i ugovorenih brakova”	Najmanje 20 sudija i državnih tužilaca uspješno prošlo obuku	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	II kvartal 2022	III kvartal 2022	3,000.00 eura	Budžet MPLJMP
		Partner: Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	III kvartal 2023	IV kvartal 2023	3,000.00	Budžet MPLJMP i Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu
1.17. Obuka za sudije i državne tužioce na temu “Zaštita od nasilja u porodici i rodno zasnovano nasilje sa osvrtom na Istanbulsku konvenciju”	Najmanje 20 sudija i državnih tužilaca uspješno prošlo obuku	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	I kvartal 2023	III kvartal 2023	3.000 eura	Budžet MPLJMP i Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu
1.18. Organizovanje nedjelje promocije romske kulture	Organizovana najmanje jedna manifestacija pod nazivom „Upoznajmo Rome“ kojom će se većinska populacija bolje upoznati sa kulturom, tradicijom i običajima Roma i Egipćana	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava CEKUM ² Partneri: Ministarstvo kulture; Romski savjet; NVO; Lokalna samouprava;	II kvartal 2022 II kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	1.500,00 € MPLJMP 500,00 € Budžet CEKUM-a	Budžet MPLJMP CEKUM

² Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore

1.19. Otvaranje Centra za edukaciju i kulturu Roma (CEKR)	Otvoren Centar za edukaciju i kulturu Roma (CEKR) u Podgorici	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”;	II kvartal 2022	IV Kvartal 2022	14,240.50 €	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava
1.20. Organizovati manifestaciju povodom 8. Aprila, Svjetskog dana Roma.	Održana manifestacija povodom 8. Aprila, Svjetskog dana Roma	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava CEKUM ³ Partner: NVO Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”	I kvartal 2023	II kvartal 2023	1.600,00 € (MLJMP) 400,00 € (CEKUM)	Budžet MLJMP Cekum
1.21. Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu	Emitovano najmanje 10 emisija godišnje	Nosilac: Javni servis	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva	Budžet Javnog servisa
1.22. Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku	Emitovano najmanje 12 radio emisija godišnje	Nosilac: Javni servis Romski radio Partneri: Romski savjet NVO	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva	Budžet Javnog servisa

³ Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore

		Agencija za radio-difuziju				
1.23. Finansirati projekte značajne za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti Roma i Egipćana u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta, finansiranjem projekata nevladinih organizacija, pravnih i fizičkih lica	Godišnje finansijski podržano najmanje 10 projekata koji se odnose na očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti Roma i Egipćana	Nosilac: Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	III kvartal 2022 III kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	Godišnje minimum 10% od 70% sredstava opredjeljenih za finansiranje Fonda shodno Zakonu o manjinskim pravima i slobodama ⁴	Budžet Crne Gore
1.24. Obilježavanje 5 novembra – Svjetskog dana Romskog jezika	Organizovan prigodan događaj u cilju ukazivanja na značaj očuvanja Romskog jezika	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Centar za očuvanje i razvoja kulture manjina Crne Gore; Romski savjet;	III kvartal 2022 III kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	1.000.00 € 1.000.00 €	Budžet MPLJMP

⁴ Član 36g stav 2 Zakona predviđadaseza finansiranje Fonda opredjeljujenajmanje 0,15% odtukućeg budžeta Crne Gore.

		NVO;				
1.25. Edukacija aktivista iz romske zajednice o autentičnom predstavljanju nacionalnog i kulturnog identiteta Roma	Najmanje 20 predstavnika nevladinih organizacija uspješno prošlo obuku	Nosilac: Romski savjet Partner: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	II kvartal 2022	IV Kvartal 2022	2.000,00 eura	Budžet Romskog savjeta
1.26. Organizovanje kursa računara za Saradnike/saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja u cilju sprovođenja digitalne agende	Najmanje 22 Saradnika/saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja uspješno završilo kurs računara	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Ministarstvo prosvjete	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Budžet RCC 3000.00 eura	Donatorska sredstva (RCC) ⁵
1.27. Organizovanje obuke za članove Komisije za pisanje izvještaja po važećoj metodologiji za Vladu Crne Gore i zainteresovane međunarodne subjekte o sprovođenju Strategije, kao i obuke za praćenje i izveštavanje u skladu sa strateškim okvirom EU	Organizovana najmanje jedna obuka za najmanje 15 članova/članica Komisije	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Uprava za kadrove	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Budžet RCC 5000.00 eura	Donatorska sredstva (RCC) ⁶

⁵ Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

⁶ Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

Siromaštvo

Operativni cilj 2:	Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije I postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske I egipćanske populacije I većinskog stanovništva					
Indikator učinka 1: Smaniti materijalnu deprivaciju romske I egipćanske populacije kao I razliku u izloženosti siromaštvu u odnosu na generalnu populaciju	2021 91% Roma I Egipćana (56% jaz)	2023 88% 52%	2025 85% (Roma i Egipćana) (47% jaz)			
Indikator učinka 2: (Multidimenzionalno siromaštvo djece) Smanjiti preklapanja tri najčešće deprivacije za djecu 0-2, 0-5, 5-17 godina	2021 65% (0-2 godina) 53% (0-5 godina) 35% (5-17 godina)2021	2023 60% 48% 30%	2025 55% (0-2) 43% (0-5) 25% (5-17)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
2.1.Pružanje humanitarne pomoći porodicama u socijalnoj potrebi koje	Dodijeljeno najmanje 200 paketa pomoći	Nosilac: Crveni krst	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva LS	Budžet LS

nijesu u zvaničnim evidencijama nadležnih institucija		Lokalne samouprave Partneri: NVO				Međunarodni donatori, NVO, EU
2.2. Raditi na razvijanju metodologije (centralizovanog istraživanja) prikupljanja podataka o položaju građana romske i egipćanske zajednice	Obavljene pripremne radnje i napravljena lista indikatora za prikupljanje podataka, nakon obavljenih konsultacija sa stejholderima	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partner: Uprava za statistiku	II kvartal 2022	I kvartal 2023	2.000,00 €	Budžet RCC ⁷
2.3. Sprovesti istraživanje o Socio-ekonomskom položaju Roma i Egipćana u Crnoj Gori u cilju mjerenja indikatora iz Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025	Sprovedeno i publikovano istraživanje	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Romski savjet NVO	II kvartal 2023	IV kvartal 2023	5.000.00 €	Savjet za regionalnu saradnju (RCC) Drugi međunarodni donatori
2.4. Koordinacija između aktera koji sprovode zelenu agendu i obezbeđivanje učešće poslovne zajednice i mladih Roma i Romkinja za podršku “zelenih” preduzeća, održivo	Uspostavljena koordinacija i razvijen najmanje jedan projekat koji će sadržati komponente zelene agende	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri:	III kvartal 2022.	IV kvartal 2023	4,000.00 € ⁸	Savjet za regionalnu saradnju - RCC

⁷Regionalni savjet za saradnju (RCC)

⁸Za ovu aktivnost će se angažovati konsultant od strane RCC

finansiranje i cirkularnu ekonomiju		Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma; Javno komunalno preduzeće; Agencija za zaštitu životne sredine;				
2.5. Uraditi nacionalni program za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma/Romkinja u Crnoj Gori	Urađen program	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Partneri: Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma; ZZZCG; Unija poslodavaca; Privredna komora CG;	III kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	5,000.00 €	Savjet za regionalnu saradnju (RCC)
2.6. Formalizovati radno mjesto Sakupljača sekundarnih sirovina	Formalizovana profesija Sakupljača sekundarnih sirovina	Nosilac: Centar za stručno obrazovanje Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava;	II kvartal 2022.	IV kvartal 2022.	Redovna budžetska sredstva	Budžet

		Ministarstvo rada i socijalnog staranja; ZZZCG;				
2.7. Organizovanje dvodnevne obuke za 30 sakupljača sekundarnih sirovina kako bi se podigla svijest o očuvanju životne sredine, a u cilju sprovođenja zelene agende	Održana dvodnevna obuka za 30 pripadnika romske i egipćanske populacije	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Partneri: Centar za stručno obrazovanje ; Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma; Javno komunalno preduzeće; Agencija za zaštitu životne sredine;	IV kvartal 2022	IV kvartal 2023	4000.00 eura	Donatorska sredstva (RCC) ⁹

Politička i društvena participacija

Operativni cilj 3:	Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika				
Indikator učinka 1: Povećati učešće Roma i Egipćana u političkom	2021	2023	2025		
	<i>Predstavici RE zajednice nisu zastupjeni u lokalnim i nacionalnom parlamentu</i>	Izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika	Obezbijedjen cenzus		

⁹Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

životu na lokalnom i nacionalnom nivou		u cilju definisanja cenzusa za politicke predstavnike za 0,35%				
Indikator učinka 2: Unaprijediti i osigurati učešće predstavnika Romskog savjeta i romskih i egipćanskih NVO organizacija u kreiranju nacionalnih/lokalnih politika koje se bave unapređenjem položaja građana romske i egipćanske zajednice	2021 <i>Uključeno 10 predstavnika NVO</i>	2023 <i>Uključeno 15 predstavnika</i>	2025 <i>U svim politikama koje se bave unapređenjem položaja Roma i Egipćana uključeni su predstavnici romskih i egipćanskih NVO organizacija</i>			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
3.1 Organizovati edukaciju za predstavnike romske i egipćanske populacije o važnosti političke participacije i učešća u formiranju javnih politika od značaja za Rome i Egipćane	Organizovana jedna dvodnevna edukacija za najmanje 20 predstavnika/predstavica romske i egipćanske zajednice	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Partneri: Romski savjet NVO	III kvartal 2022.	IV kvartal 2023	2.000,00 €	Budzet MPLJMP
3.2. Aktivno funkcionisanje lokalnih akcionih grupa, koje okupljaju predstavnike	Najmanje 8 lokalnih akcionih grupa sa najmanje	Nosilac: Savjet Evrope	II kvartal 2022	IV kvartal 2023 ¹⁰	ROMACTED program	EU i Savjet Evrope

¹⁰Program ROMACTED koji će se realizovati do IV kvartala 2024. godine

romske i egipćanske zajednice	80 predstavnika aktivno (u Glavnom gradu i 7 opština)	Partneri: Lokalne samouprave				
3.3. Angažovanje fasilitatora koji će raditi na povezivanju članova romske zajednice sa predstavnicima lokalnih institucija	Angažovano najmanje 8 fasilitatora (u Glavnom gradu i 7 Opština)	Nosilac: Savjet Evrope Partneri: Lokalne samouprave	II kvartal 2022	IV kvartal 2023 ¹¹	ROMACTED program	EU i Savjet Evrope
3.4. Ojačani kapaciteti predstavnika romske i egipćanske zajednice da aktivnije učestvuju u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou i na ostale teme koje prepoznaju kao značajne	Ojačani kapaciteti najmanje 8 lokalnih akcionih grupa kroz realizaciju edukacija/obuka za najmanje 80 predstavnika/ca romske i egipćanske zajednice	Savjet Evrope Lokalne samouprave	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	ROMACTED program	EU i Savjet Evrope

Stanovanje

Operativni cilj 4:	Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat stambene segregacije romske i egipćanske zajednice u odnosu na većinsku populaciju	2021	2023	2025			
	42,2%	41%	40 %			

¹¹ Program ROMACTED koji će se realizovati do IV kvartala 2024. godine

Indikator učinka 2: Smanjiti nivo prenaseljenosti stambenih objekata u kojima žive pripadnici romske i egipćanske zajednice	2021		2023		2025	
	5,5 članova domaćinstva		5,3		5	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
4.1 Edukacija korisnika romske i egipćanske zajednice o načinu korišćenja i održavanja socijalnih stanova	Održan sastanak sa predstavnicima ulaza zgrada (Sektor liderima) sa ciljem edukacije korisnika romske i egipćanske zajednice o načinu korišćenja i održavanja socijalnih stanova.	Nosilac: Glavni grad Podgorica Partneri: Lokalne samouprave; Romski savjet; NVO;	II kvartal 2022 II kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva Glavnog grada	Budžet Glavnog grada
4.2. Angažovanje Asistenata za podršku korisnicima stambenih jedinica	Angažovan najmanje jedan asitent	Nosilac: Ministarstvo rada i socijalnog staranja	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Redovna budžetska sredstva MRSS	Budžet MRSS
4.3. Izrada Stambene Politike Crne Gore za period 2022 - 2030 godine	Izrađen predlog Stambene Politike Crne Gore za period 2022 - 2030 godina	MEPPU ¹²	III kvartal 2021	IV kvartal 2022	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet MEPPU

¹²Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma

4.4. Izrada Zakona o stambenoj podršci (Zakon o socijalnom stanovanju)	Izrađen predlog Zakona o stambenoj podršci	MEPPU	III kvartal 2021	IV Kvartal 2022	Nisu potrebna dodatna sredstva	Budžet MEPPU
4.5. Izrada Zakona o legalizaciji bespravnih objekata	Izrađen zakon	MEPPU	III kvartal 2021	IV Kvartal 2022	Redovna budžetska sredstva MEPPU	Budžet MEPPU
4.6. Podrška građanima romske i egipćanske populacije u procesu legalizacije objekata koji nemaju smetnju za legalizaciju	Legalizacija najmanje 30 objekata	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava NVO “Mladi Romi”	III kvartal	IV kvartal 2023	25.000.00 €	Donatorska sredstva (RCC) ¹³

Obrazovanje

Operativni cilj 5:	Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice		
Indikator učinka 1: Povećati procenat romske i egipćanske djece koja pohađaju program obrazovanja u ranom djetinjstvu	2021 16%	2023 23%	2025 30%
Indikator učinka 2: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili osnovnu školu	2021 56%	2023 65%	2025 75%

¹³Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

Indikator učinka 3: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili srednju školu	2021 3%	2023 10%	2025 20%			
Indikator učinka 4: Povećati broj pripadnika romske i egipćanske zajednice koji upisuju visokoškolske ustanove na godišnjem nivou	2021 4	2023 8 godišnje	2025 15 godišnje			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
5.1. Organizovati kampanju na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece romske i egipćanske zajednice uu vrtićima, osnovnim i srednjim školama (u četiri opštine: Podgorica, Nikšić, Berane I Tivat)u kojoj će učestvovati predstavnici relevantnih institucija I NVO sektora	Organizovana kampanja u četiri opštine (Podgorica, Nikšić, Berane i Tivat). kojom je obuhvaćeno 300 pripadnika romske i egipćanske zajednice u osnovnim školama u Podgorici, Nikšiću i Beranama	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	II kvartal 2022 II kvartal 2023	II kvartal 2022 II kvartal 2023	1,000.00 € Na godišnjem nivou	Budžet MP
5.2.Organizovati besplatan prevoz učenika/učenica, romske	600 romske i egipćanske djece obuhvaćeno besplatnim prevozom	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	II kvartal 2022.	IV kvartal 2022	60,000.00 €	Budžet MP

i egipćanske populacije za polaznike u osnovnim školama.	(Podgorica, Nikšić, Cetinje, Berane i Budva)	Partner: LS			Na godišnjem nivou	
5.3 Izraditi istraživanje o efektima primjene Protokola o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja u osnovnoj školi	Istraživanje je izrađeno i evidentirani nalazi su predstavljeni javnosti	Nosilac: Ministarstvo prosvjete/Zavod za školstvo	IV kvartal 2022	IV kvartal 2023	Sredstva nisu potrebna	Budžet MP
5.4. Realizovati Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika romske i egipćanske populacije	60 polaznika romske i egipćanske populacije uključeno u Program	Nosilac: Ministarstvo prosvjete/Centar za stručno obrazovanje	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	90,000.00 € Na godišnjem nivou	Budžet MP
5.5. Dodijeliti stipendije srednjoškolicima/srednjoškolcam a romske i egipćanske populacije	Dodijeljeno 210 stipendija srednjoškolicima/srednjoškolcam romske i egipćanske zajednice	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	III kvartal 2022	IV kvartal 2023.	126,000.00 € Na godišnjem nivou	Budžet MP
5.6. Dodijeliti stipendije studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije	Dodijeljeno 20 stipendija studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	III kvartal 2022	IV kvartal 2023	30,000.00 € Na godišnjem nivou	Budžet MP
5.7. Obezbijediti besplatan boravak studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije u studentskom domu	Obezbijeđen besplatan boravak u studentskom domu za najmanje četiri studenata/studentkinje iz romske i egipćanske zajednice	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	III kvartal 2022	II kvartal 2023	7,000.00 € Na godišnjem nivou	Budžet MP

5.8.Organizovati obuku za Program obrazovanja za sticanje ključnih vještina Romologija	Realizovana obuka za najmanje 2 modula – Ukupno 15 polaznika po obuci	Nosilac: Ministarstvo prosvjete/Ministarstvo o ljudskih i manjinskih prava	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	4.000,00 € MP, 4.000,00 € RCC ¹⁴	Donatorska sredstva (RCC) ¹⁵ Budžet MP
5.9.Otvaranje lokalnog omladinskog servisa (omladinskog kluba ili centra) pristupačnog mladima iz romske i egipćanske zajednice	Otvoren omladinski centar u dijelu grada koji je pristupačan mladima iz romske i egipćanske zajednice	Nosilac: Glavni grad u saradnji sa organizacijama civilnog društva	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Redovna sredstva	Glavni grad Podgorica Donatori, državni budžet
5.10.Inicirati prijedlog za stvaranje odeljenja za Rome i Egipćane u Ministarstvu Prosvjete	Iniciran predlog	Nosilac: Romski Savjet	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Nijesu potrebna sredstva	
5.11. Organizovati kampanju za upis u srednje i visoko obrazovanje	Organizovana kampanja u najmanje 3 Opštine	Nosilac: Romski Savjet Partneri: Ministarstvo prosvjete; Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Nijesu potrebna sredstva	
5.12. Organizovanje Info sesija za učenike devetih razreda u Srednjim školama u cilju podrške u odabiru zanimanja i nastavka školovanja	Broj djece iz romske i egipćanske zajednice - učenika 9-tih razreda	Nosilac: Help – Hilfe zur Selbsthilfe	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	1.000,00 €	Donatorska sredstva

¹⁴ Regionalni savjet za saradnju (RCC)

¹⁵Regionalni savjet za saradnju (RCC)

5.13. Angažovanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja	Angažovano najmanje 20 Saradnika	Nosilac: Ministarstvo prosvjete	III kvartal 2022	IV kvartal 2023	90.000,00 €	Budžet MP
			III kvartal 2022	IV kvartal 2023	Na godišnjem nivou	

Zapošljavanje

Operativni cilj 6:	Obezbijediti pristup kvalitetnom I održivom zapošljavanju za pripadnike romske I egipćanske zajednice					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat nezaposlenosti pripadnika romske I egipćanske populacije	2021	2023	2025	2021	2023	2025
	70,7%	65%	60.7%			
Indikator učinka 2: Povećati procenat Roma I Egipćana zaposlenih u javnom sektoru	2021	2023	2025	2021	2023	2025
	10,1%	11%	12%			
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat Roma I Egipćana zaposlenih u neformalnom sektoru	2021	2023	2025	2021	2023	2025
	61% ¹⁶	59%	55%			
Indikator učinka 4:	2021	2023	2025	2021	2023	2025
	59,6%	52%	45%			

¹⁶Podaciza 2017. godinu

Smanjiti nivo stope neaktivnosti Romkinja I Egipćanki						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
6.1. Uključivanje Roma i Egipćana u program javnih radova	20 pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice uključeno u program javnih radova (na osnovu individualnog plana zapošljavanja I iskazane zainteresovanosti nezaposlenih lica za uključenje u ove programe)	Nosilac: Zavod za zapošljavanje Crne Gore	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	35.000,00 €	Budžet ZZZ CG
6.2. Uključivanje Roma I Egipćana u programske aktivnosti namjenjene povećanju zaposlenosti u okviru mjera APZ-a	30 pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice uključeno u druge programe aktivne politike zapošljavanja namijenjene povećanju zaposlenosti(na osnovu individualnog plana zapošljavanja I iskazane zainteresovanosti nezaposlenih lica za uključenje u pojedine programe)	Nosilac: Zavod za zapošljavanje Crne Gore	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	43.000,00 €	Budžet ZZZ CG

6.3. Pružanje stručne pomoći radi sticanja znanja i vještina potrebnih za uključivanje na tržište rada, odnosno osposobljavanja za rad	Za 50 pripadnika/ca romske i egipćanske populacije pružene usluge pripreme za zapošljavanje – individualno savjetovanje/individualni plan zapošljavanja	Nosilac: Zavod za zapošljavanje Crne Gore	II kvartal 2022 I kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva	Budžet ZZZCG
6.4. Posredovanje u zapošljavanju licima romske i egipćanske populacije iz evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore	Za sve građane/građanke romske i egipćanske populacije koji se nalaze na evidenciji ZZZCG na osnovu iskazane potrebe poslodavaca	Nosilac: Zavod za zapošljavanje Crne Gore	II kvartal 2022 I kvartal 2023	IV kvartal 2022 IV kvartal 2023	Redovna budžetska sredstva	Budžet ZZZCG
6.5. Organizovati seminare i obuke za senzibilizaciju savjetnika za zapošljavanje za rad sa teže zapošljivim kategorijama nezaposlenih lica	Obučeno najmanje 15 savjetnika za zapošljavanje	Nosilac: Help – Hilfe zur Selbsthilfe Partneri: Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	20.000,00 EUR	Evropska Unija, Budžet Crne Gore
6.6. Podržati uključivanje na tržište rada nezaposlenih lica romske i egipćanske	Broj Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki koji su	Nosilac: Help – Hilfe zur Selbsthilfe	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	100.000 EUR	UNDP, Vlada Njemačke Evropska Unija,

nacionalnosti, kroz mjere aktivne politike zapošljavanja: obuke za aktivno traženje posla, treninge samoefikasnosti, klub za traženje posla, sajmove	uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja	Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Ministarstvo rada i socijalnog staranja				Budžet Crne Gore
6.7. Biznis planovi za 10 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice	10 odraslih građana/građanki romske i egipćanske populacije nastavilo da privređuje u okviru biznis inkubatora na Koniku; 10 građana romske i egipćanske zajednice registrovano I legalno posluju kao preduzetnici	Nosilac: Crveni krst Crne Gore	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Sredstva iz donacija	Donatorska sredstva
6.8. Tutorstvo za 20 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice na temu zapošljavanja (asistencija u pisanju CV-a, infrmisanje o dostupnim poslovima...)	Pružena pomoć za 20 građana/građanki romske i egipćanske zajednice da samostalno aplicira za posao	Nosilac: Crveni krst Crne Gore	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	Sredstva iz donacija	Donatorska sredstva
6.9. PSP ¹⁷ trening za volontere i zaposlene u Crvenom krstu na temu zapošljavanja	15 volontera i zaposlenih obučeno da pruži psiho-socijalnu podršku građanima romske i egipćanske zajednice (korisnicima) u zapošljavanju	Nosilac: Crveni krst Crne Gore Partner: Crveni krst R. Italije	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Sredstva iz donacija	Donatorska sredstva

¹⁷ Psiho-socijalna podrška

Zdravlje

Operativni cilj 7:	Unaprijediti zdravstvenu zaštitu romske i egipćanske zajednice i povećati jednak pristup kvalitetnom zdravstvenom sistemu I socijalnim uslugama					
Indikator učinka 1: Povećati prosječno trajanje životnog vijeka pripadnika romske I egipćanske zajednice	2021 55,9 godina	2023 57,4 godina	2025 58,9 godina			
Indikator učinka 2: Smanjiti nivo diskriminacije sa kojim se suočavaju pripadnice romske I egipćanske zajednice prilikom korišćenja usluga zdravstvenog 29lanira	2021 25,8%	2023 22%	2025 20%			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
7.1. Izmijeniti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kako bi se sistematizovala 3 radna mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva (jedno radno mjesto u DZ Nikšić, i jedno	Izmijenjeni akti o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	Nosilac: Ministarstvo zdravlja Partneri: Zdravstvene ustanove	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna sredstva Ministarstva zdravlja

radno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj)						
7.2 Organizovati i sprovesti kampanju “Upoznaj svog Saradnika”	Realizovane kampanje u najmanje 3 Opštine	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja</p> <p>Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Zdravstvene ustanove; Romski savjet; NVO;</p>	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna budžetska sredstva Donacije
7.3 Stručno usavršavanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva	Organizovan najmanje jedan seminar/edukacija/stručno usavršavanje za najmanje 5 saradnika/saradnica	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava;</p> <p>Partneri: Zdravstvene ustanove; Ministarstvo prosvjete; NVO; Međunarodne organizacije;</p>	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna budžetska sredstva

7.4 Organizovati vakcinaciju djece romske i egipćanske populacije	<p>Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima</p> <p>Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka</p>	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja</p> <p>Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Zdravstvene ustanove; Institut za javno zdravlje;</p>	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	2.000,00 € godišnje Ministarstvo zdravlja	Budzet CG
7.5 Organizovati kampanje za pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama	Realizovane kampanje u najmanje 3 opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije (Bar, Nikšić, Bijelo Polje)	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja</p> <p>Partneri: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava; Nevladine organizacije;</p>	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna budžetska sredstva
7.6 Motivisati putem savjetovanja trudnice pripadnice romske i egipćanske zajednice za pohađanje Škole za trudnice	Školu pohađalo minimum 3% pripadnica romske i egipćanske populacije od ukupnog broja trudnica koje su koristile usluge zdravstvenog sistema	<p>Nosilac: Ministarstvo zdravlja</p> <p>Partneri: Domovi zdravlja</p>	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna budžetska sredstva

7.7 Motivisati putem savjetovanja pripadnike/ce romske i egipćanske populacije za pohađanje Škole roditeljstva	Školu pohađalo minimum 3% roditelja romske i egipćanske populacije od ukupnog broja roditelja koji su koristili usluge zdravstvenog sistema	Nosilac: Ministarstvo zdravlja Partneri: Domovi zdravlja	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Redovna budžetska sredstva	Redovna budžetska sredstva
7.8. Sprovesti edukacije za medicinske radnike/ce o njihovoj ulozi u borbi protiv trgovine ljudima uz osvrt na važnost senzibilnog pristupa u radu potencijalnim i žrtama trgovine ljudima iz romske i egipćanske zajednice	Broj sprovedenih edukacija za medicinske radnike/ce Broj edukovanih medicinskih radnika/ca	Nosilac: Uprava za kadrove; Ministarstvo zdravlja; Partner: MUP	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	1.100,00 € godišnje	Sredstva Uprave za kadrove
7.9 Organizovati preventivne radionice Porodičnog centra za 70 pripadnica romske i egipćanske zajednice	70 pripadnica romske i egipćanske zajednice informisano o prenosivim bolestima, zdravlju djeteta, žene i porodice	Nosilac: Crveni krst Crne Gore Partner: Institut za javno zdravlje	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	4,490.00 EUR	Donatorska sredstva
7.10 Projektno angažovanje Saradnika/ca u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva	Projektno angazovano najmanje 10 Saradnika na period od godinu dana	Nosilac: Help – Hilfe zur Selbsthilfe Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Ministarstvo zdravlja;	II kvartal 2022.	IV kvartal 2023.	Finansijska sredstva su prikazana kod aktivnosti 6.13	SOPIS (Evropska Unija) Budžet Crne Gore

7.11 Istraživanje o uticaju rada Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u oblasti socijalne zaštite, zdravstva, zapošljavanja i obrazovanja u Crnoj Gori	Sprovedena 2 istraživanja o uticaju rada saradnika u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u oblasti socijalne zaštite, zdravstva, zapošljavanja u Crnoj Gori.	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Agencija za odnose sa javnošću P.R.A. doo;	II kvartal 2022.	IV kvartal 2022. ¹⁸	Finansijska sredstva su prikazana kod aktivnosti 6.13	SOPEES Obezbeđena iz sredstava EU I uz kontribuciju Vlade Crne Gore.
7.12 Omogućiti pristup romskim i egipćanskim roditeljima i starateljima programima roditeljstva poput Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlja za malu djecu (Parenting for Lifelong Health for Young Children) kroz ojačanu saradnju između implementatora programa, romskih i egipćanskih nevladinih organizacija, i medijatora/saradnika	Broj roditelja Roma i Egipćana koji završavaju programe roditeljstva (npr. Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlja za malu djecu)	Nosilac: UNICEF Partneri: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Vrtići, Domovi zdravlja, NVO	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	6,000.00 €	UNICEF
7.13 Radionice u romskim naseljima o zdravstvenom vaspitanju kako bi se povećalo znanje roditelja I staratelja o podsticajnoj njezi (nurturing care) I povećala potražnja za generalnim zdravstvenim	Broj Roma i Egipćana koji koriste generalne zdravstvene usluge (minimum jedna posjeta godišnje izabranom ginekologu, minimum 4 posjete zdravstvenom radniku	Nosilac: Institut za javno zdravlje	II kvartal 2022	IV kvartal 2023	12,000.00 €	UNICEF

¹⁸Projekat će se sprovesti do IV kvartala 2022.

uslugama i uslugama iz oblasti prehrane djeteta	tokom trudnoće, sa izabranim pedijatrom, itd)					
---	---	--	--	--	--	--

Građanski status i lična dokumenta

Operativni cilj 8:	Unaprijeđenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenta					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat Roma i Egipćana koji ne posjeduju lične dokumente	2021 10%	2023 5%	2025 0%			
Indikator učinka 2: Obezbijediti da 34ojima Romi i Egipćani upisani u matične 34ojima34r rođenih	2021 5,7% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matične knjige rođenih	2023 3% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matičnog registra rođenih	2025 0%			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 8	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
8.1. Nastaviti sa primjenom pojednostavljenih procedura za pribavljanje identifikacionih dokumenata za raseljena i interno raseljena lica čiji su zahtjevi za status stranca i dalje u radu	Broj identifikacionih dokumenata za raseljena i interno raseljena lica čiji su zahtjevi za status stranca i dalje u radu	Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova Partneri: UNHCR NF Gradjanska alijansa	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Nijesu potrebna sredstva	Ministarstvo unutrašnjih poslova

<p>8.2. Nastaviti saradnju sa nadležnim organima država porijekla u rješavanju statusa IRL¹⁹ i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške.</p>	<p>Izveštaj o broju posjeta nadležnih organa Kosova</p> <p>Izveštaj o broju održanih koordinacionih sastanaka između MUP-a CG i MUP-a Kosova</p> <p>Broj lica kojima je pružena pomoć od strane kombinovanih mobilnih biometrijskih timova</p>	<p>Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova</p> <p>Partneri: UNHCR NF Gradjanska alijansa</p>	<p>II kvartal 2022</p>	<p>IV kvartal 2022</p>	<p>Sredstva obezbijedena po potrebi</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p>
<p>8.3. Pružanje pomoći licima u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške u Crnoj Gori, posredstvom Ambasade Republike Srbije/ Ambasade Republike Kosovo</p>	<p>Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori</p> <p>Vrste dokumenata/procedura registracije koje se mogu pokrenuti u Ambasadi Republike Kosovo u Crnoj Gori</p>	<p>Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova</p> <p>Partneri: UNHCR NF Gradjanska alijansa</p>	<p>II kvartal 2022</p>	<p>IV kvartal 2022</p>	<p>Sredstva obezbijedena po potrebi od slučaja do slučaja</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p>
<p>8.4. Pružanje podrške ranjivim I/RL licima u regulisanju pravnog statusa u Crnoj Gori</p>	<p>Broj lica kojima je pružena pravna ili finansijska pomoć za regulisanje pravnog statusa u Crnoj Gori</p>	<p>Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova</p> <p>Partneri: UNHCR</p>	<p>I kvartal 2022</p>	<p>IV kvartal 2022</p>	<p>Sredstva obezbijedena po potrebi od slučaja do slučaja</p>	<p>UNHCR - (Direktna i indirektna finansijska pomoć kroz rad partnerskih NVO i UNHCR uposlenika)</p>

¹⁹ Interno raseljena lica

		NF Gradjanska alijansa				
8.5. Običi sva RL I IRL čiji su zahtjevi za status stranca sa privremenim ili stalnim boravkom I dalje u radu, odnosno koji su stekli status stranca sa privremenim boravkom do 3 godine. Običi RL I IRL koji su stekli status stranca sa stalnim boravkom na reprezentativnom uzorku	Broj realizovanih informativnih posjeta I sastanaka Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla	Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova Partneri: UNHCR NF Gradjanska alijansa	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Sredstva obezbijedena po potrebi od slučaja do slučaja	Ministarstvo unutrašnjih poslova
8.6. Podizati svijest i informisanost o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo za sva zainteresovana lica organizacijom okruglih stolova ili putem medija	Broj lica i broj okruglih stolova o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo za sva zainteresovana lica.	Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova Partneri: UNHCR NF Gradjanska alijansa	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	Nijesu potrebna sredstva	Ministarstvo unutrašnjih poslova
8.7. Pružanje podrške građanima romske i egipćanske zajednice u regulisanju pravnog statusa u Crnoj Gori u skladu sa Mapom puta za okončanje apatridije Roma i Egipćana u Crnoj Gori	Obezbjedena pravna pomoć za najmanje 20 građana/građanki romske i egipćanske zajednice u rešavanju pravnog statusa	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; NVO "Phiren amenca" Partner: MUP	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	9. 975.00 eura	Donatorska sredstva (RCC)

Socijalna i porodična zaštita

Operativni cilj 9:	Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat odraslih u romskim i egipćanskim naseljima koji opravdavaju fizičko nasilje nad suprugom	2021 MICS: 25% žena 21 % muškaraca	2023 20 % žena 16 % muskaraca	2025 15% žena 11 % muškaraca			
Indikator učinka 2: Procenat žena starosti 20-24 godine su stupile u brak prije svoje 15 odnosno prije svoje 18 godine [SDG 5.3.1]	22% (prije 15. godine) 55% (prije 18. godine)	16 % (prije 15) 40% (prije 18)	10% (prije 15. godine) 20% (prije 18. godine)			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 9	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
9.1 Javne kampanje protiv prisilnih/ugovorenih/dječjih brakova, porodičnog nasilja i prosjačenja	Sprovedene kampanje i realizovana dva istraživanja o uticaju saradnika/medijatora Realizovano 8 radionica za 150 učesnika za roditelje i djecu Realizovano 11 radionica za najmanje 220 učesnika	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; Agencija za odnose sa javnošću P.R.A. doo; Partner: Ministarstvo finansija - CFCU	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	225.250,00 € IPA 39.750,00 € nacionalno kofinansiranje (Budžet CG) UKUPNO: 265.000,00 €	EU i Budžet CG

	(predstavnicima LS ²⁰ , UP ²¹ , CSR ²² ...					
9.2. Edukacija za osnaživanje zajednice u suzbijanju nasilja u porodici i dječijih ugovorenih brakova u Crnoj Gori.	Realizovano najmanje 30 radionica	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; NVO "Centar za romske inicijative" Nikšić	I kvartal 2022	IV kvartal 2022	18.200,00 €	Sredstva obezbjeđena budžetom u 2021. godini
9.3. Sprovođenje radionica u cilju povećanja znanja o rizicima i posljedicama dječijeg prosjačenja i senzibilisanja na adekvatno procesuiranje slučajeva dječijeg prosjačenja unutar romske i egipćanske zajednice i relevantnih institucija	Realizovano 15 interaktivnih radionica za 375 pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice	Nosilac: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava; NVO „Centar za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore - Defendologija“ iz Nikšića;	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	17.200,00€,	Sredstva obezbijedena budžetom u 2021. godini
Operativni cilj 10	Obezbjedenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječjeg braka i prosjačenja					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena nekom obliku psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane	2021 64%	2023 62%	2025 59%			

²⁰Lokalne samouprave

²¹Uprava policije

²²Centri za socijalni rad

odraslih članova domaćinstva			
Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena teškom fizičkom kažnjavanju	11%	10%	9%
Indikator učinka 2: Povećanje broja identifikovanih i procesuiranih slučajeva dječjeg ugovorenog braka i dječjeg prosjačenja (muškog pola).	2021 7 slučajeva dječjeg ugovorenog braka 32 slučaja dječjeg prosjačenja kao oblika nasilja u porodici *M (21) Ž(11)	2023 10 50	2025 15 80
Indikator učinka 3: Unaprijediti rani dječji razvoj romske i egipćanske djece od 0-6 godina	2021 Indeks ranog razvoja djeteta (ECDI) ²³ : romska naselja: 77 Procenat djece 0-5 mjeseci koja su isključivo dojena (MICS): 14% Procenat djece 25-59 mjeseci u romskim naseljima sa kojima se majka, otac ili bilo koji odrasli član domaćinstva učestvovao u najmanje 4 aktivnosti: Sa majkama 36%	2023 80 17%	2025 85 20%

²³ECDI: Indeks ranog razvoja djeteta; procenat dječje starosti 3-4 godine u romskim naseljima koji se nalaze na odgovarajućem stepenu razvoja u pogledu pismenosti/poznavanja brojeva, fizičkih, socijalno-emocionalnih i domaćinstva koje se odnose na učenje

	Sa očevima 18%.			Sa majkama 50%, Sa očevima 40%		
	2021			2023		
	1 Svrtište u Opštini Niksic			2 Svrtišta		
	2025			3 Svrtišta		
Indikator učinka 4: Uspostavljanje specijalizovanih servisa za djecu žrtve dječjeg nedozvoljenog i ugovorenog braka i djecu koja žive i/ili rade na ulici ili su u riziku da to postanu.						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 10	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
10.1. Sprovesti aktivnosti i kampanje o mehanizmima prevencije i pomoći žrtvama dječijeg ugovorenog braka uključujući direktno djecu i porodice u aktivnosti	Broj kampanja	Nosilac: UNICEF Partneri: MUP Uprava policije Centri za socijalno rad	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	15,000.00 €	UNICEF Budzet Glavnog grada
10.2. Organizovanje obuke za stručne radnike u centrima za socijalni rad, koji bi prošli ove obuke u skladu sa akreditovanom obukom o dječjem ugovorenom braku u cilju	Organizovane obuke za 15 stručnih radnika koja će se obučavati vezano za „ugovorene dječje brakove“	Nosilac: Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu Partneri:	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	3,000.00 €	Međunarodni fondovi

senzibilisanja stručnjaka za rad sa pripadnicima romske i egipćanske zajednice		Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, MUP, Obrazovne ustanove, Tužilaštva, Sudovi, Uprava policije, NVO				
10.3. Organizovanje obuke unutar škola za rano otkrivanje i postupanje u cilju prevencije i srječavanja dječjih brakova/ekonomske eksploatacije djece i trgovine djecom	Broj škola u kojima je održana obuka na godišnjem nivou; Broj identifikovanih i procesuiranih slučajeva, na godišnjem nivou.	Nosilac: Ministarstvo prosvjete Partneri: MUP, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, NVO, Međunarodne organizacije	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	10.000,00 €	Budžet MP
10.4. Sprovesti promociju Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom uključenom u život i rad na ulici – na lokalnom nivou	Predstavljen Protokol u lokalnim zajednicama	Nosilac: MUP Partneri: Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja,	II kvartal 2022	IV kvartal 2022	5.500,00 €	Međunarodni fondovi (donacije) Redovna budžetska sredstva

		Ministarstvo rada i socijalnog staranja, NVO				
10.5. Pokretanje socijalnog servisa Svrtište-privremeni smještaj za djecu sa ulice	Obezbijeden privremeni smještaj za djecu sa ulice u vidu socijalnog servisa - Svrtište	Nosilac: Glavni grad Podgorica Partner: NVO "Udruženje Roditelji"	II kvartal 2022	IV kvartal 2023.	10,000.00 €	Glavni grad Podgorica
10.6. Realizovati obuke za predstavnike insitucija koje u skladu sa opisom posla koji obavljaju mogu doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima u odnosu na identifikaciju i zaštitu žrtava i efikasno krivično gonjenje izvršilaca	Realizovana obuka za najmanje 20 socijalnih radnika, 20 predstavnika policije, sudstva i tužilaštva u odnosu na identifikaciju, pružanje pomoći i procesuiranje slučajeva trgovine ljudima	Nosilac: Uprava za kadrove, Partneri: Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, MUP, Policijska akademija	III kvartal 2022	IV kvartal 2022	19.100,00 €	3 100 budžetska sredstva 16 000 donacije
10.7. Potpisati bilateralne sporazume o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima (prevencija, identifikacija, zaštita I dobrovoljni povratak).	Potpisan Sporazum o saradnji sa dvije zemlje regiona	Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova	II kvartal 2022	III kvartal 2023	5 000 eura	1 000 eura budžet 4 000 donacije

CRNA GORA

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

IZVJEŠTAJ

o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025.

za 2021. godinu

Podgorica, jul 2022. godine

SADRŽAJ

UVODNI REZIME	45
Obrazloženje dlelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	46
Osvrt na najvažnije ostvarene rezultate i izazove.....	46
Izazovi za naredni period	49
Osvrt na realizovana u odnosu na planirana sredstva	50
Informacija o napretku u postizanju operativnih ciljeva	52
Oblast Diskriminacija	52
Finansiranje projekata/programa NVO i fizičkih lica	53
Drugi projektinevladinih organizacija na temu borbe protiv diskriminacije i anticiganizma	53
Oblast Siromaštvo	54
Oblast Politička i društvena participacija.....	55
Oblast Stanovanje	56
Oblast Obrazovanje.....	57
Oblast Zapošljavanje	60
Oblast Zdravlje	61
Oblast Građanski status i lična dokumenta	63
Oblast Socijalna i porodična zaštita	64
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Diskriminacija	67
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Siromaštvo.....	83
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Politička i društvena participacija	89
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Stanovanje.....	95
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Obrazovanje	98
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Zapošljavanje.....	110
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Zdravlje	120
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Građanski status i lična dokumenta	131
Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Socijalna i porodična zaštita	138
PREPORUKE	151
PRILOZI	153

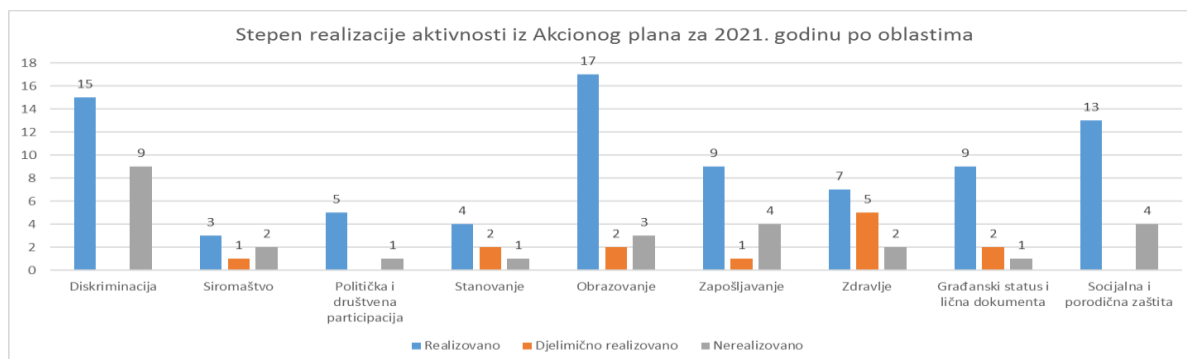
UVODNI REZIME

Romi/Romkinje i Egipćani/Egipćanke su u Crnoj Gori, kao i u mnogim zemljama u kojima žive, suočeni sa problemima veoma niskog nivoa obrazovanosti i zaposlenosti, pa su stoga suočeni sa problemom društvene marginalizacije. Prema podacima iz posljednjeg Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori iz 2011. godine, 6.251 lice se izjasnilo da pripada romskoj nacionalnosti, što predstavlja 1,01 % od ukupnog stanovništva, od čega najveći broj živi na teritoriji Podgorice (3988), zatim Berana (531), Nikšića (483), i to u 77% slučajeva u odvojenim naseljima. Populacija Egipćana/Egipćanski broji 2054 lica, odnosno 0,33 % od ukupnog stanovništva.²⁴ Procjene Savjeta Evrope govore da u Crnoj Gori živi oko 25 hiljada Roma i Egipćana.²⁵

U septembru 2021. godine Vlada Crne Gore je donijela „**Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 - 2025**“²⁶ (u daljem tekstu Strategija) i **usvojila Akcioni plan za sprovođenje iste za 2021. godinu**. Ključni cilj Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 je poboljšanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, kroz izgradnju inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva. U cilju praćenja realizovanih aktivnosti predmetne Strategije, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je formiralo Komisiju za praćenje sprovođenja Strategije.

Akcionim planom za 2021. godinu za sprovođenje Strategije su obuhvaćene sve oblasti za koje se smatra da su važne za rješavanje problema romske i egipćanske populacije, i to: diskriminacija; siromaštvo; politička i društvena participacija; stanovanje; obrazovanje; zapošljavanje; zdravlje; građanski status i lična dokumenta; socijalna i porodična zaštita.

Grafikon br. 1:

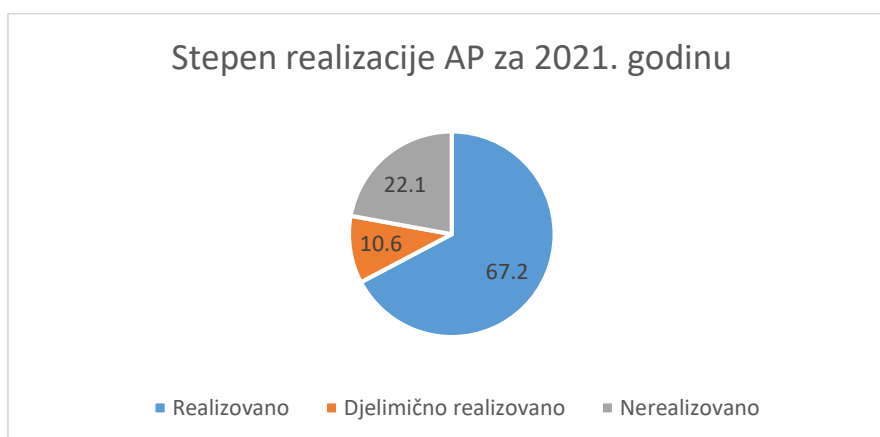
Akcionim planom za 2021. godinu za sprovođenje Strategije bila je predviđena realizacija 122 aktivnosti kako je prikazano na grafikonima 1 i 2. Od 122 aktivnosti realizovana je 82 aktivnost ili 67.2%, djelimično realizovano 13 aktivnosti ili 10.6 %, dok je nerealizovano 27 aktivnosti ili 22.1%.

²⁴ Uprava za statistiku- MONSTAT, Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011.godini, <https://www.monstat.org/cg/page.php?id=322&pageid=322>

²⁵ Savjet Evrope, Procjene romske populacije. Preuzeto 23. marta 2017. godine sa, <http://www.coe.int/de/web/portal/roma/>

²⁶ <https://wapi.gov.me/download/ac62f522-fc63-4408-b164-546aefa52a4b?version=1.0>

Grafikon br. 2:

Osvrt na ostvarene rezultate i izazove

U septembru 2021. godine Vlada Crne Gore je donijela „Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 - 2025“²⁷ i usvojila Akcioni plan za sprovođenje iste za 2021. godinu. Prilikom izrade Strategije podršku je pružio RCC²⁸ u sklopu projekta Integracija Roma 2020, dok je prevod Strategije na engleski jezik obezbijedio Savjet Evrope. Akcioni plan za 2021. godinu se realizovao u periodu septembar - decembar 2021. godine što je veoma kratak rok za mjerenje napretka u ostvarenju ciljeva koji su postavljeni Strategijom, a osim toga radi se o prvoj godini sprovođenja pomenute Strategije.

Uprkos činjenici da je Akcioni plan za 2021. godinu trajao nepuna četiri mjeseca, ističemo:

- kada je u pitanju borba protiv diskriminacije i anticiganizma prvi put je u Crnoj Gori u organizaciji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcije za inkluziju Roma i Egipćana, obilježen 2. avgust, Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holokausta;
- edukovano je više od 150 osoba na temu borbe protiv anticiganizma koji se smatra u velikoj mjeri uzrokom diskriminacije građana romske populacije;
- emitovane su TV i radio emisije na romskom jeziku - o kulturi Roma/Romkinja i trenutnim problemima sa kojima se romska populacija suočava;
- finansiran je 21 projekat NVO u cilju zaštite prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki. Navedenim aktivnostima će se uticati na smanjenje diskriminacije i govora mržnje prema građanima/grāđankama romske i egipćanske populacije (Operativni cilj br. 1);
- u cilju ublažavanja posljedica uticaja pandemije COVID 19 na najugroženije kategorije stanovništva među kojima su pripadnici romske i egipćanske populacije pružana je pomoć u u vidu dodjele paketa hrane i sredstava za higijenu, gdje se vodilo računa prema porodicama koje nisu korisnici MOP²⁹-a ili neke druge vrste materijalnih davanja, i te porodice su uvijek obuhvaćene češćim distribucijama u odnosu na porodice iz sistema SDZ-a. Opština Tivat i Opština Pljevlja su pružali jednokratnu novačanu pomoć za porodice romske i egipćanske populacije koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, a ne nalaze se na evidenciji Centra za socijalni rad Tivat (Operativni cilj br. 2);

²⁷<https://wapi.gov.me/download/ac62f522-fc63-4408-b164-546aefa52a4b?version=1.0>

²⁸Savjet za regionalnu saradnju

²⁹Materijalno obezbjeđenje porodice

- edukacija o važnosti političke i društvene participacije je realizovana 2021. godine na kojoj je prisustvovalo preko 20 pripadnika romske i egipćanske populacije;
- formirane su lokalne akcione grupe kroz program ROMACTED koje čine i predstavnici romske i egipćanske populacije, a cilj je jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za rad na socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana (Operativni cilj br. 3);
- uz podršku Savjeta za regionalnu saradnju 32 Romska naselja u Crnoj Gori je mapirano u 13³⁰ Opština u Crnoj Gori, Prijestonici Cetinje i Glavnom gradu Podgorica. Mapiranje je izvršeno na osnovu Regionalne metodologije za mapiranje stanovanja Roma koju je razvio Savjet za regionalnu saradnju (RCC). Podaci će se koristiti za rješavanje problema u oblasti stanovanja sa kojima se suočavaju građani romske i egipćanske zajednice, a takođe i prilikom pisanje IPA III projekata;
- sprovedena je tenderska procedura i izabran izvođač radova za izgradnju stambenih jedinica za porodice romske i egipćanske populacije u Opštini Petnjica (Operativni cilj br. 4);
- kada je u pitanju oblasti obrazovanja, obezbijeđen je prevoz za 600 učenika/učenica iz romske i egipćanske populacije u osnovnom školama. Školske 2021/2022. angažovano je dvadesetdva saradnika/saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja i dodijeljene su stipendije svim studentima/studentkinjama (150.00 eura mjesečno) i srednjoškolicima/srednjoškolkama (60 eura mjesečno) romske i egipćanske populacije koji su podnijeli zahtjev za istu. U saradnji sa NVO “**Mladi Romi**”, obezbijeđena je mentorska podrška za 150 učenika/učenica romske i egipćanske populacije koji pohađaju srednju školu.
- grafikonom br. 3 predstavljen je napredak u dostizanju operativnog cilja br. 5. kada je u pitanju srednjoškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje.

Grafikon br. 3:

- tokom 2021. godine **Crveni krst Crne Gore** je nastavio sa realizacijom projekata koji podržavaju biznis inkubatore uspostavljene na području Konika. Devet (9) odraslih građana romske i egipćanske populacije su registrovani kao preduzetnici i obavljaju svoje djelatnosti u prostorijama koje im je ustupio Crveni krst. U oktobru, 2021. godine formirana je **Kancelarija za bavljenje pitanjima romske i egipćanske populacije**, u sklopu Sekretarijata za socijalno staranje u **Glavnom gradu Podgorica**. U osam programa javnog rada društveno korisnih sadržaja, u trajanju od tri mjeseca, **zaposleno je 17 nezaposlenih građana romske i egipćanske populacije**, a podstaknuto je zapošljavanje na sezonskim poslovima za **3 nezaposlena lica** pripadnika romske i egipćanske populacije kroz program subvencioniranog

³⁰ U Opštini Bijelo Polje i Berane romska naselja su mapirana 2020. godine kao pilot projekat dok su ostalim Opštinama romska naselja mapirana 2021. godine.

zapošljavanja. Tri studenta romske i egipćanske populacije završnih godina UCG je obavilo **tromjesečni program stručne prakse** u javnim organima. Međunarodna organizacija **Help**³¹ je projektno angažovala **34 saradnika/saradnice** u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, na 12 mjeseci.³²(Operativni cilj br. 6).

- u naselju Konik u Podgorici organizovana je **Vakcinaciju** pripadnika romske i egipćanske populacije u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID-19 gdje je vakcinisano preko 160 osoba;
- **kampanja “Upoznaj svog Saradnika”** je organizovana u DZ Berane. Omogućeno je **stručno usavršavanje Saradnika** u DZ Tivat, DZ Berane i DZ Rožaje. Zbog pandemije izazvane virusom Covid-19 nije se obavljala terenska **vakcinacija**, već se ista sprovodila u domovima zdravlja. Prema raspoloživim podacima, u DZ Kotor vakcinisano je 17 djece, u DZ Berane 39 djece, a u DZ Mojkovac 2 djece;
- Takođe, organizovane su **škole za trudnice i škole roditeljstva**. Institut za javno zdravlje uz podršku **UNICEF i Austrijske agencije za razvoj** realizovali su **36 radionica**. Radionicama je obuhvaćeno ukupno **382 polaznika** od, čega je bilo 35 muškaraca i 347 žena, od planiranih 350 polaznika. Teme realizacije su se odnosile na vodeće faktore rizika - Ishrana i bezbjednost hrane kod djece kao osnova za rani dječiji razvoj (9 radionica), Zarazne bolesti i vakcinacija (6 radionica), Reproductivno zdravlje i seksualno prenosive bolesti (8 radionica), Zdravstvena zaštita i ostavriavanje prava iz domena zdravstvene zaštite (7 radionica). Radionice su organizovane u 4 opštine, i to u Podgorici 19, u Beranama i Nikšiću po 6 i u Kotoru 5.(Operativni cilj broj 7);
- Ukupan broj od 320 raseljenih i interno raseljenih lica, koji je korišćen kao broj lica kojima je i dalje bila potrebna pomoć smanjen na 197 lica, od kojih je kod 111 lica zahtjev za status stranca i dalje u radu kod MUPa Crne Gore dok je 86 lica steklo status stranca sa privremenim boravkom do 3 godine, ili do sticanja putne isprave zemlje porijekla.Tokom 2021. godine, Gradjanska alijansa je, kao partner UNHCR-a, pruzila besplatnu pravnu pomoc za 26 lica, u postupku pred Ambasdom Kosova, i 36 lica, u postupku pred Ambasdom Srbije. Tokom 2021. godine, Gradjanska alijansa je, kao partner UNHCR-a pomogla 132 I/RL sa besplatnom pravnom pomoci (Operativni cilj broj 8);
- Revidiranje teksta **Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija sa djecom uključenom u život i rad na ulici**. Protokol pruža smjernice za djelovanje svim akterima koji se bave djecom, ali i porodicom kako bi zajedničkim djelovanjem mogli da preduzimaju radnje i mjere na zaštiti djeteta uključenog u život i rad na ulici, u skladu sa garantovanim pravima djeteta.
- Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima MUP -a, je tokom 2021. godine organizovalo brojne obuke na temu borbe protiv trgovine ljudima za rukovodioce i službenike MUP-a, Uprave policije, Centara za socijalni rad, državnih tužilaštava, Ministarstva finansija i socijalnog staranja i dr. Obukama je prisustvovalo najmanje 260 službenik/službenica (92 Ž).(Operativni cilj broj 9 i 10).

Obrazloženje nerealizovanih i djelimično realizovanih aktivnosti

Obrazloženje nerealizovanih aktivnosti: Poštovanje mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19 je značajno uticalo na broj nerealizovanih aktivnosti, odnosno na aktivnosti za čiju realizaciju je bilo potreban rad sa većim brojem građana (edukacije/kampanje/obuke). Kada je u pitanju

³¹ Help Hilfe zur Selbsthilfe

³² Projekat se realizuju u okviru Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS), a isti finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore.

korišćenje instituta *prazne stolice*³³ problem je što nije bilo zainteresovanih predstavnika NVO za korišćenje instituta *prazne stolice* za sjednice skupština Opština. Obzirom da je Strategija usvojena u septembru, neke aktivnosti su odložene za narednu godinu zbog kratkog roka za realizaciju.

Obrazloženje djelimično realizovanih aktivnosti: 13 aktivnosti je djelimično realizovano dijelom zbog pandemije COVID 19, a dijelom zbog toga što su pojedine aktivnosti nadležnih resora i lokalnih samouprava započete 2021. godine ali nijesu u potpunosti realizovane (analiza stanja infrastrukture u romskim i egipćanskim naseljima i izrada Baze podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba koje se nalaze u stanju socijalne potrebe) i biće realizovane 2022. godine. Takođe, za neke aktivnosti nije bilo dovoljno donatorskih sredstava (otvaranje lokalnog omladinskog servisa), ali su neke faze u realizaciji ove aktivnosti završene tokom 2021. godine.

Izazovi za naredni period

- Veliki broj građana/građanki romske i egipćanske populacije nema stalno zaposlenje već radi u neformalnom sektoru. U tom smislu, u narednom periodu neophodna je transformacija neformalnog zapošljavanja građana/građanki romske i egipćanske populacije, što će biti izazov u narednom periodu gdje nadležne institucije ovom problemu trebaju pristupiti ozbiljno i u skladu sa dobrim praksama drugih država (Republika sjeverna Makedonija) osmisliti i realizovati određene programe i razmotriti mogućnost pisanja IPA III projekata za dostizanje operativnog cilja br. 2 jer su za njegovo ostvarenje potrebna značajnija finansijska sredstva.
- Iako su u okviru Regionalnog stambenog programa do sada izgrađene i useljene: 62 stambene jedinice u Nikšiću, 120 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica, dodatnih 50 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica te 48 stambenih jedinica takođe na Koniku, Podgorica i uspješno zatvoren najveći kolektivni kamp u Crnoj Gori, Kamp Konik, međutim i dalje kada je u pitanju rješavanje stambenog pitanja pripadnika romske i egipćanske populacije je veliki izazov u rješavanju stambenog pitanja građana romske i egipćanske populacije. Nedostatak sličnih programa za stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih porodica ostaje kao jedan od najvećih izazova. Pored toga, i dalje postoji veliki broj nebezbjednih, neuslovnih i nelegalizovanih naselja i objekata u kojima žive građani romske i egipćanske populacije, a veliki broj tih naselja su bez struje, vode i infrastrukture. S tim u vezi, neophodno je da nadležne institucije već 2022. godine osmisle i apliciraju sa IPA III projektima kako bi se ovaj problem riješio i ostvario operativni cilj broj 4, s obzirom da se radi o oblasti gdje su za poboljšanje stanja potrebna značajna finansijska sredstva.
- Nedovoljno razvijena svijest o važnosti obrazovanja među pripadnicima romske i egipćanske populacije usled loše socio-ekonomske situacije u kojoj se nalaze.
- Takođe, jedan od izazova za nadležne institucije u narednom periodu je kreiranje programa kako bi se prevazišao problem nedovoljno poznavanje službenog jezika posebno za učenike od I-III razreda OŠ .
- Potrebno je obezbijediti prevoz za djecu romske i egipćanske populacije predškolskog uzrasta kako bi što veći broj djece pohađalo vrtiće.
- U periodu trajanja Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. godina, u programe samozapošljavanja nije bilo uključenih pripadnika/pripadnica romske i egipćanske populacije sa evidencije nezaposlenih lica. To upućuje na potrebu dublje analize uzroka koji onemogućavaju ovu populaciju da koristi samozapošljavanje kao izlaz iz

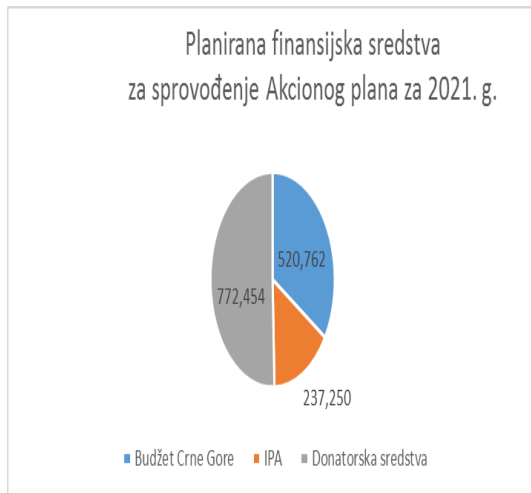
³³ Nevladina organizacija može da predloži predstavnika/predstavnicu da učestvuje u radu sjednice Skupštine Opštine (Institut „slobodna stolica“).

nezaposlenosti, kao i na potrebu eventualnog prilagođavanja mjere navedenoj ciljnoj grupi, kreiranja nove i uključivanja drugih aktera u njenu realizaciju.

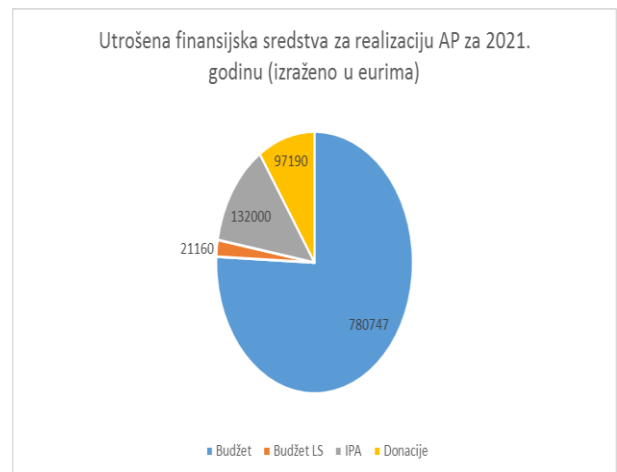
- Regulisanje zdravstvene zaštite je povezanon sa regulisanjem građanskog statusa i ličnih dokumenata. Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, a najčešći je slučaj kod trudnica koje su prilikom porođaja često u nezavidnoj situaciji iz razloga što nijesu u mogućnosti platiti troškove porođaja. U tom smislu, potrebno je iznaći rješenje da se trudnice romske i egipćanske populacije ne suočavaju sa ovom vrstom problema.
- Rješavanje problema građanskog statusa i ličnih dokumenata je planirano da se završi u potpunosti do kraja 2025. godine.
- Dječiji/prisilni/ugovoreni brakovi, nasilje u porodici i prosjačenje su evidentni problemi i u narednom periodu je neophodno uložiti dodatne napore nadležnih institucija u rješavanju istih. Neophodno je obezbijediti više dnevnih centara – prihvatilišta za djecu koja prose. Takođe, značajan doprinos mogu pružiti i NVO te je potrebno u skladu sa mogućnostima finansirati kvalitetne projekte NVO koje se bave rješavanjem problema dječijih/prisilnih/ugovorenih brakova, nasilja u porodici i prosjačenja.

Osvrt na realizovana u odnosu na planirana sredstva

Grafikon br. 4:

Grafikon br. 5:

Informacija o napretku u postizanju operativnih ciljeva

Državne institucije ne vode evidenciju po pripadnosti romskoj i egipćanskoj populaciji iz kojeg razloga su indikatori učinka postavljeni procentualno oslanjajući se na istraživanja te je nemoguće u ovom trenutku izmjeriti napredak u postizanju operativnih ciljeva s obzirom da se akcioni plan za 2021. godinu sprovodio ukupno četiri mjeseca. Međutim, u tekstu ispod se nalaze sažete informacije o dostizanju indikatora rezultata po oblastima za 2021. godinu.

Napredak u postizanju operativnih ciljeva će biti moguće izmjeriti na sredini sprovođenja Strategije kada je planirano istraživanje o socio-ekonomskom položaju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u Crnoj Gori.

Diskriminacija

Operativni cilj 1 - Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i anticinganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica.

Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je u saradnji sa Crnogorskim narodnim pozorištem obilježilo **2. avgust, Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holokausta** u Crnogorskom narodnom pozorištu³⁴. Takođe, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava - Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana, organizovalo je: dvodnevnu **edukaciju na temu "Izvjestavanje o Romima - doprinos medija u borbi protiv anticinganizma"**³⁵; edukativne posjete osnovnim školama sa dominantno većinskom populacijom **kako bi se podigla svijest, razumjevanje i poštovanje prema učenicima romske i egipćanske zajednice i izazova sa kojima se suočavaju**³⁶; realizovana je **onlajn Edukacija na temu „Društvena jednakost pripadnika romske i egipćanske zajednice - borba protiv anticinganizma"**³⁷; onlajn neformalna edukacija na temu **„Prepoznavanje i procesuiranje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema pripadnicima romske i egipćanske zajednice, sa posebnim fokusom na primjenu čl. 42a Krivičnog zakonika Crne Gore“** za sudije i državne tužioce u Crnoj Gori³⁸; organizovana je „Donatorska konferenciju o inkluziji Roma i Egipćana u Crnoj Gori“ u cilju obezbjeđivanja finansijskih sredstava za sprovođenje politika inkluzije Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u našoj zemlji.

Emisija na romskom jeziku "Savore" na javnom servisu RTVCG, na Prvom programu je u 2021. godini emitovana svake druge subote u 17.30 časova. Emisija je informativno zabavnog karaktera u trajanju od 30 minuta. U toku 2021. emitovano je ukupno 18 emisija. **Emisija "Romski Glas"**, koja se emituje na RCG je emisija informativno zabavnog karaktera i emituje se svakog drugog ponedjeljka u trajanju od 25 minuta i 2021. godine premijerno je emitovano 20 emisija.

Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore (u daljem tekstu CEKUM) je 2021. godine realizovao sljedeće aktivnosti koje se tiču unapređenja i promocije kulture i položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori: **Program "Ženske poetske spine"**.³⁹ CEKUM je održao povodom Međunarodnog dana

³⁴<https://www.gov.me/clanak/obiljezen-medunarodni-dan-sjecanja-na-romske-zrtve-holokausta>

³⁵<https://www.gov.me/clanak/odrzana-dvodnevna-edukacija-na-temu-izvjestavanje-o-romima-doprinos-medija-u-borbi-protiv-ancinganizma>

³⁶<https://www.gov.me/clanak/edukativne-radionice-u-cilju-smanjenja-etnicke-distance-prema-romskoj-i-egipcanskoj-zajednici>

³⁷<https://www.gov.me/clanak/odrzana-onlajn-edukacija-drustvena-jednakost-pripadnika-romske-i-egipcanske-zajednice-borba-protiv-ancinganizma> ; <https://www.gov.me/clanak/odrzana-edukacija-drustvena-jednakost-pripadnika-romske-i-egipcanske-zajednice-borba-protiv-ancinganizma-u-baru>

³⁸<https://www.gov.me/clanak/odrzana-onlajn-edukacija-za-sudije-i-drzavne-tuzioce>

³⁹ Program je predstavio panoramu ženskog pjesništva koji je imao multinacionalnu prepoznatljivost. Na pomenutom program, između ostalih, predstavljena je poezija autora Ruždije Rusa Sejdovića. Sredstva koja su potrošena za ovaj program iznose: 800.00 eura.

Roma, a u saradnji sa romskom organizacijom mladih "Koračajte sa nama – Phiren Amenca", 08. aprila 2021. godine, u multimedijalnoj sali KIC-a "Budo Tomović" predavanje na temu „Tradicija, kultura i istorija Roma u Crnoj Gori, izazovi i perspektive“.⁴⁰ Kroz partnerstvo CEKUM-a na trinaestom po redu, Međunarodnom književnom festivalu „Odakle zovem“ predstavljeno je stvaralaštvo dr Hedine Tahirović Sijerčić.⁴¹ Objavljen je XIX broj Časopisa za književnost, kulturu i nauku „Kod“ u kojem je objavljen kratak dramski tekst "Kaška" autora Ruždije Rusa Sejdovića.⁴² U okviru Programa "U kolo se bratsko uhvatimo" koji je održan u KIC-u „Budo Tomović“ u Podgorici prikazana je folklorna baština Crne Gore, gdje je Folklorni ansambl "Budo Tomović" iz Podgorice izveo koreografiju "Romska ljubavna igra".⁴³

U 2021. godini primljeno je 164 predmeta iz oblasti diskriminacije. U prethodnoj godini bilo je 6 predmeta u kojima je ukazivano od strane pripadnika romske i egipćanske populacije na diskriminaciju počinjenu prema njima. Iako je u instituciji primijećen porast broja predmeta u oblasti govora mržnje (14 predmeta je primljeno u rad u toku 2021. godine) nijedna pritužba se nije odnosila na građane romske i egipćanske populacije, kao ni u oblasti nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja.

Finansiranje projekata/programa NVO i fizičkih lica

U skladu sa Odlukom broj 01-056/21-9824/152, dana 28. decembra 2021. godine **zaključeni su Ugovori o realizaciji projekata/programa sa 21 (dvadesetjednom) nevladinom organizacijom.** Ukupan iznos finansijskih sredstava koji je u decembru 2021. godine isplaćen nevladinim organizacijama za realizaciju 21 (dvadesetjednog) projekata/programa za 2021. godinu u oblasti zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćankije **319.850,00 €.**⁴⁴ **Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava** U 2021. godini podržano je ukupno 185 projekata sa iznosom od 1.066,000€. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 13 projekata koji se odnose na zaštitu i ostvarivanje prava građana romske populacije (7%), sa ukupnim iznosom od 93.200,00€ (9%). Podnosioci projekata: 7 NVO-a i 6 fizičkih lica. Pravnim licima dodijeljeno je 63.700,00€, a fizičkim 29.500,00€.

Izazovi: S obzirom da se borba protiv anticiganizma prvi put tretira Strategijom socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. neophodno je tokom 2022. godine uraditi program i osposobiti trenere, odnosno organizovati trening za trenere na temu borbe protiv anticiganizma kako bi se 2023. godine realizovale obuke za službenike koji u sklopu svojih redovnih zadataka komuniciraju sa građanima romske i egipćanske populacije. Takođe, veliku ulogu u ovom dijelu mogu pružiti NVO te je potrebno da nadležni resori ostvare saradnju sa NVO i finansiraju projekte koji se tiču borbe protiv anticiganizma u skladu sa mogućnostima.

Drugi projektinevladinih organizacija na temu borbe protiv diskriminacije i anticiganizma

- Projekat *Od Roma za Rome – Medijska promocija prava Roma* unapređenje rada web portala *RomaNet*⁴⁵;
- Projekat "Nevladineo rganizacije u akciji promocije i zaštite ljudskih prava Roma i Egipćana u Crnoj Gori"⁴⁶;
- Projekat „Svi protiv anticiganizma“⁴⁷

⁴⁰ Sredstva koja su potrošena za ovaj program iznose: 250,00 eura.

⁴¹ Sredstva koja su potrošena za ovaj program iznose: 500,00 eura.

⁴² Sredstva koja su potrošena za ovaj časopis iznose: 1.417,46 eura .

⁴³ Sredstva koja su potrošena za ovaj program iznose: 2.195,00 eura.

⁴⁴ <https://www.gov.me/clanak/odluka-o-raspodjeli-sredstava-za-finansiranje-projekata-programa-nevladinih-organizacija-u-oblasti-zastita-i-promovisanje-ljudskih-i-manjinskih-prava-zastita-prava-roma-romkinja-i-egipcana-e>

⁴⁵ Projekat realizuje NVO Romska organizacija mladih "Koračajte sa nama – Phiren Amenca", a podržan je od strane EED (European Endowment for Democracy). U izvještajnom period na portalu RomaNet objavljena su 33 teksta/članka i tri podcast emisije ("Romano phiripe - Roma travel", „Vrata milosrđa“ i „Ternengo avazi – Glas mladosti“). Takođe izrađena je publikacija „Mozaik novinarskih priča o romskoj zajednici“

⁴⁶ Nosilac projekta je bila organizacija "Help – Hilfe zur Selbsthilfe", a partner NVO Romska organizacija mladih "Koračajte sa nama – Phiren Amenca", realizovan je od 12. novembar 2019 do 13. maja 2021, a finansiran je od strane Evropske komisije kroz Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR).

⁴⁷ Romska organizacija mladih "Koračajte sa nama – Phiren amenca" uz podršku Ambasade Sjedinjenih američkih država u Podgorici započela je u oktobru 2020.godine sa realizacijom projekta "Svi protiv anticiganizma". Projekat je usmjeren na borbu protiv anticiganizma.

- Projekat „**Nauči moje ime!**“. Projekat je realizovala Romska organizacija mladih „**Koračajte sa nama – Phiren amenca**“, a podržan je od strane **fondacije ISI (Institute of Statelessness and Inclusion)** i bavio se pitanjem apatridije romske zajednice u okolnostima dodatno otežanim virusom Covid19.
- Projekat „**E-centar Digitalna učionica**“ koji je omogućen kroz širi projekat „**Povećanje građanskog angažmanju na polju Digitalne agende – ICEDA**“, koji sufinansira **Evropska unija**, a implementira Metamorphosis Foundation (Sjeverna Makedonija) kao vodeći partner.⁴⁸
- Projekat **PRIME (Profesionalni, odgovorni i inkluzivni Mediji)**, koji se realizuje uz podršku Evropske komisije.⁴⁹

Oblast Siromaštvo

U oblasti „Siromaštvo“ postavljen je operativni cilj br. 2 „**Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije i postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske i egipćanske populacije i većinskog stanovništva**“ postavljena su dva indikatora učinka gdje je mjerenje napretka u ostvarivanju istih moguće samo kroz sprovođenje istraživanja koje je planirano za 2023. godinu. U tekstu ispod su prikazane aktivnosti koje su realizovane u izvještajnom periodu kako bi se dostigao operativni cilj br. 2.

Kontinuirana podrška građanima romske i egipćanske populacije obezbijedena je angažovanjem 3 (tri) Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana (medijatora) tokom 2021 godine. Dodatno su u okviru **projekta „Socijalna inkluzija Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki uz posredovanje saradnika za socijalnu inkluziju“** koji sprovodi njemačka organizacija **Help Hilfe zur Selbsthilfe Montenegro**, a koji kofinansiraju Evropska unija i Vlada crne Gore, obučena i zaposlena 13 Saradnika/Medijatora u oblasti socijalne zaštite koji će pružiti podršku i informisati građana romske i egipćanske populaciju u oblasti socijalne zaštite u periodu oktobar 2021- oktobar 2022 .U 2022. godini će biti organizovano 11 info-sesija u opštinama koje su obuhvaćene projektom „Socijalna inkluzija Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki uz posredovanje saradnika za socijalnu inkluziju“ i to: Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Herceg Novi, Nikšić, Pljevlja, Podgorica, Tivat i Ulcinj.

Tokom 2021.godine podijeljeno je 786 paketa hrane i higijene, 255 paketa za bebe, 340 pakovanja pelena 29 paketa trenutne pomoći porodicama smještenih na području Konika. Naročita pažnja i monitoring je usmjeren prema porodicama koje nisu korisnici MOP⁵⁰-a ili neke druge vrste materijalnih davanja, i te porodice su uvijek obuhvaćene češćim distribucijama u odnosu na porodice iz sistemaSDZ-a.

Tokom 2021. godine u opštini Pljevlja pravo na jednokratnu novčanu pomoć ostvarilo je dvanaest građana romske i egipćanske populacije. Dok je naknadu za novorođeno dijete dobilo troje lica. Pomoć i naknade se ostvaruju na osnovu podnešenog zahtjeva u skladu sa Odlukom o jednokratnim socijalnim davanjima.

Opština **Herceg Novi**⁵¹ u kontinuitetu sprovodi aktivnosti na edukaciji i podršci u obrazovanju Roma i Egipćana, kao i ostalih manjinskih naroda: obezbjeđuje besplatne đачke karte, jednokratnu pomoć za

⁴⁸ Nacionalni koordinator projekta za Crnu Goru je **NVO “35mm”**. Nosilac projekta je NVO Romska organizacija mladih “**Koračajte sa nama – Phiren Amenca**”, a partner na projektu: OŠ “Božidar Vuković Podgoričanin”.

⁴⁹ Realizacijom projekta omogućiće se podsticanje inkluzivnih i istraživačkih medijskih sadržaja, naglašavajući perspektive manjina. Nosilac projekta je produkcijska kuća Galileo production, dok su partneri na projektu NVO Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG), NVO 35mm, NVO romske organizacije “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”, NVO LGBT Forum Progres, NVO 4Life i pridruženi partner Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore.

⁵⁰ Materijalno obezbeđenje porodice

⁵¹ Značajna sredstva su uložena u naselju Drenovil, za potrebe izgradnje potpornih zidova u romskom naselju gdje je u saradnji sa Help-om zbrinuto 7 romskih porodica prije 2 godine. Rješavanje stambenih pitanja: jedna romska porodica je dobila stan kroz regionalni stambeni program, a još dvije su u proceduri.

nabavku školskog pribora, kao i u oblasti socijalne i dječije zaštite: jednokratne novčane pomoći za nabavku osnovnih životnih namirnica. Poboljšanje uslova stanovanja, kao i razme vrste pomoći u hrani. Za svako novorošeno dijete Opština obezbjeđuje novčanu naknadu u iznosu od 100,00 EUR, za svako treće dijete 300,00 EUR, za blizance 1000 EUR a za trojka 3,000.00 EUR.

Izazovi: Veliki broj građana romske i egipćanske populacije nema stalno zaposlenje već radi u neformalnom sektoru. U tom smislu, u narednom periodu neophodna je transformacija neformalnog zapošljavanja građana romske i egipćanske populacije, što će biti izazov u narednom periodu gdje nadležne institucije ovom problemu trebaju pristupiti ozbiljno i u skladu sa dobrim praksama drugih država (Republika sjeverna Makedonija) osmisliti i realizovati određene programe i razmotriti mogućnost pisanja IPA III projekata za dostizanje operativnog cilja br. 2 jer su za njegovo ostvarenje potrebna značajnija finansijska sredstva.

Oblast Politička i društvena participacija

U oblasti „Politička i društvena participacija“ realizovane su aktivnosti kako bi se dostigao operativni cilj broj 3, **Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika**“. Ministarstvopravde, Ljudskih i manjinskih pravica 23. novembra u Podgorici realizovala edukaciju građana/građanki romske i egipćanske populacije o važnosti političke participacije. Navedenoj edukaciji prisustvovala 21 osoba (4 Ž). Kada je u pitanju društvena participacija bitno je napomenuti **program ROMACTED** koji finansira Savjet Evrope gdje su formirane **lokalne akcione grupe** – ove grupe čine predstavnici romskih i egipćanskih zajednica. Cilj njihovog formiranja, sastanaka i drugih aktivnosti sa građanima romske i egipćanske populacije jeste razgovor o izazovima i problemima sa kojima se suočavaju, kao i načinima njihovog rješavanja. Pored toga, radi se na jačanju kapaciteta ovih grupa, kako bi romske i egipćanske zajednice bile aktivnije u procesima donošenja odluka koje se na njih odnose, kao i ostalim društvenim aktivnostima. Pokazale su se kao dobra spona za ukupan rad sa zajednicama. Rezultati dosadašnjih aktivnosti su inicijative koje su upućene lokalnim institucijama, a neke od njih su: organizovanje prevoza za učenike, opravka puta do naselja, postavljanje info tabli, rješavanje pitanja stanovanja, i sl.

Takođe, u Podgorici je 12. jula održana obuka za sprovođenje **ROMACTED metodologije za fasilitatore**. Fasilitatori se angažuju po ciklusima, sa jasno definisanim aktivnostima koje treba da sprovedu. Tako je prvi ciklus angažovanja fasilitatora bio od 1. septembra do 30. novembra i u tom periodu je realizovano sljedeće: Analiza početne situacije; Mapiranje stejkholdera na lokalnom nivou; Formiranje lokalnih akcionih grupa; Formiranje institucionalnih radnih grupa; Formiranje **Opštinskih radnih grupa**. Institucionalne radne grupe su formirane u svim opštinama koje su uključene u **ROMACTED program**, što je i dio ROMACTED metodologije. Ove grupe čine predstavnici relevantnih lokalnih institucija. Na sastancima RG⁵² se razmatraju inicijative za rješavanje identifikovanih problema od strane zajednice i donose zajednička rješenja. Cilj Opštinskih RG je da se, uz otvorenu komunikaciju i saradnju, napravi zajednički plan aktivnosti i da se kreiraju rješenja za identifikovane probleme. **Ove grupe su formirane u opštinama Berane i Bijelo Polje.**

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Pljevlja predviđeno je radno mjesto – Samostalni/a savjetnik/ca za brigu o starima i

⁵²Radna grupa

socijalna pitanja. Zaposlena na pomenutom referatu pored ostalog koordinira i aktivnostima na stvaranju uslova za bolji položaj romske i egipćanske populacije.

Važno je napomenuti da je pokrenuta inicijativa za izmjenu i dopunu člana 94 Zakona o izboru odbornika i poslanika u cilju olakšavanja učešća predstavnika Roma kada je u pitanju politička participacija. Izmjenama pomenutog Zakona značajno bi se olakšala politička participacija građana romske i egipćanske populacije. U ovom dijelu značajno je napomenuti da i pored poziva od strane Lokalnih samouprava nije bilo zainteresovanih predstavnika NVO za korišćenje instituta prazne stolice u Skupštini Opština na čemu treba raditi u narednom periodu.

Sve navedene aktivnosti će doprinijeti ostvarivanju operativnog cilja broj 3, međutim s obzirom da se Akcioni plana za 2021. godinu realizovao samo 4 mjeseca, mjerenje indikatora učinka će biti moguće na sredini sprovođenja strateškog dokumenta.

Oblast Stanovanje

Kada je u pitanju oblast Stanovanje Strategijom je postavljen operativni cilj broj 4, **„Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice“** gdje su postavljena dva indikatora učinka koji se tiču smanjenja procenta stambene segregacije i smanjenje nivoa prenaseljenosti stambenih objekata u kojima žive građani romske i egipćanske populacije. U periodu 2016-2020. značajan napredak je ostvaren u ovoj oblasti kroz Regionalni stambeni program, međutim u 2021. godini, s obzirom na veoma kratak period realizacije AP⁵³ (4 mjeseca) nije bilo moguće izmjeriti indikatore učinka. Stanovanje je oblast gdje je za rješavanje problema sa kojima se suočavaju građani romske i egipćanske populacije potrebno izdvajanje značajnih finansijskih sredstava kako bi se ostvario pomak. U tom cilju, **uz podršku Savjeta za regionalnu saradnju 26 Romskih naselja u Crnoj Gori je mapirano u 11 Opština u Crnoj Gori, Prijestonici Cetinje i Glavnom gradu Podgorica. Mapiranje je izvršeno na osnovu Regionalne metodologije za mapiranje stanovanja Roma koju je razvio Savjet za regionalnu saradnju (RCC).** Prikupljeni podaci će se koristiti za rješavanje problema u oblasti stanovanja sa kojima se suočavaju građani romske i egipćanske zajednice, prvenstveno prilikom pisanje **IPA III projekata** za izgradnju stambenih jedinica za socijalno stanovanje, kroz koje projekte je moguće obezbijediti finansijska sredstva za rješavanje pitanja stanovanja. S tim u vezi, značajno je napomenuti da je potrebna saradnja nadležnih resora i Lokalnih samouprava u pisanju IPA III projekata, čemu treba ozbiljno pristupiti već tokom 2022. godine.

Takođe, tokom 2021. godine sprovedena je tenderska procedura i izabran izvođač radova na **izgradnji stambene jedinice za pripadnike romske i egipćanske populacije u Opštini Petnjica i radovi na izgradnji će se nastaviti tokom 2022. godine.**

Izazovi: Iako su u okviru Regionalnog stambenog programa do sada izgrađene i useljene: 62 stambene jedinice u Nikšiću, 120 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica, dodatnih 50 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica te 48 stambenih jedinica takođe na Koniku, Podgorica i uspješno zatvoren najveći kolektivni kamp u Crnoj Gori, Kamp Konik, međutim i dalje kada je u pitanju rješavanje stambenog pitanja pripadnika romske i egipćanske populacije je veliki izazov u rješavanju stambenog pitanja građana romske i egipćanske populacije. Nedostatak sličnih programa za stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih porodica ostaje kao jedan od najvećih izazova. Pored toga, i dalje postoji veliki broj nebezbjednih, neuslovnih i nelegalizovanih naselja i objekata u kojima žive građani romske i egipćanske populacija, a veliki broj tih naselja su bez struje, vode i infrastrukture. S tim u vezi, neophodno je da nadležne institucije već 2022. godine osmisle i apliciraju sa IPA III projektima kako

⁵³Akcioni plan

bi se ovaj problem riješio i ostvario operativni cilj broj 4, s obzirom da se radi o oblasti gdje su za poboljšanje stanja potrebna značajna finansijska sredstva.

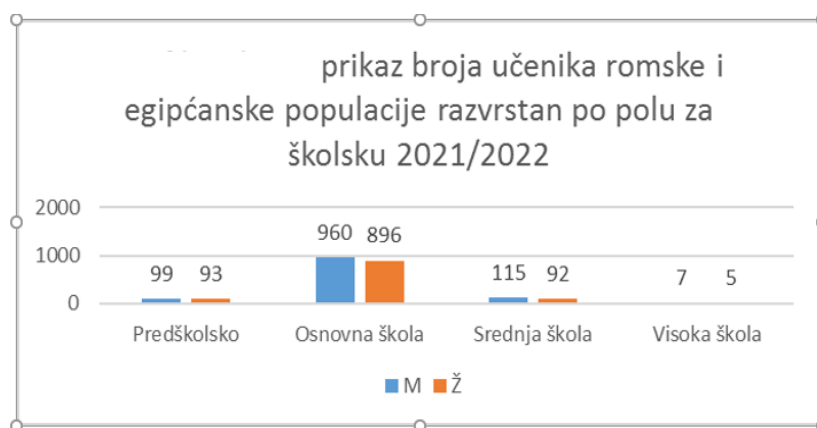
Oblast Obrazovanje

U oblasti „Obrazovanje“ je iz dostupnih podataka moguće primijetiti napredak u ostvarivanju indikatora učinka kada je u pitanju operativni cilj broj 5, „**Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice**“, a što je prikazano u grafikonu broj 3, gdje je primjetan pomak kada je u pitanju osnovno i srednje obrazovanje djece iz romske i egipćanske populacije. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta kontinuirano (vidjeti završni Izvještaj⁵⁴ o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2016-2020) realizuje brojne aktivnosti i izdravaja značajna finansijska sredstva u cilju inkluzije djece romske i egipćanske populacije u obrazovni sistem. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je tokom 2021. godine realizovalo niz aktivnosti vezano za operativni cilj broj 5, a to su sljedeće:

- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je za prvo polugodište/akademsku godinu isplatilo **stipendije** (60 eura mjesečno) za 180 učenika (srednjoškolaca), i 12 studenata/studentkinja (150.00 eura mjesečno). Školske/akademske 2021/2022.godinu jedan učenik i četiri studenata/studentkinje koriste besplatan smještaj u domovima za smještaj učenika/studenata.
- **Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju** je urađen i inicijativa vezano za primjenu afirmativne akcije za studente romske i egipćanske populacije je inkorporirana. Nacrt Zakona o visokom obrazovanju će se nakon Vlade Crne Gore uputiti Skupštini Crne Gore.
- Školske 2021/2022 godine angažovano je **22 Saradnika/Saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja (medijatora)** u osnovnim školama: u Podgorici, Nikišiću, Baru, Beranama, Ulcinju, Hercegu Novom i Tivtu.
- U saradnji sa NVO „**Mladi Romi**“, obezbijedena je podrška za 150 romskih i egipćanskih učenika koji pohađaju srednju školu. **Mentorska podrška** i podrška u učenju je pružena svim romskim i egipćanskim srednjoškolcima u Crnoj Gori koji su za to imali potrebu, uz fokus na učenike prvog razreda.
- U martu 2021. godine, zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19, **kampanju za upis djece u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje** umjesto obilaska naselja u gradovima Crne Gore gdje živi najveći broj građana romske i egipćanske zajednice, organizovana je konferencija za štampu u prostorijama Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta. Upućene su motivacione poruke od strane predstavnika Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, Romskog savjeta, NVO organizacija koje se bave pitanjima podrške pripadnika romske i egipćanske zajednice, uspješnih učenika iz romske i egipćanske populacije predstavnika škola.
- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je školske 2021/2022 godine **obezbjedilo kompletne udžbenika za sve učenike osnovnih škola**, a obezbijeden je i **besplatan prevoz za oko 600 učenika/učenica** osnovnih škola iz romske i egipćanske populacije u Podgorici, Nikišiću, Beranama i na Cetinju. Urađeno je drugo istraživanje o **efektima uticaja primjene Protokola o postupanju i prevenciji dropout-a** djece iz obrazovnog sistema.

⁵⁴<https://wapi.gov.me/download-preview/8c3e5480-353b-4059-962c-5832121eb809?version=1.0>

Grafikon br. 6:

Centar za stručno obrazovanje je realizovao **Program osnovnog obrazovanja odraslih** u četiri licencirane ustanove za obrazovanje odraslih. U program elementarnog funkcionalnog opismenjavanja je bilo uključeno ukupno 13 polaznika/polaznica. U program osnovnog obrazovanja odraslih je bilo uključeno 168 polaznika/polaznica. Od navedenog broja 15 polaznika/polaznica su završili IX razred. Takođe, Centar za stručno obrazovanje je organizovao **radionice za roditelje iz romske i egipćanske zajednice**. Takođe, realizovana je i radionica u Kampu na Koniku u Podgorici, u cilju obilježavanja **Međunarodnog dana pismenosti 8. septembra**, u saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore. Radionice je ukupno pohađalo 70 roditelja romske i egipćanske populacije.

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke, kulture i sporta sprovedene su dvije obuke usmjerene na rad sa djecom iz romske i egipćanske populacijena, a na temu *Aktivnosti i materijali za rad u vrtiću* i *“Živa biblioteka”*. Obukom su obuhvaćeni vaspitači iz 11 predškolskih ustanova. Dodatno, realizovan je savjetodavni obilazak za sve vrtiće, prilikom čega je **identifikovano potreba da se obezbijede medijatori za predškolsko vaspitanje i obrazovanje i uspostavi prevoz za djecu predškolskog uzrasta**.

U saradnji sa NVO Pedagoški centar Crne Gore, UNICEF je podržao individualne sesije za romske i egipćanske roditelje. Cilj sesija je povećanje svijesti o važnosti predškolskog obrazovanja i unapređenje roditeljskih vještina u oblasti rane stimulacije. Ukupno, realizovano je 720 sesija za 180 roditelja iz Podgorice, Nikšića, Berana, Cetinja, Bara i Bijelog Polja. Takođe, u saradnji sa NVO Pedagoški centar Crne Gore obezbijedena je podrška za 583 romskih učenika i učenica koji pohađaju osnovnu školu u Podgorici, Nikšiću i Berana. Podrška je realizovana u toku cijele škole godine i bila je usmjerena savladavanje nastavnog gradiva.

Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana je u saradnji sa JPU „Naša Radost“ u Herceg Novom godine organizovalo Edukaciju na temu **„Značaj predškolskog obrazovanja za djecu romske i egipćanske populacije“** za vaspitače/ice predškolskih ustanova i profesore/ice srednjih škola. Na edukaciji je učestvovalo ukupno **11 učesnika/učesnica**.

Izazovi: Na svim nivoima obrazovanja je nedovoljno razvijena svijest o važnosti obrazovanja među pripadnicima romske i egipćanske populacije usled loše socio-ekonomske situacije u kojoj se nalaze. Takođe, jedan od izazova za nadležne institucije u narednom periodu je kreiranje programa kako bi se prevazišao problem nedovoljno poznavanje službenog jezika posebno za učenike od I-III razreda OŠ⁵⁵. Osim toga, potrebno je obezbijediti prevoz za djecu romske i egipćanske populacije predškolskog uzrasta kako bi što veći broj djece pohađalo vrtiće. Takođe, potrebno je nastaviti sa mentorskom

⁵⁵Osnovna škola

podrškom učenicima. Za rješavanje ovih problema postoji mogućnost apliciranja sa projektima za IPA III sredstva.

Oblast Zapošljavanje

Kada je u pitanju oblast Zapošljavanje Strategijom je predviđen Operativni cilj broj 6 “**Obezbijediti pristup kvalitetnom i održivo zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske populacije**” gdje su tokom 2021. godine realizovane sljedeće aktivnosti:

- U devet programa javnih radova u toku 2021. godine, koji su se realizovali u Beranama, Rožajama, Bijelom Polju, Podgorici i Herceg Novom **zaposleno je 18 pripadnika populacije Roma i Egipćana (7 Ž).**
- U periodu od 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine **na sezonskim poslovima, zaposleno je 71 lice** koje pripada populaciji Roma i Egipćana (42 žene ili 59,15%)
- Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije informisana su o uslugama za tržište rada, mjerama aktivne politike zapošljavanja, pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti.
- U saradnji sa centrima za socijalni rad, tokom 2021. godine, Zavod⁵⁶ je učestvovao u izradi individualnih planova aktivacije za **84 pripadnika romske i egipćanske populacije** koji su korisnici MOP⁵⁷-a. Usluga posredovanja za nezaposlene pripadnike Roma i Egipćana se pružala u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 66 lica (38 žena), uglavnom na sezonskim poslovima.
- Tokom 2021. godine **Crveni krst Crne Gore** je nastavio sa realizacijom projekata koji podržavaju **biznis inkubatore** uspostavljene na području Konika gdje je **9 (devet) odraslih građana romske i egipćanske populacije** su registrovani kao preduzetnici i obavljaju svoje djelatnosti u prostorijama koje im je ustupio Crveni krst. Pored toga, tokom 2021.godine dodatni materijali za rad su im obezbijeđeni, kao i promocija njihovih biznisa. Glavni grad Podgorica je za 2021. godinu obezbijedio **besplatne računovodstvene usluge** za ova lica.⁵⁸
- Crveni krst Crne Gore kontinuirano radi na promociji zapošljavanja i samozapošljavanja građana romske i egipćanske populacije. Tokom 2021.godine, oko 20-ak lica je dobilo **podršku u procesu prijavljivanja na Biro rada (Podgorica), kao i pomoć u pisanju CV-a.** Ova podrška se realizuje kroz **Social Help Desk** koji je uspostavljen u kancelariji CKCG-a na Koniku. Crveni krst Crne Gore je realizovao PSS trening za zaposlene i volontere. Treningu je prisustvovalo 15 volontera i zaposlenih, gdje su imali prilike da nauče više o pružanju psihosocijalne podrške najranjivijim grupama, kao i metodama podrške u procesu zapošljavanja za iste grupe. Veliku podršku u realizaciji ove aktivnosti pružio je **Crveni krst R. Italije**, i njihov stručni kadar, koji ima veliko iskustvo u aktivnostima zapošljavanja građana romske i egipćanske populacije.
- **Help – Hilfe zur Selbsthilfe** sprovodi projekat kroz koji su tokom 2021. godine obučena 43 saradnika u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, **a angažovano je ukupno 34 Saradnika/Saradnice na 12 mjeseci.** Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centar za socijalnu zaštitu i Dom zdravlja). Navedeni projekat se realizuje u okviru **Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS), a isti finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore.**
- U oktobru, 2021. godine **formirana je Kancelarija za bavljenje pitanjima romske i egipćanske populacije,** u sklopu Sekretarijata za socijalno staranje pri **Glavnom gradu Podgorica.** Bužetom za 2022. godinu predviđeno je zapošljavanje jedne osobe u Kancelariji.

⁵⁶Zavod za zapošljavanje Crne Gore

⁵⁷Materijalno obezbjeđenje porodice

⁵⁸ Za realizaciju ovog projekta, Crveni krst Crne Gore je dobio nagradu EU Roma award za 2021 godinu.

- **Centar za stručno obrazovanje** je pripremio programe obrazovanja za **sticanje sljedećih stručnih kvalifikacija**: Pomoćnik/Pomoćnica poslastičara (nivo II), Pomoćnik/Pomoćnica konditora (nivo II), Pomoćnik/Pomoćnica električara motornih vozila (nivo II), Pomoćnik/Pomoćnica mehaničara motornih vozila (nivo II), Autoperač/Podmazivač (nivo II), Autovulkanizer (nivo II). Pripremljen je i ispitni katalog za provjeru ključnih vještina programa obrazovanja Romologija, koji se sastoji od četiri modula koji se odnose na identitet, kulturu, jezik i književnost Roma. Takođe, Centar za stručno obrazovanje je **formirao radnu grupu za izradu Programa obrazovanja za sticanje ključnih vještina za sakupljanje sekundarnih sirovina** i izrada istog je u završnoj fazi.
- **Projekat ReOpen Doors** koji je pokrenut sa ciljem zapošljavanja marginalizovanih grupa Roma i Egipćana koji žive na teritoriji glavnog grada, kao i postizanja njihove bolje ekonomske, kulturne i društvene integracije. **Projekat ReOpen Doors je dio programa Crne Gore i Evropske unije za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu i finansira ga EU uz učešće Glavnog Grada Podgorica.** Projekat ReOpen Doors je rezultat partnerskog rada Glavnog grada Podgorica i Edukativnog centra Montenesoft. Realizacija projekta je trajala 17 mjeseci. Obuka je trajala 8 mjeseci, nakon čega je 12 kandidata stažiralo u Glavnom gradu. Ukupna vrijednost projekta je 99.704,85 eura, od kojih je 90% (89.734,37 eura) obezbijeđeno iz IPA II programa SOPEES, a 10% (9.970,48 eura) je učešće Glavnog grada u troškovima realizacije projektnih aktivnosti.

Iako su tokom 2021. godine realizovane brojne aktivnosti u cilju obezbjeđivanja pristupa kvalitetnom i održivom zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske populacije pandemija COVID 19 je značajno uticala na ekonomiju Crne Gore, a posebno na ugrožene kategorije stanovništva među kojima su i građani romske i egipćanske populacije.

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 31.12.2021. godine nalazilo se 1.413 nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice (803 žena ili 56,83%), što čini učešće od 2,46% u ukupnom broju nezaposlenih na isti dan.

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih građana romske i egipćanske populacije:

- 1.361 lica ili 96,32% - I nivo kvalifikacije obrazovanja (780 žene ili 57,31%).
- 17 lica ili 1,20% - II nivo kvalifikacije obrazovanja (10 žena ili 58,82)%.
- 22 lica ili 1,62% - III nivo kvalifikacije obrazovanja (9 žene ili 40,91%).
- 13 lica ili 0,96% - IV nivo kvalifikacije obrazovanja (4 žene ili 30,77%).

Izazovi: Izazovi su prikazani u oblasti “Siromaštvo”.

Oblast Zdravlje

Unapređenje zdravstvene zaštite romske i egipćanske zajednice i povećati stepen jednakog pristupa kvalitetnom zdravstvenom sistemu i socijalnim uslugama je postavljen kao operativni cilj broj 7 za oblast „Zdravlje“, gdje su postavljena dva indikatora učinka, i to: povećanje prosječnog trajanja životnog vijeka građana romske i egipćanske populacije i smanjenje nivoa diskriminacije sa kojim se suočavaju građani romske i egipćanske populacije. Mjerenje navedenih indikatora učinka će se izvršiti sredinom 2023. godine, odnosno na sredini sprovođenja strateškog dokumenta, jer je sprovođenje strategije tek započeto i nije moguće izmjeriti iste u vrijeme podnošenja ovog izvještaja. Kao aktivnosti koje su nadležne institucije i organizacije realizovale tokom 2021. godine u cilju dostizanja indikatora učinka u ovoj oblasti izdvajamo sljedeće:

- Kampanja “Upoznaj svog Saradnika” je organizovana i uspješno sprovedena u DZ Berane. Takođe, omogućeno je stručno usavršavanje Saradnika u DZ Tivat, DZ Berane i DZ Rožaje, te se može konstatovati da je navedena aktivnost djelimično realizovana.
- Zbog pandemije izazvane virusom Covid-19 nije se obavljala terenska vakcinacija, već se ista sprovodila u domovima zdravlja. Prema raspoloživim podacima, u DZ Kotor **vakcinisano je 17 djece, u DZ Berane 39 djece, a u DZ Mojkovac 2 djece.**
- Institut za javno zdravlje uz podršku UNICEF i Austrijske agencije za razvoj realizovali su 36 radionica. Radionicama je obuhvaćeno ukupno 382 polaznika od, čega je bilo 35 muškaraca i 347 žena, od planiranih 350 polaznika. Teme realizacije su se odnosile na **vodeće faktore rizika - Ishrana i bezbjednost hrane kod djece kao osnova za rani dječiji razvoj (9 radionica), Zarazne bolesti i vakcinacija (6 radionica), Reproductivno zdravlje i seksualno prenosive bolesti (8 radionica), Zdravstvena zaštita i ostavriavanje prava iz domena zdravstvene zaštite (7 radionica).** Radionice su organizovane u 4 opštine, i to u Podgorici 19, u Beranama i Nikšiću po 6 i u Kotoru 5.
- Ministarstvo pravde ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo zdravlja, Crveni krst Crne Gore i Romski savjet organizovali su u Kampu Konik **vakcinaciju** pripadnika romske i egipćanske populacije u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID-19 gdje je vakcinisano preko **160 osoba.**
- Škole za trudnice i škole roditeljstva koje se organizuju u domovima zdravlja, namijenjene su cjelokupnoj populaciji, uključujući i pripadnice romske i egipćanske zajednice. Ipak, ne postoji posebna škola namijena pripadnicama romske i egipćanske zajednice. Domovi zdravlja izvještavaju da je odziv pripadnica romske i egipćanske zajednice i dalje na niskom nivou, a Ministarstvo zdravlja u trenutku izvještavanja nema tačan podatak o broju trudnica romske i egipćanske populacije koje se pohađale ovu školu. Većina domova zdravlja je zbog epidemiološke situacije morala privremeno zaustaviti ove aktivnosti, ali su omogućavali individualne konsultacije, o čemu je javnost bila redovno obavještavana.
- Realizovana su 3 seminarra “Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima” (1 uživo i 2 online) za medicinske radnike iz centralne, sjeverne i južne regije tokom novembra i decembra 2021. godine.
- Zdravstveni radnici Instituta za javno zdravlje u 2021. godini održali su ukupno 20 radionica sa pripadnicima romske i egipćanske populacije na različite teme iz oblasti prevencije zaraznih bolesti, očuvanja zdravlja djeteta, žene i porodice. Ovim radionicama prisustvovalo je ukupno 200 pripadnika romske i egipćanske populacije. Takođe, tokom 2021 godine, Crveni krst Crne Gore, u saradnji sa Institutom za Javno zdravlje, realizovao je 56 radionica u Društvenom centru na Koniku. Pored toga, održavani su i redovni sastanci Porodičnog centra, koje pored žena, pripadnica romske i egipćanske populacije posjećuju i muškarci. Procjenjuje se da je preko 150 korisnika prisustvovalo ovim radionicama i sastancima.
- Zdravstveni radnici Instituta za javno zdravlja u 2021. godini održali su ukupno 13 radionica sa pripadnicima romske i egipćanske populacije iz oblasti prava na zdravstvenu zaštitu i njeno ostvarivanje kao i iz oblasti posticajne njege i prehrane djece. Radionice su održene u opštinama Podgorica, Berane, Nikšić i Kotor. Ovim radionicama prisustvovalo je ukupno 130 pripadnika Romske populacije. Podjeljen zdravstveno-vaspitni materijal koji je urađen sa ciljem skretanja pažnje na prevenciju.

Izazovi: Regulisanje zdravstvene zaštite je povezanon sa regulisanjem građanskog statusa i ličnih dokumenata. Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, a najčešći je slučaj kod trudnica koje su prilikom porođaja često u nezavidnoj situaciji iz razloga što nijesu u mogućnosti platiti troškove porođaja. U tom smislu, potrebno je iznaći rješenje da se trudnice romske i egipćanske populacije ne suočavaju sa ovom vrstom problema.

Oblast Građanski status i lična dokumenta

U oblasti „Građanski status i lična dokumenta“ Strategijom je postavljen Operativni cilj br. 8 „Unapređenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenta“ gdje je planirano da se do kraja 2025. godine u potpunosti riješi problem građanskog statusa i ličnih dokumenata svih građana.

U cilju dostizanja definisanih indikatora učinka 2021. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova je sa partnerima realizovalo određene aktivnosti koje su opisane u tekstu ispod.

Rješavanje pravnog statusa interno raseljenih lica (IRL) kao i ostalih lica koja nijesu upisana u osnovne registre i registre državljana u Crnoj Gori i u državama okruženja - Svakako jedan od značajnih rezultata je postignut u rješavanju pravnog statusa interno raseljenih lica (IRL) kao i ostalih lica koja nijesu upisana u osnovne registre i registre državljana u Crnoj Gori i u državama okruženja. Naime, početkom 2021. godine ukupan broj raseljenih i interno raseljenih lica, kojima je trebala podrška je bio 320. Radi izrade analize predviđene Akcionim planom na Strategiju, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, UNHCR-a i nevladine fondacije Građanska alijansa, kao partnera UNHCR-a za pružanje besplatne pravne pomoći raseljenim i interno raseljenim licima, sastali su se na 2-dnevnoj radionici u Budvi, 13. i 14. januara 2022. godine. Radionica je organizovana uz finansijsku podršku UNHCR-a. Radionici je prethodila razmjena terenskih informacija koje UNHCR i Građanska alijansa imaju o preostalim raseljenim i interno raseojenim licima sa MUPom Crne Gore, kako bi MUP izvršio provjere tih informacija u registrima građanskog stanja kao i sa Graničnom policijom Crne Gore.

Zahvaljujući razmjeni informacija prije radionice, predstavnici MUPa su na radionici donijeli informacije koje su omogućile da se tokom radionice sa liste raseljenih i interno raseljenih lica kojima je potrebna pomoć za sticanje statusa stranca sa stalnim boravkom ukloni 123 lica. Na ovaj način je ukupan broj od 320 raseljenih i interno raseljenih lica, koji je korišćen kao broj lica kojima i dalje treba pomoć, tokom same radionice smanjen na 197 lica, od kojih je kod 111 lica zahtjev za status stranca i dalje u radu kod MUPa Crne Gore dok je 86 lica steklo status stranca sa privremenim boravkom do 3 godine, ili do sticanja putne isprave zemlje porijekla.

Tokom 2021. godine, Građanska alijansa je, kao partner UNHCR-a, pružila besplatnu pravnu pomoć za 26 lica, u postupku pred Ambasadom Kosova, i 36 lica, u postupku pred Ambasadom Srbije. Tokom 2021. godine, Građanska alijansa je, kao partner UNHCR-a pomogla 132 I/RL sa besplatnom pravnom pomoći.

Projekat “**REBORN –PRAVNI PROGRAM**” je projekat koji se fokusira na potrebe zajednice Roma i Egipćana bez regulisnog pravnog statusa u Crnoj Gori i probleme koji su identifikovani tokom mapiranja zajednice u okviru CESF projekta, koje je podržao Institut za apatridiju i inkluziju (ISI), a nosilac projekta je **NVO Romska organizacija mladih "Koračajte sa nama – Phiren Amenca"**. Zahvaljujući dobrim rezultatima postignutim u ovom projektu, ISI⁵⁹ je podržao još jedan projekat, koji ima za cilj stvaranje čvršćih partnerstava sa uticajnim akterima, uključujući državne institucije i druge relevantne organizacije, kao i realizaciju pilot programa direktne pravne podrške pojedincima i

⁵⁹ Institut za apatridiju i inkluziju

porodicama iz romske i egipćanske zajednice. Period realizacije projekta je od 1. novembra 2021. godine do 30. juna 2022. godine.⁶⁰

Izazovi: Rješavanje problema građanskog statusa i ličnih dokumenata je planirano da se završi u potpunosti do kraja 2025. godine. Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki nema regulisan građanski status i ne posjeduje lična dokumenta, odnosno postoji određeni broj apatrida. S tim u vezi, potrebno je da nadležni resori u saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama pojačaju napore kako bi svi građani bili upisani u matične knjige rođenih i riješili svoj pravni status.

Oblast Socijalna i porodična zaštita

Strategijom, odnosno Akcionim planom za 2021. godinu u oblasti »Socijalna i porodična zaštita« postavljena su dva operativna cilja, i to: operativni cilj br. 9 - Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja i operativni cilj br. 10 - Obezbjedenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječjeg braka i prosjačenja. Za mjerenje ostvarenja operativnog cilja br. 9 postavljena su dva indikatora učinka, i to: indikator učinka br. 1 - smanjiti procenat odraslih osoba u romskim i egipćanskim naseljima koji opravdavaju fizičko nasilje i indikator učinka br. 2 - smanjiti procenat žena starosti 20-24 godine koje su stupile u brak prije svoje 15 odnosno 18 godine. Indikator učinka br. 1 će biti moguće izmjeriti na sredini sprovođenja strateškog dokumenta kada je planirano sprovođenje istraživanja, s obzirom da se radi o indikatoru koji se može mjeriti samo kroz istraživanje. Takođe, isto važi i za indikator broj 2.

Kada je u pitanju mjerenje dostizanja operativnog cilja br. 10 postavljena su 4 (četiri) indikatora učinka, i to: 1 - smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena nekom obliku psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane odraslih članova domaćinstva i smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena teškom fizičkom kažnjavanju; 2 - povećati broj identifikovanih i procesuiranih slučajeva dječjeg ugovorenog braka i dječjeg prosjačenja (muškog pola); 3 - unaprijediti rani dječji razvoj romske i egipćanske djece od 0-6 godina; i 4 - uspostavljanje specijalizovanih servisa za djecu žrtve dječjeg nedozvoljenog i ugovorenog braka i djecu koja žive i/ili rade na ulici ili su u riziku da to postanu. Indikator učinka br. 1 i 3 će biti moguće izmjeriti na sredini sprovođenja strateškog dokumenta kada je planirano sprovođenje istraživanja, s obzirom da se radi o indikatorima koji se mogu mjeriti samo kroz istraživanje. Podaci u vezi indikatora učinka br. 2 djelimično se nalaze u tekstu ispod u dijelu »Statistički podaci za 2021. godinu u vezi KD “Trgovina ljudima”«. Kada je u pitanju indikator učinka broj 4. obezbijeden je privremeni smještaj za djecu sa ulice u vidu socijalnog servisa - Svrtište u glavnom gradu Podgorica. Ovo je pored servisa koji funkcioniše u Nikšiću, drugi servis, a do kraja 2025. godine predviđeno je da funkcionišu najmanje 3 (tri) servisa.

Statistički podaci za 2021. godinu u vezi KD “Trgovina ljudima”

U toku 2021. godine Tim za formalnu identifikaciju je sproveo postupak formalne identifikacije u odnosu na 11 lica i za 5 lica dodijelio status žrtve trgovine ljudima (4 ženskog i 1 muškog pola). Sva lica kojima je dodijeljen status žrtve trgovine ljudima bila su maloljetna, od tog broja 2 lica ženskog pola su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima u svrhu sklapanja nedozvoljenog braka, 1 lice ženskog pola žrtva trgovine ljudima u svrhu seksualne eksploatacije, 2 lica (jedno muškog, jedno ženskog pola) žrtve trgovine ljudima u svrhu prosjačenja. Od strane UP podnijete su 4 krivične prijave u odnosu na

⁶⁰ Finansijska sredstva odobrena za realizaciju projekta: 15,000.00 €

KD »Trgovina ljudima« iz čl. 444 KZ a, u odnosu na 5 lica (1 KP⁶¹ za KDTLJ oblik prosjačenja, 1 KP za KDTLJ oblik seksualne eksploatacije, 2 KP za KDTLJ oblik sklapanja nedovoljenog braka).

U 2021. godini donijeta je jedna pravosnažna presuda kojom je izrečena kazna zatvora od 2 godine jednom licu za KD trgovina ljudima na štetu jednog maloljetnog ženskog lica (sklapanje nedovoljenog braka). Tabela pod nazivom »Statistički podaci za SOS liniju za 2021. godinu« se nalazi u prilogu ovog dokumenta.

U izvještajnom periodu realizovane su sljedeće aktivnosti u vezi sa dostizanjem operativnog cilja br. 9 i 10, i to:

- U okviru projekta koji sprovodi **Help – Hilfe zur Selbsthilfetokom** 2021. godine obučeno je 43 saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, **a angažovano je ukupno 34 Saradnika/Saradnice na 12 mjeseci**. Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centar za socijalnu zaštitu i Dom zdravlja). Navedeni projekat se realizuje u okviru **Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS), a isti finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore**.
- U okviru Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS) sprovedena je zakonska procedura za izbor organizacije koja će sprovesti projekat „**Kampanje o ranim/prisilnim/ugovorenim brakovima, porodičnom nasilju i prosjačenju**“. Projekat finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore. Realizacija projekta će početi u I kvartalu 2022. godine i trajaće 10 mjeseci. Ukupna vrijednost projekta je 265,000.00 eura.
- Ministarstvo unutrašnjih poslova je koordiniralo postupkom revidiranja teksta **Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija sa djecom uključenom u život i rad na ulici** i s tim u vezi održana su dva sastanka uz podršku GIZ-a tokom kojih je Protokol revidiran. **Protokol pruža smjernice za djelovanje svim akterima koji se bave djecom, ali i porodicom kako bi zajedničkim djelovanjem mogli da preduzimaju radnje i mjere na zaštiti djeteta uključenog u život i rad na ulici, u skladu sa garantovanim pravima djeteta**.
- **Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima MUP⁶²-a, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori**, organizovalo je **4 jednodnevne obuke na temu borbe protiv trgovine ljudima** za rukovodioce Centara i OB⁶³, odnosno za službenike UP⁶⁴, Odsjeka za javni red i mir u periodu 5-8. oktobar 2021. godine na temu borbe protiv trgovine ljudima, i njenih pojava oblika.
- Takođe, na inicijativu Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima uz finansijsku podršku **Misije OEBS-a u Crnoj Gori**, održana je radionica u periodu 19-20. oktobra 2021. u Podgorici pod nazivom „**Radionica za izradu Smjernica za policijske službenike za obavljanje razgovora sa osobama za koje postoji sumnja da su žrtve trgovine ljudima sa ponuđenim setom pitanja**“ na kojoj su učestvovali predstavnici UP⁶⁵, MFSS⁶⁶, CSR⁶⁷.
- **Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima** - MUP je u saradnji sa UZK⁶⁸ u novembru i decembru 2021. godine organizovalo brojne obuke na teme borbe protiv trgovine ljudima za predstavnike MUP/Uprave policije, MFSS- centara za socijalni rad, Uprave za inspeksijske poslove, zdravstvene radnike, diplomatsko i konzularno osoblje, kao i predstavnike lokalnih samouprava.

⁶¹Krivična prijava

⁶²Ministarstvo unutrašnjih poslova

⁶³Odjeljenja bezbjednosti

⁶⁴Uprava policije

⁶⁵Uprava policije

⁶⁶Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

⁶⁷Centar za socijalni rad

⁶⁸Uprava za kadrove

- U organizaciji ICMPD⁶⁹-a, a u saradnji sa Odjeljenjem za borbu protiv trgovine ljudima MUP-a, 23-24. novembra u Budvi je organizovana „**Radionica za izgradnju kapaciteta u borbi protiv krijumčarenja i trgovine ljudima u Crnoj Gori**“ za predstavnike nadležnih organa uključenih u borbu protiv trgovine ljudima.
- 28 i 29 novembra 2021. godine u organizaciji MUP - Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima, a uz finansijsku podršku MO IOM održana je dvodnevna obuka stručnih radnika na temu "**Borba protiv trgovine ljudima -identifikacija i upućivanje žrtava**".
- 10. decembra 2021. održana obuka temu "**Uloga i mogućnosti medija u borbu protiv trgovine ljudima**", u organizaciji Ministarstva javne uprave i MUP/Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima i udruženjem novinara Crne Gore.
- Uprava za inspeksijske poslove- Inspekcija rada odnosno inspektori su učestvovali kroz Program obuke i treninga koje je sprovodila Uprava za kadrove, na način što su imali više obuka u kojima su učestvovala u cilju sticanja znanja radi prepoznavanja odnosno identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima, odnosno njihove radne eksploatacije, zatim radi prepoznavanja raznih oblika u kojima se pojavljuju potencijalne žrtve trgovine ljudima, odnosno osposobljavanja identifikacije oblika radnog angažovanja djece a sve kroz treninge organizovane od strane MUP-a, Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima.
- Ministarstvo ekonomskog razvoja u saradnji sa MUP⁷⁰/Odjeljenjem za borbu protiv trgovine ljudima su realizovali dvije jednodnevne obuke turističkih uposlenika o primjeni principa Kodeksa ponašanja za zaštitu djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu za ukupno 33 osobe.

Navedenim edukacijama/radionicama bilo je obuhvaćeno ukupno 260 osoba (92 Ž).

Izazovi: Dječiji/prisilni/ugovoreni brakovi, nasilje u porodici i prosjačenje su evidentni problemi i u narednom periodu je neophodno uložiti dodatne napore nadležnih institucija u rješavanju istih. Neophodno je u narednom periodu obezbijediti više dnevnih centare – prihvatilišta za djecu koja prose. Takođe, značajan doprinos mogu pružiti i NVO te je potrebno u skladu sa mogućnostima finansirati kvalitetne projekte NVO koje se bave rješavanjem problema dječijih/prisilnih/ugovorenih brakova, nasilja u porodici i prosjačenja.

⁶⁹ International Centre for Migration Policy Development

⁷⁰Ministarstvo unutrašnjih poslova

TABELARNI IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA 2021. GODINU

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Diskriminacija

STRATEŠKI CILJ I: Pобољшanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, unapređenjem inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na promociji jednakosti, borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva			
Operativni cilj 1:	Unapređenje institucionalne i društvene borbe protiv svih oblika diskriminacije i aniticiganizma sa kojima se suočava romska i egipćanska zajednica		
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su se suočili sa nekim od oblika diskriminacije	2021 58,6%	2023 56 %	2025 53%
Indikator učinka 2: Smanjiti procenat Roma i Egipćana koji su bili žrtve govora mržnje	2021 49,5%	2023 47 %	2025 45%
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat etničke distance prema građanima romske i egipćanske zajednice	2021 0.55 (na ljestvici od 0 do 1)	2023 0.52	2025 0.50

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
1.1 Jačanje kapaciteta na temu antidiskriminacionog pristupa za zaposlene u javnoj upravi	Obučeno najmanje 40 zaposlenih u biroima za zapošljavanje, centrima za socijalni rad i domovima zdravlja	Help Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Ministarstvo zdravlja Minsitarstvo finansija i socijalnog staranja	Aktivnost nije realizovana iz razloga poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID-19 aktivnost je odložena za II kvartal 2022. godine	Planirano: 12,000.00 € (IPA) Utrošeno: 0€	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal –IV kvartal 2021 Novi rok realizacije: I kvartal 2022. –II kvartal 2022.	Aktivnost je značajna u cilju borbe protiv diskriminacije i anticiganizma te istu treba realizovati tokom 2022. godine.
1.2 Edukacija roditelja učenika većinske populacije kako bi se smanjili negativni socijalni stavovi (etnička distanca) prema romskoj i egipćanskoj djeci i odraslima, i promocija pozitivnih primjera zajedničkog suživota	Edukacija najmanje 50 roditelja RCC godišnji izvještaj sa prikazom socijalne distance prema Romima i Egipćanima Balkan Barometer – Stavovi prema socijalnoj inkuziji ranjivih grupa	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Ministarsvo prosvjete, nauke, kulture i sporta Romski savjet NVO	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana, organizovalo je 18. i 19. oktobra 2021.godine, u saradnji sa OŠ „Pavle Žižić”, u Bijelom Polju, OŠ “Radomir Mitrović” u Beranama, OŠ „Vuk Karadžić” u Beranama i OŠ „25 maj” u Rožajama, edukativne radionice sa građanima/građankama ovih opština u cilju smanjenja etničke distance prema građanima/građankama romske i egipćanske zajednice.	Planirano: Nisu potrebna sredstva Utrošeno: 200,00 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal –IV kvartal 2021.	

			<p>Na edukativnim radionicama je prisustvovalo ukupno 74 osobe (59 Ž).</p> <p>https://www.gov.me/cyr/clanak/edukativne-radionice-u-cilju-smanjenja-etnicke-distance-prema-romskoj-i-egipcanskoj-zajednici</p> <p>Balkan Barometer: https://www.rci.int/balkanbarometer/long</p>			
1.3 Organizovanje edukativnih posjeta školama sa dominantno većinskom populacijom kako bi se podigla svijest, razumjevanje i poštovanje prema učenicima romske i egipćanske zajednice i izazova sa kojima se suočavaju	Broj posjeta školama sa brojem učesnika (učenika i nastavnika)	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava</p> <p>Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta</p> <p>NVO</p>	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana, organizovalo je 18. i 19. oktobra 2021.godine, u saradnji sa OŠ „Pavle Žižić”, u Bijelom Polju, OŠ “Radomir Mitrović” u Beranama, OŠ „Vuk Karadžić” u Beranama i OŠ „25 maj” u Rožajama, edukativne radionice sa građanima/građankama ovih opština u cilju smanjenja etničke distance prema građanima/građankama romske i egipćanske zajednice.</p> <p>Na edukativnim radionicama je prisustvovalo ukupno 74 osobe (59 Ž).</p>	<p>Planirano: Nisu potrebna sredstva</p> <p>Utrošeno:</p> <p>Sredstva prikazana kod aktivnosti broj 1.2.</p>	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
1.4 Uraditi analizu/izvještaj o broju prijavljenih i procesuiranih	Izrađena analiza koja sadrži prikaz ukupno prijavljenih i	Ombudsman Relevantna ministarstva, Uprava policije,	U 2021. godini primljeno je 164 predmeta iz oblasti diskriminacije. U prethodnoj godini bilo je 6 predmeta u	Planirano: Nisu bila potrebna sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije:	

<p>slučajeva govora mržnje, diskriminacije i nasilja</p>	<p>procesuiranih slučajeva u 2021. godini, sa preporukama za unapređenje postupanja svih insitucija u borbi protiv govora mržnje, diskriminacije i nasilja</p>	<p>Sudstvo i Tužilaštvo</p>	<p>kojima je ukazivano na diskriminaciju od strane pripadnika RE populacije. Iako je u instituciji primijećen porast broja predmeta u oblasti govora mržnje (14 predmeta je primljeno u rad u toku 2021. godine) nijedna pritužba se nije odnosila na RE populaciju, kao ni u oblasti nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja.</p>		<p>II kvartal – IV kvartal 2021.</p>	
<p>1.5 Izrada i podnošenje izvještaja o diskriminaciji i zločinima iz mržnje prema Romima i Egipćanima (UN Komitet za eliminaciju rasne diskriminacije, EU, OSCE, Savjet Evrope-ECRI)</p>	<p>Izrađeni i podnešeni nacionalni izvještaji koji se bave pitanjima diksriminacije, govora mržnje i zločina iz mržnje (od strane Vlade i Ombudsmana). Izvještaji su podneseni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komitetu za eliminaciju rasne dikriminacije - Evropskoj komisiji - OSCE - Savjetu Evrope-ECRI 	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Ombudsman</p>	<p>Izrada i podnošenje izvještaja se realizuje kontinuirano</p>	<p>Planirano: Nisu bila potrebna sredstva</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p>	

<p>1.6 Organizovati konferenciju na temu: „Etnička distanca i interkulturalizam“ u cilju podsticanja razumijevanja, unapređenja saradnje i smanjenje stepena etničke distance među pripadnicima romske i egipćanske populacije i većinskog stanovništva.</p>	<p>Održana jedna konferencija u centralnoj regiji</p>	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Ombudsman CEKUM Romski savjet NVO</p>	<p>U organizaciji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcije za etničke manjine organizovan je okrugli sto „Manjinski narodi i etnička distanca u Crnoj Gori” u Tivtu od 4. – 7. 5. 2021. , na temu kulturne baštine, jezika i obrazovanja u cilju smanjenja etničke distance. Okruglom stolu je prisustvovalo oko 40 učesnika/učesnica.</p>	<p>Planirano: 500,00 € (Budžet) Utrošeno: 847,30 €</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p>	
<p>1.7 Obilježavanje 2 avgusta – Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Holokausta</p>	<p>Organizovan jedan događaj u cilju upoznavanja šire javnosti o zločinima počinjenim nad Romima tokom II Svjetskog rata</p>	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava CEKUM</p>	<p>MPLJMP je u saradnji sa Crnogorskim narodnim pozorištem obilježilo 2. avgust, Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holokausta u CNP-u. Događaj je okupio veliki broj zvanica, među kojima su bili ministri u Vladi Crne Gore, predsjednici klubova poslanika Skupštine Crne Gore, predstavnici diplomatsko-konzularnih predstavništava koja djeluju u Crnoj Gori, predstavnici savjeta manjinskih naroda u Crnoj Gori, predstavnici međunarodnih organizacija u Crnoj Gori, predstavnici nevladinih organizacija, građani i mediji.</p>	<p>Planirano: 1.000,00 € (Budžet) Utrošeno: 1500 eura Budžet MPLJMP</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – III kvartal 2021.</p>	

			U dvočasovnom programu prikazan je film o stradanjima Roma i Sinta u Holokaustu kao i digitalna izložba fotografija, nakon čega je nastupila operna pjevačica (sopran) i pijanista. Na događaju je učestvovalo ukupno 50 učesnika/učesnica,			
1.8 Edukacija na temu „Društvena jednakost pripadnika romske i egipćanske zajednice - borba protiv anticiganizma“ (za državne i lokalne službenike, zaposlene u javnim ustanovama, nastavno osoblje, sudije, tužioce, inspektore	Edukovano najmanje 60 službenika (Berane, Podgorica i Tivat)	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	U organizaciji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcije za inkluziju Roma i Egipćana dana, 26. oktobra 2021. godine održana je onlajn edukacija na temu „Društvena jednakost pripadnika romske i egipćanske zajednice - borba protiv anticiganizma“ za predstavnike lokalnih samouprava, vaspitno-obrazovnih ustanova, centara za socijalni rad, centara i odjeljenja bezbjednosti i sektora granične policije. Edukacija je realizovana putem Zoom platforme i na istoj je prisustvovalo 55 učesnika (35 Ž). https://www.gov.me/cyr/clanak/odrza-na-onlajn-edukacija-drustvena-jednakost-pripadnika-romske-i-egipcanske-zajednice-borba-protiv-anticiganizma Takode, NVO Phiren Amenca je u decembru 2021. godine realizovala tri	Planirano: 1,500.00 € (Budžet) Utrošeno: 150,00 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

			<p>radionice na Kojima je učestvovalo ukupno 60 predstavnika zaposlenih u državnim institucijama i obrazovnim ustanovama na temu Borba protiv anticiganizma. Edukacija je realizovana u hibridnom režimu uz podršku Ambasade sjedinjenih američkih država.</p> <p>Osim toga, NVO “Đakomo Adriatic” je uradila jednu emisiju i edukovala 5 (pet) novinara za pravilno izvještavanje kada je u pitanju romska i egipćanska zajednica.</p>			
1.9 Potpisan Memorandum o saradnji sa najmanje 3 LS kojim se stvaraju osnovi za formiranje nacionalne focal point mreže za zaštitu ljudskih prava Roma i Egipćana i borbu protiv diskriminacije	Potpisaivanje Memoradnuma sa 3 LS kojim se stvaraju osnovi za formiranje nacionalne focal point mreže za zaštitu ljudskih prava Roma i Egipćana i borbu protiv diskriminacije	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Lokalne samouprave Ombudsman	<p>Druga faza programa ROMACTED zvanično je započela 1. januara ove godine i biće implementirana <i>do kraja 2024. godine (48 mjeseci)</i>.</p> <p>U Crnoj Gori se II faza ROMACTED programa sprovodi, kao i I faza, u Glavnom gradu Podgorici i sljedećih sedam opština: Bar, Berane, Bijelo Polje, Herceg Novi, Nikšić, Tivat i Ulcinj. Program se u Podgorici – Kampu Konik sprovodi po adaptiranoj metodologiji.</p> <p>Konferencija povodom predavljanja druge faze ROMACTED programa – održana je 18. novembra u Podgorici gdje su potpisani Memorandumi o razumijevanju između Savjeta</p>	Planirano: Redovna budžetska sredstva Utrošeno: Sredstva iz projekta ROMACTED	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

			Evrope, Ministarstva pravde, ljudskih i manjinska prava i Glavnog grada Podgorica/opština uključenih u drugu fazu implementacije programa.			
1.10 Edukovati sudije osnovnih sudova za prepoznavanje i procesuiranje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema pripadnicima romske i egipćanske zajednice sa posebnim fokusom na primjenu člana 42a Krivičnog zakonika ⁷¹	Edukovano najmanje 15 sudija/sutkinja osnovnih sudova za prepoznavanja i procesuiranje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema pripadnicima romske i egipćanske zajednice sa posebnim fokusom na primjenu člana 42a Krivičnog zakonika	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Ombudsman NVO	U organizaciji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcije za inkluziju Roma i Egipćana dana, 28. oktobra ove godine održana je onlajn edukacija na temu „Prepoznavanje i procesuiranje krivičnih djela počinjenih iz mržnje prema pripadnicima romske i egipćanske zajednice, sa posebnim fokusom na primjenu čl. 42a Krivičnog zakonika Crne Gore“ za sudije i državne tužioce u Crnoj Gori. Edukacija je realizovana putem Zoom platforme i na istoj je prisustvovalo 12 (9 Ž) sudija i državnih tužilaca. https://www.gov.me/cyr/clanak/odrzana-onlajn-edukacija-za-sudije-i-drzavne-tuzioce	Planirano: 500,00 € (Budžet) Utrošeno: 150,00 €	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
1.11 Organizovanje online Regionalne konferencije na temu višestruke diskriminacije lica sa invaliditetom, kojom	Usvojene preporuke koje se odnose na višestruku diskriminaciju i Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćan	MPLJMP OMBUDSMAN NVO	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava –Direktorat za zaštitu i jednakost lica sa invaliditetom je dana 17.12.2021 godine realizovalo Regionalnu konferenciju	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

⁷¹Član 42a - Posebna okolnost za odmjeraivanje kazne za krivično djelo učinjeno iz mržnje

ce biti obuhvaćeni i Romi i Egipćani.	ki sa invaliditetom		na temu “Sprečavanje višestruke diskriminacije lica sa invaliditetom”. Cilj konferenciji je bio razmjena znanja i iskustva u sprečavanju višestruke i višesekcijske diskriminacije lica sa invaliditetom. Na konferenciji je učestvovalo cca 30 učesnika predstavnika institucija i organizacija lica sa invaliditetom, a organizovana je u hibridnom modelu. Konferenciju je otvorila potpredsjednica Komiteta UN o pravima lica sa invaliditetom MYION KIM ⁷² Na konferenciji je bilo riječi I o razumnom prilagodjavanju.			
1.12 Organizovanje Nedelje promocije romske kulture	U 2021. godini je organizovana najmanje jedna manifestacija pod nazivom „Upoznajmo Rome“ kojom ce se većinska populacija bolje upoznati sa kulturom, tradicijom i običajima Roma i Egipćana	MPLJMP MPNKS ⁷³ CEKUM Fond za manjine ⁷⁴ Romski savjet NVO Lokalna samouprava	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	Planirano. 1,000.00 € (Budžet) Utrošeno: 0 €	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2022.	Promocija romske kulture i identiteta je značajna kako bi se smanjila etnička distance prema građanima romske i egipćanske populacije i MPLJMP će ovu aktivnost realizovati 2022. godine.

⁷² <https://www.gov.me/clanak/odrzana-regionalna-konferencija-sprjecavanje-visestruke-diskriminacije-lica-sa-invaliditetom>

⁷³Ministarstvoprosvjete, nauke, kulture i sporta

⁷⁴Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore

<p>1.13 Trening kompjuterske pismenosti za 20 mladih pripadnika romske i egipćanske zajednice sa Konika i promocija antidiskriminacije i zdravih stilova života</p>	<p>20 Roma i Egipćana(adolescenta) obučeni o osnovama pružanja prve pomoći, prenosivim bolestima, osnovama medijske i kompjuterske pismenosti;</p> <p>20 RE unaprijedilo svoje društvene sposobnosti</p>	<p>Crveni krst Crne Gore</p>	<p>Aktivnost nije realizovana, jer ugovor sa donatorom još uvijek nije potpisan. Termin potpisivanja ugovora, a samim time i realizacije projekta nije definisan.</p>	<p>Planirano: 5,312.00€ (Donatorska sredstva)</p> <p>Utrošeno: 0 €</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije: I kvartal – III kvartal 2022.</p>	<p>U cilju realizacije digitalne agende potrebno je aktivnost realizovati tokom 2022. godine, kao i da nadležne institucije osmisle nove programe za sprovođenje digitalne agende.</p>
<p>1.14 Edukacija romskog i egipćanskog stanovništva o prepoznavanju diskriminacije i načinima za prijavljivanja slučajeva diskriminacije</p>	<p>Organizacija 5 radionica sa pripadnicima romske i egipćanske zajednice i učešće najmanje 100 osoba</p>	<p>NVO u saradnji sa institucijama Lokalne samouprave</p>	<p>Aktivnost nije realizovana iz razloga poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19.</p>	<p>Planirano: 5,000.00€ (Donatorska sredstva)</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije: 2022. i 2023 godina kroz podršku projektima NVO kroz sektorske analize</p>	<p>Potrebno je da nadležne institucije u saradnji sa NVO pojačaju napore kako bi građani romske i egipćanske populacije stekli dodatna znanja u cilju prepoznavanja slučajeva diskriminacije.</p>

<p>1.15 Pružanje besplatne pravne pomoći pripadnicima romske i egipćanske populacije u procesuiranju slučajeva diskriminacije</p>	<p>Pružena besplatna pravna pomoć u najmanje pet predmeta, angažovanjem pravnik/advokat a koji će zastupati prava pripadnika romske i egipćanske zajednice u slučajevima diskriminacije i anticiganizma.</p>	<p>NVO Sudovi, Ombudsman</p>	<p>Aktivnost nije realizovana iz razloga što nije bilo finansiranih projekata NVO u okviru koje je bi se realizovala navedena aktivnost.</p> <p>U 2021. godini NVO Phiren Amencaje za IRL/RL⁷⁵ porodice iz romske i egipćanske zajednice sa Konika pružala besplatnu pravnu pomoć u zaštiti od diskriminacije u više oblasti.</p>	<p>Planirano: 2,000.00 € (Donatorska sredstva)</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2023.</p>	<p>Pružanje besplatne pravne pomoći je značajno kako bi se svi građani romske i egipćanske populacije upisali u matične knjige rođenih i regulisali svoj pravni status te je neophodno ovu aktivnost realizovati u narednom periodu uz podršku nadležnih resora ili donatora.</p>
<p>1.16 Monitoring govora mržnje prema Romima i Egipćanima u medijima i na društvenim mrežama</p>	<p>Urađen najmanje jedan monitoring izvještaj o govoru mržnje u medijima i društvenim mrežama</p> <p>Prijavljeno najmanje pet slučajeva govora mržnje u</p>	<p>NVO u saradnji sa MPLJMP i Ombudsmanom</p>	<p>Aktivnost nije realizovana iz razloga što nije bilo finansiranih projekata NVO u okviru koje je bi se realizovala navedena aktivnost.</p>	<p>Planirano: 3,000.00 € (Donatorska sredstva)</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije: I kvartal – IV kvartal 2023</p>	<p>U cilju suzbijanja govora mržnje aktivnost je veoma važna i neophodno je da nadležna institucija u saradnji sa NVO uradi analizu kako bi se pratili</p>

⁷⁵Interno raseljena lica/Raseljena lica

	medijima i na društvenim mrežama					indikatori učinka.
1.17 Analiza prisutnosti anticiganizma u nacionalnom pravnom okviru i javnim politikama	Izrađena analiza o prisutnosti i borbi protiv anticiganizma u nacionalnom pravnom okviru i javnim politikama	NVO u saradnji sa MPLJMP i Ombudmsnaom	Aktivnost nije realizovana iz razloga što nije bilo finansiranih projekata NVO u okviru koje bi se realizovala navedena aktivnost.	Planirano: 3,000.00 € (Donatorska sredstva)	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2022. – IV kvartal 2023.	U narednom periodu je potrebno osmisliti i realizovati nove aktivnosti u cilju borbe protiv anticiganizma jer se isti smatra uzrokom diskriminacije građana romske i egipćanske populacije.
1.18 Trening za trenere na temu Anticiganizma	10 mladih osnaženo da prenose znanje na temu anticiganizma	NVO MPLJMP Ombudman	Aktivnost nije realizovana iz razloga što nije bilo finansiranih projekata NVO u okviru koje bi se realizovala navedena aktivnost.	Planirano: 3,500.00 € (Donatorska sredstva)	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2022. – IV kvartal 2023.	U narednom periodu je potrebno organizovati trening za trenere na temu Anticiganizma kako bi se mogle sprovesti edukativne radionice za službenike i građane u cilju smanjenja etničke distance prema građanima

						romske populacije.
1.19 Izrada Analize i Priručnika za medijske kuće za adekvatno medijsko izvještavanje o Romima i Egipćanima	Izrađena Analiza i priručnik	NVO Phiren Amenca	Aktivnost je realizovala NVO Phiren amenca u okviru projekta “PRIME - Profesionalni, odgovorni i inkluzivni mediji” koji podržava Evropska komisija. Nosioc projekta je produkcijska kuća Galileo production, dok su partneri na projektu NVO Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG), NVO 35mm, NVO romske organizacije “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”, NVO LGBT Forum Progres, NVO 4Life i pridruženi partner Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore. U okviru projekta je urađena analiza izvještavanja medija o temama vezanim za romsku i egipćansku zajednicu. Na osnovu analize izvještavanja medija koji su bili predmet analize zaključeno je da je izvještavanje o Romima i Egipćanima u najvećoj mjeri faktografsko, a da se mediji veoma malo bave dubinskim istraživanjem i analizom problema sa kojima se ove dvije zajednice suočavaju. Na to ukazuju podaci o broju objava koje spadaju u kategoriju vijesti i onih koje spadaju u medijsku inicijativu. Mali procenat objava koje su proizvod medijske inicijative pokazuje da se mediji ne interesuju u dovoljnoj mjeri za	Planirano: 2,500.00 € (Donatorska sredstva) Utrošena sredstva: Finansijska sredstva su prikazana u narativnom dijelu izvještaja	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

			istraživački pristup u tretiranju tema iz oblasti prava romske i egipćanske zajednice.			
1.20 Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu	Emitovano najmanje 10 emisija	Javni servis	<p>Emisija na romskom jeziku pod nazivom "Savore" na javnom servisu TVCG, na Prvom programu je u 2021. godini emitovana svake druge subote u 17.30 časova. Emisija je informativno zabavnog karaktera u trajanju od 30 minuta.</p> <p>U toku 2021. emitovano je 18 emisijazbog covid pandemije jedan broj emisija nije realizovan.</p> <p>Emisija "RomskiGlas", koja se emituje na RCG je informativno zabavnog karaktera emituje se svakog drugog ponedjeljka u 18.05 časova u trajanju od 25 minuta. U toku 2021. godine premijerno emitovano 20 emisija.</p> <p>Pored ovih emisija na romskom jeziku o Romima su bile prikazivane brojne reportaže kako u informativnim emisijama (vijesti, dnevnik) tako i u jutarnjem, tako i u ostalim emisijama (Agrosaznanje, Putevi Života, Mostovi) koje su prikazivale život i aktuelnosti građana romske i egipćanske populacije i prikazivane su u redovnom programu RTCG.</p>	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

			NVO "ĐAKOMO ADRIATIC" - ADRIATIC RADIO je realizovao tri emisije na romskom jeziku, uspostavio saradnju sa dvije lokalne radio stanice koje su izrazile spremnost emitovati emisije kao i medijske spotove o značaju promovisanja romskih nacionalnih i kulturnih posebnosti.			
1.21 Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku	Emitovano najmanje 12 emisija	Javni servis Romski radio Romski savjet NVO Agencija za radio-difuziju	Emisija "Romski Glas", koja se emituje na RCG je emisija informativno zabavnog karatera i emituje se svakog drugog ponedjeljka u 18.05 časova u trajanju od 25 minuta. U toku 2021 godine premijerno je emitovano 20 emisija.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
1.22 Obezbjediti finansijsku podršku aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti Roma i Egipćana u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta.	Finansijski podržano najmanje 10 projekata nevladinih organizacija, pravnih i fizičkih lica	Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	Finansirano je 13 projekata koji se odnose na zaštitu i ostvarivanje prava romske nacionalne zajednice (podnosioci projekata: 6 fizičkih lica, 7 nevladinih organizacija)	Planirano: Minimum 10% od 70% sredstava opredjeljenih za finansiranje Fonda shodno Zakonu o manjinskim pravima i slobodama Utrošeno: 93.200,00€ (9%) Budžet CG	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	

<p>1.23 Edukovati urednike i novinare za senzibilno izvještavanje prema Romima i Egipćanima i borbi protiv anticiganizma</p>	<p>Edukovano najmanje 20 novinara/novinark i i urednika/urednica iz raznih dnevnih i nedeljnih štampanih i onlajn medija iz više gradova u Crnoj Gori</p>	<p>MPLJMP OMBUDSMAN</p>	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava - Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana, organizovalo je dvodnevnu edukaciju od 11. do 12. novembra na temu "Izveštavanje o Romima - doprinos medija u borbi protiv anticiganizma".</p> <p>Edukaciji je prisustvovalo ukupno 16 novinara/ki iz štampanih i onlajn medija, kao i TV i radio stanica iz Pljevalja, Petnjice, Herceg Novog, Ulcinja, Tivta, Nikšića i Podgorice.</p> <p>https://www.gov.me/clanak/sbrzana-dvodnevna-edukacija-na-temu-izvestavanje-o-romima-doprinos-medija-u-borbi-protiv-anticiganizma</p>	<p>Planirano: 2,000.00 € (Budežet)</p> <p>Utrošeno: 2,200.00 €</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p>	
<p>1.24 Obilježavanje 5 novembra – Svjetskog dana Romskog jezika</p>	<p>Organizovan događaj u cilju ukazivanja na značaj očuvanja Romskog jezika</p>	<p>MPLJMP Centar za očuvanje i razvoja kulture manjina Crne Gore Romski savjet NVO</p>	<p>Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.</p>	<p>Planirano: Redovna budžetska sredstva</p> <p>Utrošeno: /</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije i obrazloženje: III kvartal – IV kvartal 2022. i III kvartal – IV kvartal 2023.</p>	<p>Obilježavanje značajnih datuma za Rome treba realizovati kontinuirano.</p>

--	--	--	--	--	--	--

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Siromaštvo

Operativni cilj 2:	Smanjiti nivo siromaštva, socijalne ekskluzije i postojećeg socio-ekonomskog jaza između romske i egipćanske populacije i većinskog stanovništva		
Indikator učinka 1:	<i>2021</i>	<i>2023</i>	<i>2025</i>
Smaniti materijalnu deprivaciju romske i egipćanske populacije kao i razliku u izloženosti siromaštvu u odnosu na generalnu populaciju	<i>91% Roma i Egipćana</i> <i>(56% jaz)</i>	<i>88%</i> <i>52%</i>	<i>85% (Roma i Egipćana)</i> <i>(47% jaz)</i>

Indikator učinka 2: (Multidimenzionalno siromaštvo djece)	2021	2023	2025
	65% (0-2 godina)	60%	55% (0-2)
Smanjiti	53% (0-5 godina)	48%	43% (0-5)
preklapanja tri najčešće deprivacije za djecu 0-2, 0- 5, 5-17 godina	35% (5-17 godina)2021	30%	25% (5-17)

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije Indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/ krajnji rok realizacije	Preporuke
-----------	---------------------	----------------------	--	--	---	-----------

					2 - Novi rok realizacije	
2.1. Razviti 3 predloga međusektorskih pilot programa za podršku Romima i Egipćanima u siromaštvu u skladu sa potrebama za održivo smanjenje siromaštva i socijalne ekskluzije	<p>Razvijena tri predloga međusektorskih programa (u skladu sa ustanovljenim potrebama i kombinaciji deprivacija romske populacije i grupa unutar nje – žene, djeca, adolescenti i starija populacija)</p> <p>(trenutno stanje - 0 nacionalnih programa) Cilj 5 programa – 1 generalni i 1 za svaku od grupa)</p>	<p>Ministarstvo finansija i socijalnog staranja</p> <p>MPLJMP</p> <p>Partneri iz međunarodne zajednice</p> <p>NVO</p>	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	<p>Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije: I kvartal 2022. – IV kvartal 2023.</p>	U cilju borbe protiv siromaštva ova aktivnost je veoma značajna i potrebno je istu realizovati u periodu 2022-2023.
2.2. Podrška romskoj i egipćanskoj populaciji u pogledu informisanja o svojim pravima iz oblasti socijalne zaštite	Najmanje 300 pripadnika romske i egipćanske zajednice informisano	<p>HELP</p> <p>Centri za socijalni rad</p>	<p>10 (deset) saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana (medijatora) medijatora pripadnika romske i egipćanske populacije je angažovano sa biroa za zapošljavanje.</p> <p>Kontinuirana podrška građanima romske i egipćanske populacije obezbijeđena je angažovanjem 3 Saradnika/saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana (medijatora) tokom 2021 godine.</p>	<p>Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva, EU fondovi</p> <p>Utošeno: Sredstva su uključena u iznos prikazan</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije i obrazloženje: I kvartal – IV kvartal 2022.</p>	

			Dodatno su u okviru projekta „Socijalna inkluzija Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki uz posredovanje saradnika za socijalnu inkluziju“ koji kofinansiraju Evropska unija i Vlada crne Gore, obučena i zaposlena 13 Saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti socijalne zaštite koji će pružiti podršku i informisati građane romske i egipćanske populacije u oblasti socijalne zaštite u periodu oktobar 2021-oktobar 2022 .	kod aktivnosti 6.13		
2.3. Organizovati redovno prikupljanje i odvoz otpada iz romskih i egipćanskih naselja	Organizovati 2x godišnje prikupljanje otpada u romskim i egipćanskim naseljima Broj naselja u kojima je organizovano prikupljanje naselja	JP Komunalno preduzeće Lokalne samouprave	Redovni posao JP “Čistoća” gdje se svakodnevno prikuplja otpad u romskim i egipćanskim naseljima. DOO “Čistoća” Pljevlja dva puta mjesečno vrši pražnjenje posuda, transport komunalnog otpada i njegovo privremeno skladištenje iz romskog naselja na lokaciju koja je Odlukom SO Pljevlja određena kao lokacija za privremeno skladištenje otpada.	Planirano: Budžet Glavnog grada	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	
2.4. Raditi na razvijanju metodologije	Obavljene pripreme radnje i napravljena lista indikatora za	RCC MONSTAT MPLJMP	Aktivnost nije realizovana iz razloga što se na Konkurs za izbor konsultanta Savjeta za	Planirano: 2,000.00 € (RCC) ⁷⁶	Početni/ krajnji rok realizacije:	Aktivnost je potrebno realizovati

⁷⁶Savjet za regionalnu saradnju (RCC)

<p>(centralizovanog istraživanja) prikupljanja podataka o položaju građana romske i egipćanske zajednice</p>	<p>prikupljanje podataka, nakon obavljenih konsultacija sa stejholderima</p>	<p>Lokalne samouprave</p>	<p>regionalnu saradnju nije bilo prijavljenih kandidata.</p>		<p>II kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije i obrazloženje: II kvartal – IV kvartal 2022.</p>	<p>2022. godine kako bi dokument bio spreman za primjenu 2023. godine kada je planirano sprovođenje istraživanja kako bi se izmjerili indikatori učinka.</p>
<p>2.5 Pružanje humanitarne pomoći porodicama u socijalnoj potrebi koje nijesu u zvaničnim evidencijama nadležnih institucija</p>	<p>Dodijeljeno najmanje 200 paketa pomoći</p>	<p>Lokalne samouprave Crveni krst NVO</p>	<p>Tokom 2021.godine podijeljeno je :</p> <p>786 paketa hrane i higijene 255 paketa za bebe 340 pakovanja pelena 29 paketa trenutne pomoći</p> <p>Porodicama smještenih na području Konika. Naročita pažnja i monitoring je usmjeren prema porodicama koje nisu korisnici MOP-a ili neke druge vrste materijalnih davanja, i te porodice su uvijek obuhvaćene češćim distribucijama u odnosu na porodice iz sistema SDZ-a.</p> <p>Opština Tivat je u 2021. godini pružila jednokratnu novačanu pomoć za 32 porodice romske i</p>	<p>Planirano: Redovna budžetska sredstva LS⁷⁹</p> <p>Utrošeno:</p> <p><u>Opština Pljevlja:</u> Jednokratna novčana pomoć u iznosu od 440,00€.</p> <p>Naknade za novorođeno dijete u</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p>	

⁷⁹ Lokalna samouprava

			<p>egipćanske populacije koje se nalaze u stanju socijalne potrebe, a ne nalaze se na evidenciji Centra za socijalni rad Tivat.⁷⁷ Osim 25 porodica iz romske i egipćanske populacije korisnika MOP⁷⁸-a koje dobijaju redovne distribucije paketa, OO CK Tivat je pružio podršku i porodicama romske i egipćanske populacije koje se ne nalaze u zvaničnim evidencijama Centra za socijalni rad Tivat i to: Distribucija 300 ćebadi; Distribucija paketa higijene za 135 porodica; Distribucija odjeće i obuće za 56 porodica.</p> <p>Tokom 2021. godine u opštini Pljevlja pravo na jednokratnu novčanu pomoć ostvarilo je dvanaest lica RE populacije. Dok je naknadu za novorođeno dijete dobilo troje lica.</p> <p>Pomoć i naknade se ostvaruju na osnovu podnešenog zahtjeva u skladu sa Odlukom o jednokratnim socijalnim davanjima.</p>	<p>iznosu od 1250,00€.</p> <p><u>Opština Tivat:</u> 6,630.00 €</p>		
2.6 Obezbijediti besplatno uključivanje djece iz siromašnih	Uključeno najmanje 50 djece u aktivnosti sportskih klubova,	Lokalne samouprave	U Opštini Tivat nekoliko dječaka iz romske i egipćanske populacije je uključeno u	Planirano: Redovna budžetska	Početni/krajnji rok realizacije:	Uključivanje djece u sportske

⁷⁷Zaovuaktivnostizdvojenije 6,630.00 €.

⁷⁸ Materijalno obezbeđenje porodice

porodica u sportske i društveno- kulturne aktivnosti	kulturne i zabavne aktivnosti (posjete pozorištima, bioskopima, muzejima i galerijama)	Romski savjet NVO	aktivnosti sportskog kik boks kluba Rebel Carnage iz Tivta. Aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	sredstva LS ⁸⁰	II kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2022. i I kvartal – IV kvartal 2023. g.	aktivnosti i aktivno bavljenje sportom je važno iz više aspekata i preporuka je svim LS da u skladu sa mogućnošću u tom smislun podrže djecu romske i egipćanske populacije.
--	---	-------------------	---	---------------------------	--	--

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Politička i društvena participacija

Operativni cilj 3:	Povećati nivo političke participacije i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika		
Indikator učinka 1:	2021	2023	2025
			Obezbijedjen cenzus

⁸⁰ Lokalna samouprava

Povećati učešće Roma i Egipćana u političkom životu na lokalnom i nacionalnom nivou	<i>Predstavici RE zajedice nisu zastupjeni u lokalnim i nacionalnom parlamentu</i>		Izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika u cilju definisanja cenzusa za politicke predstavnike za 0,35%			
Indikator učinka 2: Unaprijediti i osigurati učešće predstavnika Romskog savjeta i romskih i egipćanskih NVO organizacija u kreiranju nacionalnih/lokalnih politika koje se bave unapređenjem položaja građana romske i egipćanske zajednice	2021 <i>Uključeno 10 predstavnika NVO</i>	2023 <i>Uključeno 15 predstavnika</i>	2025 <i>U svim politikama koje se bave unapređenjem položaja Roma i Egipćana uključeni su predstavnici romskih i egipćanskih NVO organizacija</i>			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije Indikatora rezultata i Obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije	Preporuke
3.1 Organizovati edukaciju za	Organizovane 2 edukacije	MPLJMP Romski savjet	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je 23. novembra u Podgorici	Planirano: 1,000.00 €	Početni/ krajnji rok realizacije:	

predstavnik romske i egipćanske populacije o važnosti političke participacije i formiranju javnih politika od znacaja za Rome I Egipcane	za najmanje 40 predstavnik/ predstavnik romske i egipćanske zajednice	NVO	realizovalo edukaciju građana/građanki romske i egipćanske populacije o važnosti političke participacije. Na navedenoj edukaciji je prisustvovala 21 osoba (4 Ž).	Budžet Utrošeno: 0 €	III kvartal – IV kvartal 2021.	
3.2 Inicirati izmjene i dopune člana 94 Zakona o izboru odbornika I poslanika	Inicirane izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika u dijelu koji se odnosi na smanjenje izbornog cenzusa za izbor poslanika pripadnika romskog i egipćanskog naroda u Crnoj Gori, kroz primjenu cenzusa od 0,35%	MPLJMP MUP Ombudsman Romski savjet NVO	Inicijativa je pokrenuta.	Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
3.3 Promovisati značaj i važnost	Najmanje u 2 lokalna	Lakalne samouprave	Opština Tivat i Opština Pljevlja su u skladu sa Poslovnikom o radu Skupštine, tokom	Planirano:	Početni/ krajnji rok realizacije:	Preporuka je za sve LS da

<p>korišćenja instituta prazne stolice u lokalnim parlamentima u cilju afirmisanja otvorenog i demokratskog društva</p>	<p>parlamenta obezbijedeno učešće predstavnika romskih i egipćanskih NVO primjenom instituta prazne stolice propisanog Zakonom o lokalnoj samoupravi⁸¹</p>	<p>Romski savjet NVO</p>	<p>2021. godine uputili više poziva nevladinim organizacijama za prijavu učešća na sjednicama Skupštine Opštine, međutim predstavnici romskih i egipćanskih NVO nisu se odazvali pomenutim pozivima.</p>	<p>Nijesu potrebna dodatna sredstva</p>	<p>II kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije i obrazloženje: I kvartal 2022.– IV kvartal 2023. g.</p>	<p>iznađu rješenje da aktivisti iz romske i egipćanske populacije koriste institut prazne stolice na sjednicama Skupština Opština.</p>
<p>3.4. Formiranje lokalnih akcionih grupa uz učešće predstavnika romske i egipćanske zajednice</p>	<p>Formirano najmanje 8 lokalnih akcionih grupa sa najmanje 80 predstavnika</p>	<p>Savjet Evrope Lokalne samouprave</p>	<p>Formiranje lokalnih akcionih grupa – ove grupe čine predstavnici romskih i egipćanskih zajednica. Cilj njihovog formiranja, sastanaka i drugih aktivnosti sa njima jeste razgovor o izazovima i problemima sa kojima se suočavaju, kao i načinima njihovog rješavanja. Pored toga, radi se na jačanju kapaciteta ovih grupa, kako bi romske i egipćanske zajednice bile aktivnije u procesima donošenja odluka koje se na njih odnose, kao i ostalim društvenim aktivnostima. Pokazale su se kao dobra spona za ukupan rad sa zajednicama. Rezultati dosadašnjih aktivnosti su inicijative koje su upućene lokalnim institucijama, a neke od njih su: organizovanje prevoza za učenike, opravka</p>	<p>Planirano: ROMACTED program, EU⁸² i SE⁸³</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021. Navedena aktivnost će se realizovati i 2022. i 2023.godine</p>	

⁸¹Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG", br. 2/2018, 34/2019 i 38/2020)

⁸²Evropska unija

⁸³Savjet Evrope

			puta do naselja, postavljanje info tabli, rješavanje pitanja stanovanja, i sl. Glavni grad je 19. oktobra potpisao Memoranduma o razumijevanju sa Savjetom Evrope i Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u okviru regionalnog projekta ROMACTED , a sve u cilju osnaživanja Romske i Egipćanske zajednice na lokalnom nivou.			
3.5. Angažovanje fasilitatora koji će raditi na povezivanju članova romske zajednice sa predstavnicima lokalnih institucija	Angažovano najmanje 8 fasilitatora	Savjet Evrope Lokalne samouprave	U Podgorici je 12. jula održana obuka za sprovođenje ROMACTED metodologije za fasilitatore. Fasilitatori se angažuju po ciklusima, sa jasno definisanim aktivnostima koje treba da sprovedu. Tako je prvi ciklus angažovanja fasilitatora bio od 1. septembra do 30. novembra i u tom periodu su sprovedli sljedeće: <ul style="list-style-type: none"> • Analiza početne situacije • Mapiranje stejkholdera na lokalnom nivou • Formiranje lokalnih akcionih grupa • Formiranje institucionalnih radnih grupa • Formiranje Opštinskih radnih grupa 	Planirano: ROMACTED program, EU ⁸⁴ i SE ⁸⁵	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	
3.6. Jačanje kapaciteta	Ojačani kapaciteti	Savjet Evrope	Institucionalne radne grupe su formirane u svim opštinama uključenim u	Planirano:	Početni/ krajnji rok realizacije:	Realizacija ove aktivnosti će se

⁸⁴Evropska unija

⁸⁵Savjet Evrope

<p>lokalnih samouprava za rad na socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana i uključivanje predstavnika romske zajednice u procesu donošenja odluka</p>	<p>najmanje 8 Lokalnih samouprava</p>	<p>Lokalne samouprave</p>	<p>ROMACTED program, što je i dio ROMACTED metodologije. Ove grupe čine predstavnici relevantnih lokalnih institucija. Na sastancima RG se razmatraju inicijative za rješavanje identifikovanih problema od strane zajednice i donose zajednička rješenja.</p> <p>Formiranje Opštinskih radnih grupa – ove grupe okupljaju i predstavnike zajednice i predstavnike institucija. Cilj je da se, uz otvorenu komunikaciju i saradnju, napravi zajednički plan aktivnosti i da se kreiraju rješenja za identifikovane probleme. Ove grupe su do sada formirane u opštinama Berane i Bijelo Polje.</p> <p>Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Pljevlja predviđeno je radno mjesto – Samostalni/a savjetnik/ca za brigu o starima i socijalna pitanja. Zaposlena na pomenutom referatu pored ostalog koordinira i aktivnostima na stvaranju uslova za bolji položaj romske i egipćanske populacije.</p>	<p>ROMACTED program, EU⁸⁶ i SE⁸⁷</p>	<p>III kvartal – IV kvartal 2021.</p>	<p>nastaviti i u narednom periodu</p>
---	---------------------------------------	---------------------------	--	--	---------------------------------------	---------------------------------------

⁸⁶Evropska unija

⁸⁷Savjet Evrope

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Stanovanje

Operativni cilj 4:	Obezbijediti stalno, pristojno, pristupačno i desegregirano stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice					
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat stambene segregacije romske i egipćanske zajednice u odnosu na većinsku populaciju	2021	2023	2025			
	42,2%	41%	40 %			
Indikator učinka 2: Smanjiti nivo prenaseljenosti stambenih objekata u kojima žive pripadnici romske i egipćanske zajednice	2021	2023	2025			
	5,5 članova domaćinstva	5,3	5			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije Indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
4.1 Edukacija korisnika romske i egipćanske zajednice o načinu korišćenja i	Jedna obuka će biti organizovana	Glavni grad Podgorica Lokalne samouprave	Agencije za stanovanje kontinuirano realizuje aktivnost.	Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

održavanja socijalnih stanova		Zajednica Opština NVO			Navedena aktivnost će se realizovati i 2022. i 2023.godine	
4.2 Organizovati kampanju u cilju promocije suživota između romske zajednice i većinske populacije	Organizovana 1 kampanja	MFSS MPLJMP Javni servis	Angažovana su 2 asistenta koji se bave pitanjima stanovanja građana romske i egipćanske zajednice u stambenim jedinicama za socijalno stanovanje. Aktivnost se realizuje u partnerstvu sa Savjetom evrope.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
4.3 Priprema i raspisivanje tendera za izgradnju stambenih jedinica za pripadnike romske i egipćanske populacije u etnički mješovitim sredinama	Pripremljen i raspisan tender	MFSS Lokalne samouprave	Tenderska procedura je sprovedena. Izabran je izvođač radova i radovi na izgradnji su u toku.	Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
4.4 Organizovati kampanje u 5 lokalnih samouprava o legalizaciji objekata	Realizovana 5 kampanja o legalizaciji objekata	MPLJMP Lokalne samouprave NVO	Zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19 aktivnost nije realizovana.	Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2023.– IV kvartal 2023. g.	Preporuka: Nakon Izrade i usvajanja Zakona o legalizaciji bespravni objekata potrebno je realizovati kampanju u romskim i egipćanskim naseljima o legalizaciji objekata.

<p>4.5 Analiza stanja infrastrukture u romskim i egipćanskim naseljima</p>	<p>Kreirana analiza</p>	<p>Lokalne samouprave</p>	<p>Opština Pljevlja: na osnovu posjeta romskom naselju utvrđeno je da su objekti u kojima borave građani romske i egipćanske populacije u jako lošem stanju. Postoji 10 stambenih jedinica koje su izgrađene 2008.godine. Sve stambene jedinice su priključene na električnu mrežu. Služba zaštite i spašavanja opštine Pljevlja svakodnevno snadbijeva stanovnike u naselju Trlica vodom za piće.</p> <p>Rješenjem predsjednika Opštine Tivat u julu 2021. godine formirana je Komisija za utvrđivanje stanja i broja neformalnih stambenih objekata u naselju 7. jul u Tivtu. Za potrebe Komisije, Sekretarijat za društvene djelatnosti je sačinio detaljan izvještaj sa prapatnom tabelom čime je formirana baza podataka o neformalnom naselju 7. jul.</p> <p>Aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.</p>	<p>Planirano: Redovna budžetska sredstva</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije I kvartal 2022.– IV kvartal 2023. g.</p>	<p>Neophodno je da sve LS urade analiza stanja infrastrukture u romskim i egipćanskim naseljima jer će to biti značajno prilikom pisanja IPA III projekata.</p>
<p>4.6 Urađena baza podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba koje se nalaze u</p>	<p>Urađena analiza stanja Urađena baza podataka</p>	<p>Centri za socijalni rad u saradnji sa Lokalnim samoupravama</p>	<p>U naselju Trlica (Opština Pljevlja) postoji 10 stambenih jedinica koje su izgrađene 2008. Godine.</p> <p>U saradnji sa Sekretarijatom za finansije i Direkcijom za imovinsko</p>	<p>Planirano: Redovna budžetska sredstva</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.</p>	<p>Preporuka je da sve LS urade baza podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda</p>

stanju socijalne potrebe			pravne odnose izrađena je baza stanova namjenjenih socijalnom stanovanju sa podacima o korisnicima, troškovima zakupnine i katastarskim podacima za 39 stanova koji su u vlasništvu Opštine Tivat. Aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.		Novi rok realizacije i obrazloženje: I kvartal 2022.– IV kvartal 2023. g.	i stambenih potreba osoba koje se nalaze u stanju socijalne potrebe jer će to biti značajno prilikom pisanja IPA III projekata.
4.7 Izvršiti geografsko mapiranje romskih neformalnih naselja u skladu sa metodologijom koju je razvio projekat integracija Roma 2020	Izrađena mapa romskih i egipćanskih neformalnih naselja u najmanje 7 lokalnih samouprava	Lokalne samouprave NVO “Mladi Romi” RCC ⁸⁸ Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma MPLJMP	Uz podršku Savjeta za regionalnu saradnju 26 Romskih naselja u Crnoj Gori je mapirano u 11 Opština u Crnoj Gori, Prijestonici Cetinje i Glavnom gradu Podgorica. Mapiranje je izvršeno na osnovu Regionalne metodologije za mapiranje stanovanja Roma koju je razvio Savjet za regionalnu saradnju (RCC). Podaci će se koristiti za rješavanje problema u oblasti stanovanja sa kojima se suočavaju građani romske i egipćanske zajednice, a takođe i prilikom pisanje IPA III projekata.	Planirano: 2,500.00 € RCC ⁸⁹ i LS ⁹⁰ Utrošeno: 2,500.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Obrazovanje

Operativni cilj 5:	Unaprijediti dostupnost, efektivnost i kvalitet obrazovanja za sve pripadnike romske i egipćanske zajednice
---------------------------	---

⁸⁸ Regionalni savjet za saradnju (RCC) je podržao ovu aktivnost angažovanjem konsultanta iz NVO “Mladi Romi”

⁸⁹ Savjet za regionalnu saradnju (RCC)

⁹⁰ Lokalna samouprava

Indikator učinka 1: Povećati procenat romske i egipćanske djece koja pohađaju program obrazovanja u ranom djetinjstvu	2021 16%	2023 23%	2025 30%
Indikator učinka 2: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili osnovnu školu	2021 56%	2023 65%	2025 75%
Indikator učinka 3: Povećati procenat pripadnika romske i egipćanske zajednice koji su završili srednju školu	2021 3%	2023 10%	2025 20%
Indikator učinka 4: Povećati broj pripadnika romske i egipćanske zajednice koji upisuju visokoškolske ustanove na godišnjem nivou	2021 4	2023 8 godišnje	2025 15 godišnje

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije	Preporuke
					2 - Novi rok realizacije	
5.1 Organizovati promociju u prostorijama MPNKS preko Vladinog biroa za upis djece romske i egipćanske populacije u osnovnim školama u kojoj će učestvovati predstavnici relevantnih institucija i NVO sektora	Urađen Izvještaj o realizovanoj promociji i objavljena informacija na sajtu Ministarstva i dr	MPNKS/Zavod za školstvo/Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava/Romski savjet/NVO-i	U martu 2021. godine, zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19, kampanju za upis djece u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje umjesto obilaska naselja u gradovima Crne Gore gdje živi najveći broj građana romske i egipćanske zajednice, organizovana je konferencija za štampu u prostorijama Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta. Upućene su motivacione poruke od strane predstavnika Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, Romskog savjeta, NVO organizacija koje se bave pitanjima podrške pripadnika romske i egipćanske zajednice, uspješnih učenika iz romske i egipćanske populacije i predstavnika škola.	Planirano: 1,000.00 € Budžet Utrošeno: Sredstva nijesu bila potrebna	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
5.2 Organizovati kampanju na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece	Organizovana kampanja kojom je obuhvaćeno 300 pripadnika romske i egipćanske	MPNKS	Flajeri na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece iz romske i egipćanske zajednice djece u predškolsko, osnovno i	Planirano: 1,000.00 € Budžet Utrošeno:	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	Kampanju je potrebno realizovati kontinuirano.

romske i egipćanske zajednice u osnovno obrazovanje	zajednice u osnovnim školama u Podgorici, Nikšiću i Beranama		srednje obrazovanje ove školske godine, zbog epidemiloške situacije nisu podijeljeni. Aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	0 €	Novi rok realizacije: I kvartal 2022.– IV kvartal 2023. g.	
5.3 Organizovati besplatan prevoz učenika/učenica, romske i egipćanske populacije za polaznike u osnovnim školama.	600 romske i egipćanske djece obuhvaćeno besplatnim prevozom (Podgorica, Nikšić, Cetinje, Berane i Budva)	MPNKS LS	Obezbijeden je besplatan prevoz za oko 600 učenika/učenica osnovnih škola iz romske i egipćanske populacije u Podgorici, Nikšiću, Beranama i na Cetinju. Besplatan prevoz učenika/učenica, romske i egipćanske populacije za polaznike u osnovnim školama na teritoriji opštine Pljevlja obezbijeduje Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta. Sekretarijat za društvene djelatnosti je u saradnji sa Direkcijom za investicije, u januaru 2021. godine, koordinirao sprovođenjem procedure javnih nabavki roba i usluga za uslugu školskog prevoza đaka pripadnika romske i egipćanske populacije koja obuhvata prevoz u periodu drugog polugodišta školske 2020/2021. godine i prvog polugodišta školske 2021/2022. godine. Na tenderu je	Planirano: 60,000.00 € Budžet MPNKS ⁹¹ Utrošeno: 50,000.00 € Budžet MPNKS + 12,840.00 € Budžet Opštine Tivat	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	

⁹¹Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

			najpovoljniju ponudu u skladu sa propisanim kriterijumima, dostavio prevoznik Globus travel tours d.o.o., sa kojim je potpisan ugovor, kao i aneks ugovora (zbog naknado izmjenjenog školskog rasporeda i uvećanog broja polazaka i povrataka na dnevnom nivou) u iznosu od 12,840.00 €.		
5.4 Izraditi istraživanje o efektima primjene Protokola o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja u osnovnoj školi	Istraživanje je izrađeno i evidentirani nalazi su predstavljeni javnosti	MPNKS/Zavod za školstvo	Urađeno je drugo istraživanje o efektima uticaja primjene Protokola o postupanju i prevenciji dropout djece romske i egipćanske populacije iz obrazovnog sistema.	Planirano: Sredstva nijesu potrebna Utrošeno: Sredstva nijesu bila potrebna	Početni/krajnji rok realizacije: IV kvartal – IV kvartal 2021.
5.5 Izraditi evidenciju o broju učenika/učenica osnovnih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih	Izrađena evidencija	MPNKS	Broj učenika iz romske i egipćanske zajednice koji su na početku školske 2020/2021. godine, pohađali Osnovnu školu, bio je 1793, dok je broj učenika koji su školske 2020/2021. godine uspješno završili razred od I do IX razreda, je 1711 učenika/učenika RE.	Planirano: Sredstva nijesu potrebna Utrošeno: Sredstva nijesu bila potrebna	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.
5.6 Realizovati Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika romske i egipćanske populacije	60 polaznika RE populacije uključenih u Program	MPNKS/Centar za stručno obrazovanje	Program osnovnog obrazovanja odraslih je realizovan u četiri licencirane ustanove za obrazovanje odraslih, i to: JU ⁹² OŠ ⁹³ "Pavle Žižić" Bijelo Polje; JU Škola za Srednje i više stručno obrazovanje "Sergije	Planirano: 40,000.00 € Budžet Utrošeno: 90,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.

⁹²Javna Ustanova

⁹³Osnovna škola

			<p>Stanić” Podgorica; JU OŠ “Marko Miljanov” Podgorica; JU OŠ “Radoje Čizmović” Nikšić.</p> <p>U program elementarnog funkcionalnog opismenjavanja je bilo uključeno ukupno 13 polaznika/polaznica.</p> <p>U program osnovnog obrazovanja odraslih je bilo uključeno 168 polaznika/polaznica. Od navedenog broja 15 polaznika/polaznica su završili IX razred.</p>			
5.7 Dodijeliti stipendije srednjoškolcima/srednjoškolkama romske i egipćanske populacije	Dodijeljeno 180 stipendija srednjoškolcima/srednjoškolkama romske i egipćanske zajednice	MPNKS	<p>Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je raspisalo konkurs za školsku i akdemsku 2021/2022. godinu za dodjelu stipendija srednjoškolcima i studentima/kinjama Romske i Egipćanske zajednice. Konkurs je trajao od 1. septembra do 18. oktobra 2021. godine.</p> <p>Na konkursu je prijavljeno 186 učenika, a kriterijume za dodjelu stipendija je ispunilo 180 učenika.</p>	<p>Planirano: 108,000.00 € Budžet MPNKS</p> <p>Utrošeno: 108,000.00 €</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p>	
5.8 Izraditi evidenciju o broju učenika/učenica romske i egipćanske zajednice srednjih škola koji su uspješno završili školsku godinu u odnosu na broj upisanih	Izrađena evidencija	MPNKS	<p>Broj učenika iz romske i egipćanske zajednice koji su na početku školske 2020/2021 godine pohađali srednju školu bio je 177, dok je broj srednjoškolaca koji su školske 2020/2021. godine uspješno završili razred od I do IV razreda je 150.</p>	<p>Planirano: Nijesu potrebna sredstva</p> <p>Utrošeno: 0 €</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.</p>	
5.9 Izrada i primijena Pravilnika o kriterijumima za dodjelu stipendija	Izrađeni kriterijumi/	MPNKS	<p>Do daljnjeg će se nastaviti sa postojećim Pravilnikom iz razloga što se svim studentima/srednjoškolcima</p>	<p>Planirano:</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije:</p>	<p>Preporuka: MPNKS da donese</p>

srednjoškolcima/srednjoškolkama romske i egipćanske populacije	Dodjela stipendija prema kriterijumima		romske i egipćanske zajednice koji podnesu zahtjev se isplaćuju stipendije, te još uvijek ne postoji potreba izmjene pravilnika. Svim studentima/srednjoškolcima romske i egipćanske zajednice koji podnesu zahtjev se isplaćuju stipendije i ne postoji za sada potreba za izradom pravilnik. Čim se pojavi potreba za izradom Pravilnika isti će biti izrađen.	Nijesu potrebna sredstva Utrošeno: 0 €	III kvartal – II kvartal 2022.	pravilnik u slučaju da broj zahtjeva za stipendijama prevaziđe planirani budžet za ovu namjenu.
5.10 Dodijeliti stipendije studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije	Dodijeljeno 20 stipendija studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije	MPNKS	<i>U skladu sa Akcionionim planom za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025</i> , Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je raspisala konkurs za školsku i akademsku 2021/2022. godinu za dodjelu stipendija srednjoškolcima i studentima/kinjama Romske i Egipćanske populacije. Konkurs je trajao od 1. septembra do 18. oktobra 2021. godine. Na konkursu je prijavljeno 12 studenata i svi su ispunili kriterijume za dodjelu stipendija.	Planirano: 30,000.00 € Budžet MPNKS ⁹⁴ Utrošeno: 18,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021. Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	

⁹⁴Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

5.11 Obezbijediti besplatan boravak studentima/studentkinjama romske i egipćanske populacije u studentskom domu	Obezbijeden besplatan boravak u studentskom domu za najmanje četiri studenata/studentkinje RE zajednice	MPNKS	Za besplatan boravak u studentskom domu za studente romske i egipćanske zajednice, primjenjuje se princip afirmativne akcije. Za školsku i akademsku 2021/2022. godinu jedan učenik i četiri studenata/studentkinje koriste besplatan smještaj u domovima.	Planirano: 7,000.00 € Budžet MPNKS Utrošeno: 4,650.00 €	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	
5.12 Inicirati proces izmjene Zakona o visokom obrazovanju u cilju unapređenja dostupnosti visokog obrazovanja za studente/studentkinje romske i egipćanske zajednice	Formirana radna grupa za izmjene Zakona o visokom obrazovanju	MPNKS/Univ erzitet CG	U toku izmjena Zakona o visokom obrazovanju biće razmotrena aktivnost u vezi dostupnosti visokog obrazovanja za student/studentkinje romske i egipćanske zajednice.	Planirano: Nijesu potrebna dodatna sredstva Utrošeno: 0 €	Početni/ krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	
5.13 Obezbijediti podršku putem javnog konkursa za sufinansiranje projekata iz domena kulturno-umjetničkog stvaralaštva	Broj realizovanih projekata	MPNKS, Lokalne ustanove kulture, privredna društva Umjetnici pojedinci	Na osnovu Odluke broj 01-056/21-9824/152 od 27.12.2021. godine Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava (Komisije) finansirani su sljedeći projekti NVO: “Unapređenje socio-ekonomskog statusa romske populacije kroz sticanje novih znanja i vještina i promovisanje romskog identiteta i kulturne baštine” koji će tokom 2022. godine sprovesti NVO “Multimedijal Montenegro”; “Promocija kulture, tradicije i jezika Roma i Egipćana” koji će tokom 2022. godine sprovesti NVO “Građanska alijansa”.	Planirano: / Utrošeno: 16,500.00 € + 17,700.00 €	Početni/ krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	

<p>5.14 Organizovati obuku za Program obrazovanja za sticanje ključnih vještina Romologija</p>	<p>Realizovana obuka za najmanje 2 modula –svako Ministarstvo po jedan</p> <p>Ukupno 36 učesnika, odnosno 18 učesnika po svakom od modula</p>	<p>MPNKS, MPLJMP</p>	<p>Aktivnost nije realizovana 2021. godine zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19</p>	<p>Planirano: 4,000.00 € Budžet MPNKS + 4,000.00 € RCC</p> <p>Utrošeno: 0 €</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal – 2021.</p> <p>Novi rok realizacije: Od I do IV kvartala 2022. godine za I i II modul i od I do IV kvartala 2023. godine za III i IV modul</p>	<p>Preporuka: Potrebno je da MPNKS uz podršku donatora i MPLJMP realizuje obuku tokom 2022. i 2023. godine.</p>
--	---	----------------------	--	---	---	--

<p>5.15 Promocija i podrška upisa romske i egipćanske djece u osnovnu školu, kroz obezbjeđenje potrebnog pribora, sredstava za higijenu, IT sredstava za praćenje onlajn nastave</p>	<p>38 tableta i internet uručeni RE prvacima;</p> <p>246 setova školskog pribora i higijene obezbijedenizadjec ukojapohađajugrad ske škole, dvaputatokom školskegodine;</p> <p>Roditelj romske i egipćanske zajednice iinformisani o procedurama upisa djece u redovan obrazovni sistem</p>	<p>Crveni krst Crne Gore</p> <p>Kancelarija za prevenciju, Re I Rodnu ravnopravnost Opština Kotor)(redovne aktivnosti)</p>	<p>Aktivnost nije realizovana, jer ugovor sa donatorom još uvijek nije potpisan. Termin potpisivanja ugovora, a samim time i realizacije projekta nije definisan.</p>	<p>Planirano: 13,192.00 €</p> <p>Donatorska sredstva</p> <p>Utrošeno: 0€</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije:</p> <p>III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije:</p> <p>IV kvartal 2022.</p>	
--	---	--	---	--	--	--

<p>5.16 Otvaranje lokalnog omladinskog servisa (omladinskog kluba ili centra) pristupačnog mladima iz romske i egipćanske zajednice</p>	<p>Otvoren omladinski centar u dijelu grada koji je pristupačan mladima iz romske i egipćanske zajednice</p> <p>Minimum 50 mladih godišnje obuhvaćeno programima</p>	<p>Glavni grad u saradnji sa organizacijama i civilnog društva</p>	<p>U cilju sprovođenja Lokalnog plana za unapređenje socijalne inkluzije, Glavni grad kontinuirano radi na pripremama za otvaranje lokalnog omladinskog servisa (još uvijek se čeka lokacija i donator).</p> <p>Glavni grad je ustupio zemljište za izgradnju romskog kulturnog centra.</p>	<p>Planirano:</p> <p>Redovna sredstva</p> <p>Glavni grad, Sredstva iz donacija i Budžet CG</p> <p>Utrošeno:</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije:</p> <p>III kvartal – IV kvartal 2021.</p> <p>Novi rok realizacije:</p> <p>Aktivnost će se realizovati od I kvartala 2022. do IV kvartala 2023. godine</p>	<p>Preporuka:</p> <p>Uz podršku donatora otvoriti lokalni omladinski servis.</p>
<p>5.17 Obuke za profesionalce u predškolskom vaspitanju i obrazovanju za rad sa romskom djecom i roditeljima na kulturno senzitivni način</p>	<p>Broj predškolskih ustanova sa unaprijeđenim kapacitetima da rade sa romskom djecom i roditeljima na kulturno senzitivni način</p>	<p>UNICEF, MPNKS</p>	<p>U saradnji sa MPNKS sprovedene su dvije obuke usmjerene na rad sa djecom iz romske i egipćanske populacije na temu <i>Aktivnosti i materijali za rad u vrtiću</i> i "Živa biblioteka". Obukom su obuhvaćeni vaspitači iz 11 predškolskih ustanova. Dodatno, realizovan je savjetodavni obilazak za sve vrtiće.</p>	<p>Planirano:</p> <p>1,000.00 € Donatorska sredstva</p> <p>Utrošeno:</p> <p>1.000,00 €</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije:</p> <p>I kvartal – IV kvartal 2021.</p>	<p>Potrebno je obezbijediti medijatore za predškolsko vaspitanje i obrazovanje i prevoz za djecu predškolskog uzrasta.</p>

5.18 Individualne sesije sa roditeljima u vezi sa povećanjem svijesti o važnosti predškolskog obrazovanja	180 roditelja podržanih kroz individualne sesije o važnosti predškolskog obrazovanja	UNICEF, NVO, MPNKS	U saradnji sa NVO "Pedagoški centar" Crne Gore, UNICEF je podržao individualne sesije za roditelje romske i egipćanske populacije. Cilj sesija je bio povećanje svijesti o važnosti predškolskog obrazovanja i unapređenje roditeljskih vještina u oblasti rane stimulacije. Ukupno je realizovano 720 sesija za 180 roditelja iz Podgorice, Nikšića, Berana, Cetinja, Bara i Bijelog Polja.	Planirano: 15,000.00 € UNICEF, Austrian Development Agency Utrošeno: 15,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal – IV kvartal 2021.	
5.19 Podrška u učenju za učenike u osnovnoj školi	450 romskih i egipćanskih učenika u osnovnoj školi koji su dobili podršku u učenju	UNICEF, NVO, MPNKS	U saradnji sa NVO "Pedagoški Centar" Crne Gore obezbijedena je podrška za 583 romskih učenika i učenica koji pohađaju osnovnu školu u Podgorici, Nikšiću i Beranama. Podrška je realizovana u toku cijele školske godine i bila je usmjerena na savladavanje nastavnog gradiva.	Planirano: 40,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno: 40,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal – III kvartal 2021.	
5.20 Podrška u učenju za učenike u prvom razredu srednje škole	75 romskih i egipćanskih učenika u prvom razredu srednje škole koji su dobili podršku u učenju	UNICEF, NVO, MPNKS	U saradnji sa NVO "Mladi Romi", obezbijedena je podrška za 150 romskih i egipćanskih učenika koji pohađaju srednju školu. Mentorska podrška i podrška u učenju je pružena svim romskim i egipćanskim srednjoškolicima u Crnoj Gori koji su za to imali potrebu, uz focus na učenike prvog razreda.	Planirano: 17,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno: 17,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal – III kvartal 2021.	
5.21 Organizovanje tutorskih časova i mentorske podrške	Minimum 50 učenika koji su obuhvaćeni	NVO	Kroz projekat NVO "Mladi Romi" obezbijedena je podrška za 150 učenika.	Planirano: 20,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije:	

	programom mentorstva za školsku 2021/2022, 20 angažovana profesora/mentora za školsku 2021/2022			Donatorska sredstva	III kvartal – IV kvartal 2021.	
5.22 Angažovanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja	Angažovano najmanje 20 Saradnika	MPNKS	Angažovano je 22 Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja (medijatora) u osnovnim školama: u Podgorici, Nikišiću, Baru, Beranama, Ulcinju, Herceg Novom i Tivtu.	Planirano: 90,000.00 € Budžet Utrošeno: 90,000.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal – IV kvartal 2021.	

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Zapošljavanje

Operativni cilj 6:	Obezbijediti pristup kvalitetnom i održivom zapošljavanju za pripadnike romske i egipćanske zajednice		
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat nezaposlenosti pripadnika romske i egipćanske populacije	2021 70,7%	2023 65%	2025 60.7%
Indikator učinka 2: Povećati procenat Roma i Egipćana	2021 10,1%	2023 11%	2025 12%

zaposlenih u javnom sektoru						
Indikator učinka 3: Smanjiti procenat Roma i Egipćana zaposlenih u neformalnom sektoru	2021 61% ⁹⁵		2023 59%		2025 55%	
Indikator učinka 4: Smanjiti nivo stope neaktivnosti Romkinja i Egipćanki	2021 59,6%		2023 52%		2025 45%	
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje nerealizovanih i djelimično realizovanih aktivnosti	Planirana / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
6.1 Inicirati otvaranje Kancelarije za Rome i Egipćane i zapošljavanje pripadnika romske i egipćanske zajednice u 2 lokalne samouprave	Pokrenute 2 inicijative prema lokalnim samoupravama za otvaranje Kancelarije za Rome i Egipćane	MPLJMP Lakalne samouprave Romski savjet NVO	Inicijativa je pokrenuta od strane MPLJMP za sve Opštine sa značajnim brojem građana romske i egipćanske populacije. U oktobru, 2021. godine formirana je Kancelarija za bavljenje pitanjima romske i egipćanske populacije, u sklopu Sekretarijata za socijalno staranje (Glavni grad Podgorica).	Planirano: Nijesu potrebna sredstva Utrošeno: 0 €	Početni/krajnji rok realizacije III kvartal – IV kvartal 2021	

⁹⁵Podaciza 2017. godinu

			<p>Budžetom za 2022.godinu predviđenoje zapošljavanje jedne osobe u Kancelariji.</p> <p>Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Pljevlja br.032-503/2019-1 od 15.02.2019. godine predviđeno je radno mjesto – Samostalni/a savjetnik/ca za brigu o starima i socijalna pitanja. Zaposlena na pomenutom referatu pored ostalog koordinira i aktivnostima na stvaranju uslova za bolji položaj romske i egipćanske populacije. Takođe, opština Pljevlja u okviru Službe za socijalnu i dječiju zaštitu ima upražnjeno mjesto Samostalnog/e savjetnika/ce za ljudska i manjinska prava, za koje od Strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja u dva navrata Opština Pljevlja nije dobila saglasnost za raspisivanje Javnog oglasa.</p>			
6.2 Uključivanje Roma i Egipćana u program javnih radova	100 pripadnika romske i egipćanske zajednice uključeno u program javnih radova(na	Zavod za zapošljavanje Crne Gore,	U osam programa javnog rada društveno korisnih sadržaja, u trajanju od tri mjeseca, zaposleno je 17 nezaposlenih građana romske i egipćanske populacije.	Planirano: 30,000.00 € Utrošeno:	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	

	osnovu Individualnog plana zapošljavanja I iskazane zainteresovanosti svakog lica za uključenje u ove programe)					
6.3 Uključivanje Roma i Egipćana u programske aktivnosti namjenjene povećanju zaposlenosti u okviru mjera APZ-a	100 pripadnika romske i egipćanske zajednice uključeno u aktivnosti namijenjene povećanju zaposlenosti(na osnovu Individualnog plana zapošljavanja I iskazane zainteresovanosti svakog lica za uključenje u pojedine programe)	Zavod za zapošljavanje	Podstaknuto zapošljavanje na sezonskim poslovima za 3 nezaposlena lica pripadnika romske i egipćanske populacije kroz program subvencioniranog zapošljavanja. Pandemija COVID 19 je značajno uticala na realizaciju ove aktivnosti.	Planirano: Redovna budžetska sredstva Utrošeno: 0 €	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021 Novi rok realizacije: II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	Preporuka: S obzirom na nizak stepen zaposlenih građana romske i egipćanske populacije potrebno je uključivanje većeg broja osoba u mjere APZ, kao i transformacija neformalnog zapošljavanja.

6.4 Pružanje stručne pomoći kroz proces radno-socijalne integracije radi sticanja znanja i vještina potrebnih za uključivanje na tržište rada, odnosno osposobljavanja za rad	Broj uključenih osoba romske i egipćanske populacije u skladu sa procenom potreba za lica koja su na evidenciji I dinamikom novih prijavljivanja	Zavod za zapošljavanje	<p>U periodu od 01.01.2021 – 26.11.2021. godine u evidenciju Zavoda prijavljeno je 87 pripadnika romske i egipćanske populacije (57 žena). Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije informisana su o uslugama za tržište rada, mjerama aktivne politike zapošljavanja, pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti. Prilikom prvog individualnog savjetovanja, na osnovu karakteristika nezaposlenog lica i tržišta rada izvršeno je profilisanje lica, tj. svrstavanje prema stepenu zapošljivosti. Sa svim licima zaključen je individualni plan zapošljavanja i istovremeno su informisani o posljedicama neispunjavanja definisanih aktivnosti i obaveza prema utvrđenim rokovima.</p> <p>Praćenje izvršavanja aktivnosti dogovorenih planom zapošljavanja sa svim nezaposlenim pripadnicima romske i egipćanske populacije se odvijalo kroz konsultacije u dogovorenim terminima, a najmanje jednom u 45 dana.</p> <p>U saradnji sa centrima za socijalni rad, tokom 2021. godine, Zavod je učestvovao u izradi individualnih planova aktivacije za 84 pripadnika romske i egipćanske koji su</p>	Planirano: Redovna budžetska sredstva Utrošeno: 0 €	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	
---	--	------------------------	---	--	--	--

			korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice. Usluga posredovanja za nezaposlene pripadnike Roma I Egipćana se pružala u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 66 lica (38 žena), uglavnom na sezonskim poslovima.			
6.5 Posredovanje u zapošljavanju licima romske i egipćanske populacije iz evidencije Zavoda za zapošljavanje Crne Gore	Za sve osobe romske i egipćanske populacije koja su na evidenciji ZZZCG (na osnovu Individualnog plana zapošljavanja I iskazane zainteresovanosti svakog lica za uključenje na tržište rada)	Zavod za zapošljavanje Crne Gore,	Usluga posredovanja za nezaposlene pripadnike Roma I Egipćana se pružala u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 66 lica (38 žena), uglavnom na sezonskim poslovima.	Planirano: Redovna budžetska sredstva Utrošeno: 0 €	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	
6.6 Biznis inkubator za 10 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice	10 odraslih građana romske i egipćanske populacije nastavilo da privređuje u okviru biznis inkubatora na Koniku;	Crveni krst Crne Gore	Tokom 2021. godine Crveni krst Crne Gore je nastavio sa realizacijom projekata koji podržavaju biznis inkubatore uspostavljene na području Konika. 9 odraslih građana romske i egipćanske populacije su registrovani kao preduzetnici i obavljaju svoje djelatnosti u prostorijama koje im je ustupio	Planirano: 3,800 EUR donatorska sredstva + 11,868 EUR Budžetska sredstva Vlade CG	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	Nastavka podrške Biznis inkubatorima, kao i širenje projekta u druge opštine se očekuje u 2022.

	10 građana romske i egipćanske zajednice registrovano I legalno posluju kao preduzetnici		Crveni krst. Pored toga, tokom 2021.godine dodatni materijali za rad su im obezbijedeni, kao i promocija njihovih biznisa. Glavni grad Podgorica je za 2021. godinu obezbijedio besplatne računovodstvene usluge za ova lica. Za realizaciju ovog projekta, Crveni krst Crne Gore je dobio nagradu EU Roma award za 2021 godinu.	Utrošeno: 15, 668 EUR Donatorska sredstva		
6.7 Tutorstvo za 20 odraslih pripadnika romske i egipćanske zajednice na temu zapošljavanja (asistencija u pisanju CV-a, infromisanje o dostupnim poslovima...)	Pružena pomoć za 20 građana romske i egipćanske zajednice da samostalno aplicira za posao	Crveni krst Crne Gore	Crveni krst Crne Gore kontinuirano radi na promociji zapošljavanja i samozapošljavanja građana romske i egipćanske populacije. Tokom 2021.godine, oko 20-ak lica je dobilo podršku u procesu prijavljivanja na Biro rada (Podgorica), kao i pomoć u pisanju CV-a. Ova podrška se realizuje kroz Social Help Desk koji je uspostavljen u kancelariji CKCG-a na Koniku.	Planirano: 3,800 EUR Utrošeno: 3,800 EUR	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – II kvartal 2021	U 2022-oj godini planiran je nastavak realizacije ove aktivnosti i repliciranje aktivnosti u Nikšiću.
6.8 PSP trening za volontere i zaposlene u Crvenom krstu na temu zapošljavanja	15 volontera i zaposlenih obučeno da pruži psihosocijalnu podršku građanima romske i egipćanske zajednice (korisnicima) u zapošljavanju	Crveni krst Crne Gore (obuku drže predstavnici Italijanskog Crvenog krsta)	Crveni krst Crne Gore je realizovao PSS trening za zaposlene i volontere, u Sutomoru od 23-25.maja 2021.godine. Treningu je prisustvovalo 15 volontera i zaposlenih, gdje su imali prilike da nauče više o pružanju psihosocijalne podrške najranjivijim grupama, kao i metodama podrške u procesu zapošljavanja za iste grupe. Veliku podršku u realizaciji ove aktivnosti pružio je Crveni krst Italije, i njihov	Planirano: 2,222.00€ Utrošeno: 2,222.00€	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – II kvartal 2021	Realizacija još jednog treninga (unaprjeđivanje znanja na temu zapošljavanja i samozapošljavanja) planirana je u III kvartalu 2022.godine

			stručni kadar, koji ima veliko iskustvo u aktivnostima zapošljavanja građana romske i egipćanske populacije.			
6.9 Organizacija tromjesečnog programa stručne prakse za studente romske i egipćanske zajednice završnih godina UCG u javnim organima	Najmanje 3 studenta iz romske i egipćanske zajednice završnih godina UCG obavili stručnu praksu u javnim organima 2021. godine	GSV Vlade Crne Gore Javna uprava	Tokom 2021. 3 osobe romske i egipćanske zajednice je obavilo stažiranje.	Planirano: 2,000.00 € Utrošeno: 2.000.00 €	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	
6.10 Organizovati seminare i obuke za senzibilizaciju savjetnika za zapošljavanje za rad sa teže zapošljivim kategorijama nezaposlenih lica	Obučeno najmanje 15 savjetnika za zapošljavanje	HELP Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19	Planirano: 20,000.00 € Utrošeno:	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021 Novi rok realizacije: I kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	Veoma mali procenat građana romske i egipćanske zajednice je zaposlen u formalnom sektoru te je ova aktivnost veoma važna i treba je realizovati i 2022. i 2023. godine.
6.11 Podržati uključivanje na tržište rada nezaposlenih lica romske i egipćanske nacionalnosti, kroz mjere aktivne politike zapošljavanja: obuke za aktivno traženje	Broj Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki koji su uključeni u mjere aktivne politike zapošljavanja	HELP Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo finansija i	Aktivnosti su odložene za 2022, jer očekivani grantovi i finansijska podrška od Ministarstva ekonomskog razvoja u kofinansiranju projekata koji su u toku nisu realizovana u 2021.	Planirano: 100.000 € Utrošeno: N/A	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	Preporuka: S obzirom na nizak stepen zaposlenih građana romske i egipćanske populacije

posla, treninge samoeфикаsnosti, klub za traženje posla, sajmove		socijalnog staranja			Novi rok realizacije i obrazloženje: II kvartal 2022. do IV kvartala 2022.	potrebno je uključivanje većeg broja osoba u mjere APZ, kao i transformacija neformalnog zapošljavanja.
6.12 Razvijati održive programe finansijske podrške poslodavcima u privatnom sektoru za zapošljavanje Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	Broj Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki zaposlenih u privatnom sektoru kroz primjenu mjera finansijske podrške poslodavcima	HELP Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	Aktivnosti su odložene za 2022, jer očekivani grantovi i finansijska podrška od Ministarstva ekonomije u kofinansiranju projekata koji su u toku nisu realizovana u 2021.	Planirano: / Utrošeno: /	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021 Novi rok realizacije i obrazloženje: II kvartal 2022. do IV kvartala 2022.	Preporuka: S obzirom na nizak stepen zaposlenih pripadnika romske i egipćanske populacije neophodna je transformacija neformalnog zapošljavanja građana romske i egipćanske populacije.
6.13 Obuka 60 osoba za zanimanje Saradnika i projektno angažovanje Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstvene zaštite, zapošljavanja i socijalne zaštite u domovima zdravlja,	Angažovano 40 osoba kao Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, zdravstva i socijalne zaštite u domovima	Help - Hilfe zur Selbsthilfe Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	Obučena su 43 saradnika u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, a zaposleno njih 34. Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centar za socijalnu zaštitu i Dom zdravlja).	Planirano: 374.750,00 € IPA 66.132,35 € nacionalnokofinansiranje (BudžetCG)	Početni/krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	Aktivnost će se realizovati i tokom 2022. godine

<p>bolnicama, ustanovama i organizacijama za socijalnu zaštitu, kao i u zavodima za zapošljavanje u opštinama u Crnoj Gori na period od 12 mjeseci</p>	<p>zdravlja, bolnicama, ustanovama i organizacijama za socijalnu zaštitu, kao i u zavodima za zapošljavanje u opštinama u Crnoj Gori na period od 12 mjeseci i Unapređen sistem komunikacije između imstitucija i romske i egipćanske zajednice, kao i povećan obim korišćenja prava u oblasti socijalne zaštite, zdravstva i zapošljavanja.</p>		<p>Indikator od 60 obučenih kandidata smatra postignutim s obzirom na činjenicu da su se prijavila 83 kandidatata, da je komisija za odabir izvršila selekciju 62 kandidata, ali da je iz ličnih razloga nakon početka obuke jedan dio kandidata odustao na šta se nije moglo uticati.</p>	<p>UKUPNO: 440.882,35 € + UčešćeHelp – HilfeszurSelbst hilfe Utrošeno: 132.000 €⁹⁶</p>		
<p>6.14 Pokrenuti inicijativu za osnivanje Fonda za zapošljavanje Roma i Egipćana</p>	<p>Pokrenuta inicijativa</p>	<p>MPLJMP MFSS ZZZCG</p>	<p>Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direkcija za inkluziju Roma i Egipćana je organizovala konsultativni sastanak sa predstavnicima Ministarstva finansija i socijalnog staranje i Zavoda za zapošljavanje. Na sastanku je konstatovano da je za slanje Vladi Crne Gore inicijative za osnivanje Fonda za zapošljavanje Roma potrebna detaljna analiza koju</p>	<p>Planirano: Nijesu potrebna finansijska sredstva</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije III kvartal – IV kvartal 2021 Novi rok:</p>	<p>Preporuka: Organizovati u periodu 2022-2023 novi Roma seminar kako bi se preporuke sa Roma seminara iz 2018. godine ažurirale i gdje bi se razmatrala, između ostalih i</p>

⁹⁶ Projekat je još uvijek u toku

			Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, s obzirom na nadležnosti nije u mogućnosti uraditi.		II kvartal 2022. do IV kvartala 2022.	preporuka za osnivanje Fonda za zapošljavanje Roma te od strane nadležnih institucija zatražila izrada analize na osnovu koje bi se mogla uputiti Vladi inicijativa za osnivanje istog.
--	--	--	---	--	---------------------------------------	---

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Zdravlje

Operativni cilj 7:	Unaprijediti zdravstvenu zaštitu romske i egipćanske zajednice i povećati jednak pristup kvalitetnom zdravstvenom sistemu i socijalnim uslugama		
Indikator učinka 1:	2021	2023	2025

Povećati prosječno trajanje životnog vijeka pripadnika romske i egipćanske zajednice	55,9 godina	57,4 godina	58,9 godina			
Indikator učinka 2: Smanjiti nivo diskriminacije sa kojim se suočavaju pripadnice romske i egipćanske zajednice prilikom korišćenja usluga zdravstvenog sistema	2021 25,8%	2023 22%	2025 20%			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planiranja / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
7.1 Izmijeniti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kako bi se sistematizovala dva radna mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva (jedno radno mjesto u DZ Nikšić, i jedno radno mjesto u DZ Bijelo Polje)	Izmijenjeni akti o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	Ministarstvo zdravlja, MPLJMP zdravstvene ustanove, MPNKS NVO Međunarodne organizacije	U izvještajnom periodu, domovi zdravlja Nikšić i Bijelo Polje, kao veliki centri koji su trpjeli najveći pritisak usljed pandemije koronavirusa, nijesu bili u mogućnosti da izmijene akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kako bi se sistematizovala dva radna mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva, kao ni da krenu u realizaciju navedenih aktivnosti, što će svakako biti primarni cilj u 2022. godini.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije I kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	Neophodna je sistematizacija novih radnih mjesta za zanimanje saradnika u oblasti zdravstvene zaštite odnosno finansiranje istih iz

						budžeta jer je većina saradnika angažovana projektno.
7.2 Organizovati i sprovesti kampanju "Upoznaj svog Saradnika"	Realizovane kampanje u najmanje 3 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije (Podgorica, Nikšić, Berane)	Ministarstvo zdravlja, MPLJMP zdravstvene ustanove,	Kampanja "Upoznaj svog Saradnika" je organizovana i uspješno sprovedena u DZ Berane, dok u DZ Podgorica i DZ Nikšić nije bilo moguće realizovati navedene aktivnosti, usled nepovoljne epidemiološke situacija i velikog opterećenja koji su trpjeli navedeni domovi zdravlja.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	Saradnici su primjer dobre prakse kada je u pitanju inkluzija građana romske i egipćanske populacije u oblasti zdravstva te je neophodno upoznati veći broj građana o postojanju istih.
7.3 Omogućavanje stručnog usavršavanja Saradnika u oblasti zdravstva	Seminari, edukacije, stručna usavršavanja (broj stručnih usavršavanja saradnika, razmjene saradnika...)	Ministarstvo zdravlja, MPLJMP zdravstvene ustanove, MPNKS NVO Međunarodne organizacije	Omogućeno je stručno usavršavanje Saradnika u DZ Tivat, DZ Berane i DZ Rožaje.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije	

					Aktivnost će se nastaviti od II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	
7.4 Organizovati vakcinaciju djece romske i egipćanske populacije	Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima, Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka	Ministarstvo zdravlja, MPLJMP Zdravstvene ustanove, Institut za javno zdravlje	Zbog pandemije izazvane virusom Covid-19 nije se obavljala terenska vakcinacija, već se ista sprovodila u domovima zdravlja. Prema raspoloživim podacima, u DZ Kotor vakcinisano je 17 djece, u DZ Berane 39 djece, a u DZ Mojkovac 2 djece.	Planirano: 2,000.00 € Budžet Utrošeno: /	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021.	
7.5 Organizovati kampanje za pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja od bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama	Realizovane kampanje u najmanje 3 opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije (Podgorica, Nikšić, Berane)	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Nevladine organizacije	Organizovanje kampanje za pripadnike romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja od bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama nije bilo moguće sprovesti u 2021. godini, zbog epidemiološke situacije i važećih mjera za suzbijanje širenja pandemije COVID 19.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije i obrazloženje	Potrebno je kampanju realizovati tokom 2022. i 2023 godine.

					II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	
7.6 Organizovanje Škole za trudnice za pripadnice romske i egipćanske zajednice	Školu pohađalo minimum 3% pripadnica romske i egipćanske populacije od ukupnog broja trudnica koje su koristile usluge zdravstvenog sistema	Ministarstvo zdravlja Domovi zdravlja	Škole za trudnice koje se organizuju u DZ namijenjene su cjelokupnoj populaciji, pa i za pripadnice romske i egipćanske zajednice. Ipak, ne postoji posebna škola namijena pripadnicama romske i egipćanske zajednice. DZ izvještavaju da je odziv pripadnica romske i egipćanske zajednice i dalje na niskom nivou i MZ u trenutku izvještavanja nema tačan podatak o broju trudnica romske i egipćanske populacije koje se pohađale ovu školu. Većina domova zdravlja je zbog epidemiološke situacije morala privremeno zaustaviti ove aktivnosti, ali su omogućavali individualne konsultacije.	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije i obrazloženje II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	Potrebno je školu za trudnice realizovati tokom 2022. i 2023 godine.
7.7 Organizovanje Škole roditeljstva za pripadnike romske i egipćanske populacije	Školu pohađalo minimum 3% roditelja romske i egipćanske populacije od ukupnog broja roditelja koji su koristili	Ministarstvo zdravlja Domovi zdravlja	Škole roditeljstva koje se organizuju u DZ namijenjene su cjelokupnoj populaciji, pa i pripadnicima romske i egipćanske populacije. Ipak, ne postoji posebna škola roditeljstva namijena pripadnicima romske i egipćanske zajednice. DZ izvještavaju da je odziv pripadnika romske i egipćanske zajednice i dalje na	Planirano: Redovna budžetska sredstva	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije	Potrebno je motivisati pripadnike/ce romske i egipćanske populacije za pohađanje Škole roditeljstva, s obzirom da

	usluge zdravstvenog sistema		niskom nivou i MZ u trenutku izvještavanja nema tačan podatak o broju pripadnika romske i egipćanske populacije koji se pohađali ovu školu. Većina domova zdravlja je zbog epidemiološke situacije morala privremeno zaustaviti ove aktivnosti, ali su omogućavali individualne konsultacije.		II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	mali broj prisustvuje istim.
7.8 Povećati dostupnost rehabilitacionog tretmana korisnicima psihoaktivnih supstanci	Obezbijediti besplatan smještaj za stanovnike Danilovgrada i Tivta u JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci „Kakaricka gora“	LS: Danilovgrad i Tivat	Opština Tivat je Budžetom za 2021. godinu, opredijelila 10.000,00 € za sufinansiranje smještaja za stanovnike Opštine Tivat u JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci „Kakaricka gora“. U 2021. godini nije bilo pripadnika romske i egipćanske populacije koji su bili zainteresovane za korišćenje ove usluge. U opštini Pljevlja postoji Kancelarija za mlade i prevenciju narkomanije I bolesti zavisnosti koja obezbjeđuje uslove za prevenciju narkomanije i bolesti zavisnosti kroz informisanje javnosti o štetnim uticajima droge, alkohola, kockanja i pušenja, kao i negativnog uticaja interneta na građane, djecu, mlade, sprovođenje edukativnih aktivnosti, praćenje strategija koje su vezane za problematiku bolesti zavisnosti kao I pripremu propisa,	Planirano: Finansijska sredstva zavise od broja korisnika Utrošeno: /	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021 Novi rok realizacije: II kvartal 2022. do IV kvartala 2023.	S obzirom na slabu finansijsku moć građana romske i egipćanske populacije potrebno je obezbijediti besplatan smještaj u JU za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci „Kakaricka gora“ tokom 2022. i 2023.godine.

			programa i drugih akata vezanih za ovu oblast.			
7.9. Sprovesti edukacije za medicinske radnike/ce o njihovoj ulozi u borbi protiv trgovine ljudima uz osvrt na važnost senzibilnog pristupa u radu potencijalnim I žrtama trgovine ljudima iz RE populacije	Broj sprovedenih edukacija za medicinske radnike/ce Broj edukovanih medicinskih radnika/ca	Uprava za kadrove Ministarstvo zdravlja MUP	Realizovana su 3 seminara "Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima" (1 uživo i 2 online) za medicinske radnike iz centralne, sjeverne i južne regije tokom novembra i decembra 2021. godine.	Planirano: 1,100.00 € Utrošeno:	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – IV kvartal 2021	
7.10 Organizovati preventivne radionice Porodičnog centra za 70 pripadnica romske i egipćanske zajednice	70 pripadnica romske i egipćanske zajednice informisano o prenosivim bolestima, zdravlju djeteta, žene i porodice	Crveni krst Crne Gore (radionice se realizuju u saradnji sa Institutom za javno zdravlje)	Zdravstveni radnici Instituta za javno zdravlje u 2021. godini održali su ukupno 20 radionica sa pripadnicima romske i egipćanske populacije na različite teme iz oblasti prevencije zaraznih bolesti, očuvanja zdravlja djeteta, žene i porodice. Radionice su održene u opštinama Podgorica, Berane, Nikšić i Kotor. Ovim radionicama prisustvovalo je ukupno 200 pripadnika romske i egipćanske populacije. Na radionicama je podjeljen zdravstveno-vaspitni materijal koji je urađen sa ciljem skretanja pažnje na prevenciju-Roditeljstvo u doba COVID-19, na 3 jezika, Pomoć Romima u očuvanju i unapređenju	Planirano: 4,490.00 € Utrošeno: 4,490.00 €	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal – III kvartal 2021.	

			<p>zdravlja, Dojenje u doba COVID-19, Vodič za majke koje doje.</p> <p>Takođe, tokom 2021 godine, Crveni krst Crne Gore, u saradnji sa Institutom za Javno zdravlje, realizovao je 56 radionica u Društvenom Centru na Koniku. Pored toga, održavani su i redovni sastanci Porodičnog centra, koje pored žena, pripadnica romske i egipćanske populacije posjećuju i muškarci. Procjenjuje se da je preko 150 korisnika prisustvovalo ovim radionicama i sastancima.</p>			
7.11 Obuka, mentoring i projektno angazovanje Saradnika za socijalnu inkluziju Romske i Egipćanske populacije u oblasti zdravstva	<p>Edukovano 20 saradnika za socijalnu inkluziju Romske i Egipćanske populacije u oblasti zdravstva</p> <p>Projektno angazovano najmanje 10 Saradnika na</p>	<p>Help, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo zdravlja</p>	<p>Obučeno je 38 saradnika u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, a zaposleno njih 34.</p> <p>Deset saradnika za socijalnu inkluziju iz oblasti zdravstvene zaštite je uključeno u rad Domova zdravlja.</p>	<p>Finansijska sredstva su prikazana kod aktivnosti 6.13</p>	<p>Početni/ krajnji rok realizacije</p> <p>I kvartal 2021. – I kvartal 2022.</p>	

	period od godinu dana					
7.12 Istraživanje o uticaju rada asistenata u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u oblasti socijalne zaštite, zdravstva i zapošljavanja u Crnoj Gori	Sprovedena 2 istraživanja o uticaju rada asistenata u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u oblasti socijalne zaštite, zdravstva i zapošljavanja u Crnoj Gori.	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava,	Projekat pod nazivom „ Kampanje o ranim/prisilnim/ugovorenim brakovima, porodičnom nasilju i prosjačenju “ (eng. „Campaigns on early/forced/contracted marriage, family violence and street begging“), je počeo i realizovaće ga P.R.A. doo do kraja 2022. godine. Navedeni projekat će se realizovati u okviru Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS), a isti finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore. U okviru projektnih aktivnosti su predviđena 2 istraživanja o uticaju rada Saradnika/Saradnica, jedno na početku realizacije i drugo na kraju realizacije projekta.	Planirano ukupno: 265,000.00 € (IPA 225,000.00 € + 39,750.00 € nacionalno kofinansirane – Budžet)	Početni/ krajnji rok realizacije III kvartal 2021. – IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2022- IV kvartal 2022	Istraživanje o uticaju rada asistenata u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u oblasti socijalne zaštite, zdravstva i zapošljavanja u Crnoj Gori neophodno je sprovesti tokom 2022.godine.
7.13 Omogućiti pristup romskim i egipćanskim roditeljima i starateljima programima roditeljstva poput Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlje (Parenting for Lifelong Health for Young Children)	Broj roditelja Roma i Egipćana koji završavaju programe roditeljstva (npr. Roditeljstvo za	UNICEF, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo finansija i socijalne zaštite,	Aktivnost je realizovana u drugoj polovini 2022. godine i u realizaciju su bili uključeni: Javna predškolska ustanova “Dina Vrbica” u Podgorici i OŠ “Mileva Lajović Lalatović” u Nikšiću. Po šest roditelja (ukupno 12) je uspješno završilo program i dobilo sertifikat. Na osnovu ovog pilot	Planirano: 6,000.00 € UNICEF	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. – IV kvartal 2021.	

kroz ojačanu saradnju između implementatora programa, romskih i egipćanskih nevladinih organizacija, i medijatora	cjeloživotno zdravlje)	Ministarstvo obrazovanja, vrtići, domovi zdravlja, nevladin sektor	programa kao i iskustva u sprovođenju programa 2019. godine od strane NVO Centar za romske inicijative, pripremljen je izvještaj sa preporukama za eventualno dodatno prilagođavanje programa potrebama porodica u romskim naseljima (jezička barijera i sl.). ⁹⁷	Austrian Development Agency Utrošeno:		
7.14 Radionice u romskim naseljima o zdravstvenom vaspitanju kako bi se povećalo znanje roditelja i staratelja o podsticajnoj njezi (nurturing care) i povećala potražnja za generalnim zdravstvenim uslugama i uslugama iz oblasti prehrane djeteta	Broj Roma i Egipćana koji koriste generalne zdravstvene usluge (minimum jedna posjeta godišnje izabranom ginekologu, minimum 4 posjete zdravstvenom radniku tokom trudnoće, sa	Institut za javno zdravlje	Zdravstveni radnici Instituta za javno zdravlja u 2021. godini održali su ukupno 13 radionica sa pripadnicima romske i egipćanske populacije iz oblasti prava na zdravstvenu zaštitu i njeno ostvarivanje kao i iz oblasti posticajne njege i prehrane djece. Radionice su održane u opštinama Podgorica, Berane, Nikšić I Kotor. Ovim radionicama prisustvovalo je ukupno 130 pripadnika Romske populacije. Podjeljen je zdravstveno-vaspitni materijal koji je urađen sa ciljem skretanja pažnje na prevenciju. Aktivnost je realizovana od strane Instituta za javno zdravlje uz podršku UNICEF i Austrijske agencije za	Planirano: 12,000.00 € UNICEF Austrian Development Agency Utrošeno:	Početni/ krajnji rok realizacije II kvartal 2021. – IV kvartal 2021.	

⁹⁷ Generalni izvještaj sa preporukama za širenje i održivo sprovođenje programa roditeljstva „Roditeljstvo za cjeloživotno zdravlje“ (lokalni brend: „Brižne porodice“) objavljen je u junu 2021. od strane UNICEF-a uz podršku Evropske unije.

	izabranim pedijatrom, itd)		<p>razvoj. Ukupno je realizovano 36 radionica. Radionicama je obuhvaćeno ukupno 382 polaznika od, čega je bilo 35 muškaraca i 347 žena, od planiranih 350 polaznika. Teme realizacije su se odnosile na vodeće faktore rizika - Ishrana i bezbjednost hrane kod djece kao osnova za rani dječiji razvoj (9 radionica), Zarazne bolesti i vakcinacija (6 radionica), Reproktivno zdravlje i seksualno prenosive bolesti (8 radionica), Zdravstvena zaštita i ostavriavanje prava iz domena zdravstvene zaštite (7 radionica). Radionice su organizovane u 4 opštine, i to u Podgorici 19, u Beranama i Nikčiču po 6 i u Kotoru 5. Učesnicima radionica je data mogućnost da daju svoje sugestije i komentare. Navedeni komentari i sugestije ukazuju da su korisnici zadovoljni s prezentovanim temama, komunikacijom sa realizatorima, načinom sprovođenja, ishodima koji su vezani za usvajanje novih znanja. Tokom realizacije pokazali su daporepoznaju značaj informisanja o prevenciji i tretmanu infekcija izazvanih virusom COVID-19. Takođe, polaznici su naveli da im odgovara da, u narednom periodu, budu uključeni u realizaciji sličnih radionica.</p>			
--	----------------------------	--	---	--	--	--

			<p>Nakon održanih radionica, sa 50 pripadnika Romske populacije (učesnicima radionica), sprovedeni su intervjui sa ciljem dobijanja dodatnih informacija od strane učesnika o tome u kojoj mjeri su radionice bile korisne i pomogle im da unapijede njegu i razvoj njihove djece. Dobijene informacije od strane učesnika će isključivo biti korišćene za poboljšanje kvaliteta preventivnih zdravstvenih programa u budućnosti. Intervjuisano je ukupno 13 muškaraca i 37 žena. Od ukupnog broja intervjuisanih osoba, njih 47 tj.94% izjasnilo se da nakon odslušanih radionica njihov stepen informisanosti i znanja o prezentovanim temama sada je značajno veći u odnosu na prije.</p>			
--	--	--	--	--	--	--

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Građanski status i lična dokumenta

Operativni cilj 8:	Unaprijeđenje položaja romske i egipćanske zajednice kroz rješavanje pitanja građanskog statusa i posjedovanja ličnih dokumenta
---------------------------	---

Indikator učinka 1: Smanjiti procenat Roma i Egipćana koji ne posjeduju lične dokumente	2021 10%	2023 5%	2025 0%			
Indikator učinka 2: Obezbijediti da su svi Romi i Egipćani upisani u matične registre rođenih	2021 5,7% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matične knjige rođenih	2023 3% Roma i Egipćana ne posjeduje izvod iz matičnog registra rođenih	2025 0%			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajnji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
8.1 Pružanje pomoći licima koja se nalaze u postupku za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva	Broj lica koja su stekla status lica bez državljanstva kroz postupak utvrđivanja apatridije	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR NF Građanska alijansa	Tokom 2021. godine 7 lica su stekla status lica bez državljanstva.	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi od slučaja do slučaja	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.	

<p>8.2 Izraditi detaljnu analizu svih zahtjeva Roma i Egipćana za stalni/privremeni boravak do tri godine, koji su u radu kod MUPa Crne Gore kao i izazova zbog kojih Romi i Egipćani sa statusom stranca do tri godine ne podnose zahtjeve za stalni boravak</p>	<p>Izrađena detaljna analiza</p> <p>Predložen model za rješavanje zaostalih predmeta</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p> <p>Uprava policije UNHCR</p>	<p>Izrađena detaljna analiza kroz radionicu održanu 13. I 14. Januara 2022.godine</p> <p>Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je nastavio sa primjenom pojednostavljenih procedura za sva IRL koja su do 31.decembra 2014.godine podnijela zahtjev za status stranca.</p> <p>Članom 220 Zakona o strancima IRL sa statusom privremnog boravka do 3 godine je omogućeno da podnesu zahtjev za stalni boravak.</p>	<p>Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.</p>	
<p>8.3 Nastaviti saradnju sa nadležnim organima Republike Kosovo u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške</p>	<p>Izveštaj o broju posjeta nadležnih organa Kosova</p> <p>Izveštaj o broju održanih koordinacionih sastanaka između MUP-a CG i MUP-a Kosova</p> <p>Broj lica kojima je pružena pomoć od</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p> <p>Nadležni organi Kosova UNHCR NF Građanska alijansa</p>	<p>Komunikacija sa ambasadom Srbije i ambasadom Kosova u Crnoj Gori u vezi sa svakim pojedinačnim slučajem serealizuju se redovno. Takođe, UNHCR kontinuirano organizuje sastanke MUP-a Crne Gore i MUP-a Kosova radi rješavanja preostalih predmeta.</p>	<p>Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi</p>	<p>Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.</p>	

	strane kombinovanih mobilnih biometrijskih timova					
8.4 Pružanje pomoći licima u regulisanju statusa preko Ambasade Republike Srbije/ Ambasade Republike Kosovo u rješavanju statusa IRL i ostalih lica koja imaju potrebu za ovom vrstom podrške	Vrste dokumenata/procedura registracije koje se mogu pokrenuti u Ambasadi Republike Kosovo u Crnoj Gori Broj lica kojima je pružena pomoć od strane Ambasade Republike Srbije i Ambasade Republike Kosovo u Crnoj Gori	Ministarstvo unutrašnjih poslova Nadležni organi Srbije i Kosova UNHCR NF Građanska alijansa	U ambasadi Kosova u Crnoj Gori može se pokrenuti postupak upisa u matične registre rođenih i državljana i pokrenuti zahtjev za dobijanje putnih isprava (putni list, pasoš) Pružena je besplatna pravna pomoć za 26 lica pred Ambasadam Kosova, i 36 lica u postupku pred Ambasadam Srbije	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi, od slučaja do slučaja	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.	
8.5 Pružanje podrške ranjivim I/RL licima u	Broj lica koji je pružen pravilno	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Tokom 2021. godine pružena je besplatna pravna pomoć za 132 IRL ⁹⁸ .	Planirano: Sredstva obezbijedena	Početni/krajnji rok realizacije:	

⁹⁸Interno raseljena lica

regulisanju pravnog statusa u Crnoj Gori	nansijskapo moć zaregulisan je pravnog statusa u Crnoj Gori	UNHCR NVO Građanska alijansa		po potrebi, od slučaja do slučaja	I kvartal do IV kvartal 2021.	
8.6 Podizati svijest i informisanost o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla i obezbjeđivanje dobrovoljnog povratka, sa posebnim naglaskom na Kosovo za sva zainteresovana lica	Broj realizovanih informativnih posjeta i sastanaka Broj lica koja su se dobrovoljno vratila u zemlju porijekla	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR	Zbog pandemije COVID -19 nije bilo posjeta I sastanaka Dobrovoljno vraćeno 27 IRL ⁹⁹ lica na Kosovo.	Planirano: Na osnovu potreba na terenu (UNHCR)	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2022 do IV kvartala 2023.	Aktivnost je neophodno realizovati tokom 2022. godine kako bi se sve zainteresovane osobe romske i egipćanske populacije informisale o pravu na dobrovoljni povratak u zemlju porijekla.
8.7 Nastaviti aktivnosti naknadnog upisa rođenja djece sa ciljem prevencije rizika od apatridije	Broj identifikovanih lica i broj lica kojima je pružena podrška za upis u matične registre	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR NF Građanska alijansa	Tokom 2021.godine u postupku naknadnog upisa u registar rođenih upisano je 20 djece.	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi, od slučaja do slučaja	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.	

⁹⁹Interno raseljena lica

	Broj pokrenutih administrativnih i sudskih postupaka za upis u matične registre					
8.8 Sprovedene obuke službenika PJ, Filijala i Ekspozitura MUP i službenika centara za sociojalni rad za pružanje pomoći djeci koja nisu upisana u matični registar rođenih zbog napuštanja od strane roditelja ili čiji roditelji nemaju lična dokumenta	Broj sprovedenih obuka Broj dječaka i djevojčica upisanih u matični registar rođenih u pomoćni centar za sociojalni rad	Ministarstvo unutrašnjih poslova Ministarstvo rada i socijalnog staranja UNHCR	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021. Novi rok: Jun 2022. godine	Upis u matične knjige rođenih je osnov za ostvarivanje drugih prava građana romske i egipćanske populacije i potrebno je uložiti dodatne napore kako bi svi građani bili upisani.
8.9 Izraditi detaljnu analizu nacionalne legislative iz oblasti pristupa pravima za lica bez državljanstva sa preporukama za izmjene i dopune zakona radi omogućavanja efikasnog pristupa pravima ovih lica	Izrađena detaljna analiza i definisane preporuke za izmjene i dopune zakona	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR	Plan izrade operativnog uputstva pripremljen Aktom 01 Broj: 078/21-2267 od 08.11.2021.godine, ministra unutrašnjih poslova je obrazovao Meduresorsku radnu grupu za izradu Zakona o izmjenama I dopunama Zakona o strancima. Izrađen je Nacrt Zakona o izmjenama I dopunama Zakona o strancima, u kojem su prenete ove direktive	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.	

8.10 Sporovesti kampanju I informisati pripadnike romske i egipćanske zajednice o upisu u matične registre, posebno novorođene djece	Broj pripremljenih i distribuiranih letaka	Ministarstvo unutrašnjih poslova UNHCR	Kroz redovnu komunikaciju sa licima na terenu, I izradu lifleta, podiže se svijest lica o važnosti upisa u matične registre građanskog stanja novorođene djece	Planirano: Sredstva obezbijedena po potrebi	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021.	
8.11 Formirati bazu podatke o licima romske i egipćanske populacije koji nemaju regulisan građansko-pravni status	Formirana baza podataka o licima romske i egipćanske populacije koji nemaju regulisan pravni status za najmanje 3 grada	NVO	NVO Phiren Amenca je u okviru projekta “Nauči moje ime” koji finansira Institut za apatridiju i inkluziju (ISI), realizovala mapiranje lica koja nemaju regulisan građansko-pravni status u Podgorici. Aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19.	Planirano: 3,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno:	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartal 2021. Novi rok: I kvartal 2022 – IV kvartal 2023	Aktivnosti NVO su veoma važne u procesu rješavanja pravnog statusa građana romske i egipćanske populacije i u skladu sa mogućnostima NVO na rješavanju ovog problema treba raditi i u narednom periodu.
8.12 Organizovati info sesije u romskim i egipćanskim naseljima za lica koja nemaju riješen građansko-pravni status	Broj organizovanih info sesija u i egipćanskim naseljima za lica koja nemaju riješen građansko-	NVO	NVO Phiren Amenca je započela u novembru 2021 sa realizacijom projekta “Reborn” koji je podržao Institut za apatridiju i inkluziju (ISI). Jedna od aktivnosti u sklopu projekta su razgovori sa predstavnicima romske zajednice iz naselja Konik I Vrela ribnička u Podgorici koji nemaju riješen pravni status. Do sada smo imali razgovore sa više od 50 osoba i započeli besplatnu pravnu pomoć za rješavanje pravnog statusa za 10 osoba.	Planirano: 2,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno:	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartal 2021.	

	pravni status				
--	---------------	--	--	--	--

Tabelarni prikaz izvještaja za oblast - Socijalna i porodična zaštita

Operativni cilj 9:	Unapređenje pravne i institucionalne zaštite Romkinja i Egipćanki od rodno zasnovanog nasilja		
Indikator učinka 1: Smanjiti procenat odraslih u romskim i egipćanskim naseljima koji opravdavaju fizičko nasilje nad suprugom	2021 MICS: 25% žena 21 % muškaraca	2023 20 % žena 16 % muskaraca	2025 15% žena 11 % muškaraca
Indikator učinka 2: Procenat žena starosti 20-24 godine su stupile u brak prije svoje 15 odnosno prije svoje 18 godine [SDG 5.3.1]	22% (prije 15. godine) 55% (prije 18. godine)	16 %(prije 15) 40% (prije 18)	10% (prije 15. godine) 20% (prije 18. godine)

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i Obrazloženje nerealizovanih i djelimično realizovanih aktivnosti	Planirana / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajn ji rok realizacije 2 - Novi rok realizacije	Preporuke
9.1 Javne kampanje protiv prisilnih/ugovorenih/dječjih brakova, porodičnog nasilja i prosjačenja	Sprovedene kampanje i realizovana dva istraživanja	Organizacija koja će sprovesti projekat Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	Projekat pod nazivom „ Kampanje o ranim/prisilnim/ugovorenim brakovima, porodičnom nasilju i prosjačenju “ (eng. „Campaigns on early/forced/contracted marriage, family violence and street begging“), će realizovati P.R.A. doo do kraja 2022. godine. Navedeni projekat će se realizovati u okviru Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPESS), a isti finansira Evropska Unija uz nacionalno kofinansiranje iz Budžeta Crne Gore.	Planirano ukupno: 265,000.00 € (IPA) 225,000.00 € + 39,750.00 € nacionalno kofinansiranje – Budžet)	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal do IV kvartala 2021. Novi rok realizacije: I kvartal 2022. do IV kvartala 2022. godine	
9.2. Edukacija i informisanje žena i djece o porodičnom nasilju i procedurama njegove prijave nadležnim organima	Realizovano najmanje 5 radionica sa ženama iz romske i egipćanske zajednice i uključeno najmanje 100 žena	NVO	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je na osnovu Odluke broj 056-4/20-158 finansiralo projekat pod nazivom „Zajedno djelujemo protiv nasilja u porodici i dječijih ugovorenih brakova” u iznosu od 11.200 eura koji je realizovala tokom 2021. godine NVO „Centar za romske inicijative”. U okviru aktivnosti navedenog projekta edukovano je ukupno 115 osoba iz Uprave policije, Centara	Planirano: 10,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno: 11,200.00 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	

			za socijalni rad, osnovnih škola, Sektora granične policije)			
9.3 Obuka za zvanje saradnika u socijalnoj inkluziji Rome i Egipćana u oblasti socijalne zaštite.	Najmanje 20 osoba odbarano i obučeno za potrebe saradnika/ca u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki, u oblasti socijalne zaštite.	HELP Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Romski savjet 3 lokalne samouprave	Obučeno je 38 saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, a projektno angažovano 34 saradnika/saradnica na 12 mjeseci. Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centar za socijalnu zaštitu i Dom zdravlja).	Planirano: Finansijska sredstva su prikazana kod aktivnosti 6.13 Utrošeno: 30.700 € ¹⁰⁰	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartala 2021.	
9.4 Projektno angažovanje saradnika u socijalnoj inkluziji Rome i Egipćana u oblasti socijalne zaštite	Najmanje 10 osoba projektno angažovano na 12 mjeseci kao saradnika/ca u socijalnoj inkluziji Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki, u oblasti socijalne zaštite	HELP Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava Romski savjet 3 lokalne samouprave	Obučeno je 38 saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji u oblasti zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite, a zaposleno njih 34, od čega 13 u oblasti socijalnog staranja. Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centar za socijalnu zaštitu i Dom zdravlja).	Planirano: 374.750,00 € IPA 66.132,35 € nacionalno kofinansiranje (Budžet CG) UKUPNO: 440.882,35 € Utrošeno: 30.700 ¹⁰¹	Početni/krajnji rok realizacije: I kvartal do IV kvartala 2021.	

¹⁰⁰Projekat je još uvijek u toku

¹⁰¹Ibid

9.5 Edukacija predstavnika nadležnih institucija na temu "Borba protiv nasilja u porodici, dječijih ugovorenih brakova i prosjačenja"	Realizovana jedna radionica sa najmanje 20 predstavnika institucija	Ministarstvo o pravde, ljudskih i manjinskih prava Nvo Predstavnic i sudova	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je na osnovu Odluke broj 056-4/20-158 finansiralo projekat pod nazivom „Zajedno djelujemo protiv nasilja u porodici i dječijih ugovorenih brakova” u iznosu od 11.200 eura koji je realizovala tokom 2021. godine NVO „Centar za romske inicijative”. U okviru aktivnosti navedenog projekta edukovano je ukupno 115 osoba iz Uprave policije, Centara za socijalni rad, osnovnih škola, Sektora granične policije)	Planirano: 500.00 € Budžet Utrošeno: Sredstva prikazana kod aktivnosti 9.2	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	
9.6 Izraditi istraživanje o nasilju nad Romkinjama i Egipćankama	Uradjeno istraživanje koje sadrži detaljan prikaz nasilja nad romskinjama i egipćankama	NVO	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19.	Planirano: 10,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno:	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2022.	Podaci o nasilju nad romkinjama i egipćankama je neophodno sprovesti najkasnije do sredine 2023. godine kako bi se pratio indicator učinka.
9.7 Organizovati edukativnu radionicu o uzrocima, rasprostranjenosti i posljedicama nasilja, pravima žrtava i insitucijama koje pružaju zaštitu, sa kontaktima institucija	Organizovana jedna radionica za najmanje 20 učesnika	Ministarstvo o pravde, ljudskih i manjinskih prava Minstrastvo finasija i socijalnog starnja Uprava policije,	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je na osnovu Odluke broj 056-4/20-158 finansiralo projekat pod nazivom „Zajedno djelujemo protiv nasilja u porodici i dječijih ugovorenih brakova” u iznosu od 11.200 eura koji je realizovala tokom 2021. godine NVO „Centar za romske inicijative”. U okviru aktivnosti navedenog projekta edukovano je ukupno 115 osoba iz Uprave policije, Centara za socijalni rad, osnovnih škola, Sektora granične policije)	Planirano: 500.00 € Budžet Utrošeno: Sredstva prikazana kod	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	

		Partneri: Ženske NVO		aktivnosti 9.2		
Operativni cilj 10	Obezbjedenje socijalne i pravne zaštite romske i egipćanske djece od nasilja u porodici, dječjeg braka i prosjačenja					
Indikator učinka 1:	2021	2023	2025			
Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena nekom obliku psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane odraslih članova domaćinstva	64%	62%	59%			
Smanjiti procenat romske i egipćanske djece koja su bila izložena teškom fizičkom kažnjavanju	11%	10%	9%			
Indikator učinka 2:	2021	2023	2025			
Povećanje broja identifikovanih i						

procesuiranih slučajeva dječjeg ugovorenog braka i dječjeg prosjačenja (muškog pola).	7 slučajeva dječjeg ugovorenog braka	10	15
	32 slučaja dječjeg prosjačenja kao oblika nasilja u porodici *M (21) Ž(11)	50	80
Indikator učinka 3: Unaprijediti rani dječji razvoj romske i egipćanske djece od 0-6 godina	2021 Indeks ranog razvoja djeteta (ECDI) ¹⁰² : romska naselja: 77 Procenat djece 0-5 mjeseci koja su isključivo dojena (MICS): 14% Procenat djece 25-59 mjeseci u romskim naseljima sa kojima se majka, otac ili bilo koji odrasli član domaćinstva učestvovao u najmanje 4 aktivnosti: Sa majkama 36%	2023 80 17%	2025 85 20%

¹⁰²ECDI: Indeks ranog razvoja djeteta; procenat dječje starosti 3–4 godine u romskim naseljima koji je sačinjavala odgovarajućem stepenu razvoja u pogledu pismenosti/poznavanja brojeva, fizičkih, socijalno-emocionalnih i domaćih veština i obrazovanja

	Sa očevima 18%.			Sa majkama 50%, Sa očevima 40%		
	Sa majkama 43%, Sa očevima 27%					
Indikator učinka 4: Uspostavljanje specijalizovanih servisa za djecu žrtve dječjeg nedozvoljenog i ugovorenog braka i djecu koja žive i/ili rade na ulici ili su u riziku da to postanu.	2021	2023	2025			
	1 Svrtište u Opštini Niksic	2 Svrtišta	3 Svrtišta			
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Status realizacije indikatora rezultata i Obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih aktivnosti	Planirana / Utrošena finansijska sredstva	1- Početni/krajn ji rok realizacije 2 – Novi rok realizacije	Preporuke
10.1 Pružanje preventivnih usluga porodicama koje su u riziku od dječjeg nedozvoljenog i ugovorenog braka	Broj porodica kojima su pružene preventivne usluge	UNICEF MUP Uprava policije	Aktivnost nije realizovana zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja širenja pandemije COVID 19.	Planirano: 10,000.00 € UNICEF Utrošeno:	Početni/krajn ji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	Aktivnost je neophodno sprovesti kontinuirano.

		Centri za socijalno rad			Novi rok realizacije: I kvartal 2022 do IV kvartala 2022.	
10.2 Sprovoditi aktivnosti i kampanje o mehanizmima prevencije i pomoći žrtvama dječijeg ugovorenog braka uključujući direktno djecu i porodice u aktivnosti	Broj kampanja	UNICEF MUP Uprava policije Centri za socijalno rad	Glavni grad je u saradnji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja, Upravom policije i Sigurnom ženskom kućom, povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 25. novembra, kada je počela i kampanja 16 dana aktivizma kojom se obilježava borba protiv rodno zasnovanog nasilja. postavio informativne štandove u TC Delta City u cilju dodatnog ukazivanja na problem nasilja nad ženama.	Planirano: 15,000.00 € UNICEF Utrošeno:	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021. Novi rok realizacije: Aktivnosti će se nastaviti i u 2022. 2023.godini	
10.3 Organizovanje obuke za službenike relevantnih institucija u skladu sa akreditovanom obukom o dječjem ugovorenom braku u cilju senzibilisanja stručnjaka za rad sa	Organizovane 3 obuke za ukupno 60 osoba	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu Ministarstvo finansija i	Akreditovana obuka pod nazivom Osnovna obuka stručnih radnika/ca, stručnih saradnika/ca I članova/ca multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dječijih ugovorenih brakova, tokom 2021.godine realizovana je u tri termina za ukupno 46 stručnih radnika. Zbog epidemiološke situacije, grupe su, umjesto 20, smanjene na 15 polaznika.	Planirano: 3,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno: /	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	

<p>pripadnicima romske i egipćanske zajednice</p>		<p>socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava MUP Škole, Tužilaštvo Sud Uprava policije, NVO,</p>	<p>U toku 2021 godine, Centar za Romske Inicijative je su saradnji sa nadležnim institucijama realizovao edukativne aktivnosti koje su uključivale direktan rad sa djecom, roditeljima i zajednicom na teme koje su se odnosile na mehanizme prevencije dječjih brakova. Kao rezultat:</p> <p>Održavane su 42 radionice sa 362 djece uzrasta od 12-18 godina (215 djevojčica i 147 dječaka) i 261 odraslih od 19-65 godina (165 žena i 96 muškaraca) pripadnika Roma i Egipćana na kojim je osnovna tema bila prevencija od dječjih brakova, dobroti obrazovanja i zaštitni mehanizmi prijavljivanja sumnje na ugovoreni dječji brak ;Radionice za djecu i odrasle su imale interaktivni program, kroz prikazivanje video materijala i primjera iz prakse se diskutovalo o temu dječjeg braka;</p> <p>Održana je dvodnevni akreditovani trening " Osnovna obuka stručnih saradnika i članova multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dječjih ugovorenih brakova." Navedenoj obuci je prisustvovalo 20 polaznika, od kojih je 14 medijatora za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana kao i 6 stručnih radnika i y</p>			
---	--	--	--	--	--	--

			centara za socijalni rad (socijalni radnici, psiholozi, pedagozi ; Razvijen je video materijal 'Znanje je moć' koji je prikazivan na radionicama.			
10.4 Organizovanje obuke unutar škola za rano otkrivanje i postupanje u cilju prevencije i srječavanja dječjih brakova/ekonomske eksploatacije djece i trgovine djecom	Broj škola u kojima je održana obuka na godišnjem nivou; Broj identifikovanih i procesuiranih slučajeva, na godišnjem nivou.	Ministarstvo prosvete, nauke, kulture i sporta Partner: MUP Ministarstvo pravde i ljudskih prava, NVO, međunarodne organizacije	Zbog poštovanja mjera u cilju suzbijanja pandemije COVID 19 aktivnost nije realizovana u toku 2021. godine. Ista je planirana za realizaciju za II kvartal 2022. godine.	Planirano: 10,000.00 € Budžet MPNKS Utrošeno: 0 €	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021. Novi rok realizacije: I kvartala 2022 do III kvartala 2022. Novi rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2022.	Aktivnost je neophodno sprovesti kontinuirano.
10.5 Revidirati Protokol o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom	Revidovan protokol	MUP MPLJMP MPNKS	Ministar unutrašnjih poslova je rješenjem br. 01-078/21-6668/1 od 29. marta o.g. formirao Koordinaciono tijelo za praćenje Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija sa djecom uključenom u život	Planirano: 5,500.00 €	Početni/krajnji rok realizacije:	

uključenom u život i rad na ulici		Ministarstvo zdravlja Ministarstvo finansija i socijalnog staranja NVO	i rad na ulici u novom sazivu. Ovo tijelo čine predstavnici MUP-a, Uprave policije, Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. 07.04.2021. ovo tijelo je održalo prvi sastanak na kojem je između ostalog konstatovana potreba revidiranja teksta protokola u cilju njegove kvalitetnije primjene. Ministarstvo unutrašnjih poslova koordiniralo je postupkom revidiranja teksta Protokola i s tim u vezi održana su dva sastanka uz podršku GIZ-a tokom kojih je Protokol revidiran. Nakon dobijanja saglasnosti i mišljenja, Protokol je i zvanično potpisan od strane svih resornih institucija.	Donatorska sredstva + Redovna budžetska sredstva Utrošeno: /	II kvartal do IV kvartala 2021.	
10.6 Izrada analize o postupanju nadležnih institucija po prijavi za prosjačenje romske i egipćanske djece	Izradjena analiza rada institucija u suzbijanju prosjačenja romske djece	NVO	Aktivnost nije realizovana tokom 2021. godine iz razloga što nije bilo projekata NVO u navedenom periodu u okviru kojih bi se realizovala navedena aktivnost.	Planirano: 2,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno: /	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021. Novi rok realizacije:	Analizu je poželjno uraditi iz razloga poboljšanja stanja kada je u pitanju problem prosjačenja.

					/	
10.7 Organizovanje obuke za službenike relevantnih institucija u skladu sa akreditovanom obukom o dječjem prosjačenju i o senzibilisanom radu sa djecom romske i egipćanske zajednice	Organizovane 3 obuke za ukupno 60 osoba	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava MUP Škole, Tužilaštvo Sud Uprava policije, NVO,	U toku 2021 godine, održana je jedna obuka “za stručne radnike, stručne saradnike I druge profesionalce u oblasti socijalne zaštite o vidovima, mehanizmima prevencije I sprečavanju prosjačenja od strane djece” za ukupno 15 polaznika. Tokom 2020.godine, održane su dvije obuke na ovu temu, za ukupno 30 stručnih radnika.	Planirano: 3,000.00 € Donatorska sredstva Utrošeno:		Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.

10.8 Rad sa porodicama i djecom koja su ugrožena prosjačenjem ili su u riziku da to postanu po posebnim programima	Najmanje 50 porodica	Centri za socijalni rad, Lokalne samouprave Partner: Ministrastvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, NVO	Redovna aktivnost Centara za socijalni rad.	Planirano: Nijesu bila potrebna sredstva	Početni/krajnji rok realizacije: III kvartal do IV kvartala 2021.	
10.9 Pokretanje socijalnog servisa Svratistište- privremeni smještaj za djecu sa ulice	Obezbijeden privremeni smještaj za djecu sa ulice u vidu socijalnog servisa - Svratistište	Glavni grad Podgorica NVO "Udruženje Roditelji"	Prihvatilište/Svratistište je servis namijenjen djeci koja koja žive u ekstremnom siromaštvu na teritoriji Glavnog grada. Osim podrške u savladavanju školskog gradiva, odnosno obrazovanju, osnovni cilj Prihvatilištajeste motivacija djece za nastavak obrazovanja, upis srednje škole, kako bi djeca izašla iz porodičnog kruga siromaštva. Sva djeca uključena u servis potiču iz ranjivih porodica. Budući da neki korisnici servisa Prihvatilište dolaze iz udaljenih djelova grada i nijesu u mogućnosti dovesti djecu, obezbijeden je taxi prevoz od kuće do Igračkoteke i Razvojnog centra gdje se program sprovodi. Takođe, za svu djecu uključenu u grupnu podršku obezbijedena	Planirano: 10,000.00 € Budžet Glavnog grada Podgorica Utrošeno: /	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021. Navedena aktivnost će se realizovati i u	

			je užina (kifle, sendviči, grickalice) u toku boravka u prostorijama Igračkoeteke. U toku 2021. godine ukupno 82 djece je pohađalo programe podrške u obrazovanju, socijalizaciji i razvoju.		2022. i 2023.godini	
10.10 Realizovati obuke za predstavnike insitucija koje u skladu sa opisom posla koji obavljaju mogu doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima u odnosu na identifikaciju i zaštitu žrtava i efikasno krivično gonjenje izvršilaca	Ojačani kapaciteti 20 socijalnih radnika, 20 predstavnika policije, sudstva i tužilaštva u odnosu na identifikaciju, pružanje pomoći i procesuiranje slučajeva trgovine ljudima	Uprava za kadrove, Zavod za socijalnu I dječju zaštitu, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, MUP, Policijska akademija	Relaizovana je jedna obuka na temu “Borba protiv trgovine ljudima, identifikacija I upućivanje žrtava trgovine ljudima”, za ukupno 15 stručnih radnika. Broj polaznika je smanjen sa 20 na 15 zbog nepovoljne epidemiološke situacije.	Planirano: 19,100.00 € Donatorska sredstva 16,000.00 € + Budžet 3,100.00 € Utrošeno: /	Početni/krajnji rok realizacije: II kvartal do IV kvartala 2021.	

PREPORUKE

- Veliki broj građana romske i egipćanske populacije nema stalno zaposlenje već radi u neformalnom sektoru. U tom smislu, u narednom periodu neophodna je transformacija neformalnog zapošljavanja građana romske i egipćanske populacije, što će biti izazov u narednom periodu gdje nadležne institucije ovom problemu trebaju pristupiti ozbiljno i u skladu sa dobrim praksama drugih država (Republika sjeverna Makedonija) osmisliti i realizovati određene programe i razmotriti mogućnost pisanja IPA III projekata za dostizanje operativnog cilja br. 2 jer su za njegovo ostvarenje potrebna značajnija finansijska sredstva.
- Iako su u okviru Regionalnog stambenog programa do sada izgrađene i useljene: 62 stambene jedinice u Nikšiću, 120 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica, dodatnih 50 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica te 48 stambenih jedinica takođe na Koniku, Podgorica i uspješno zatvoren najveći kolektivni kamp u Crnoj Gori, Kamp Konik, međutim i dalje kada je u pitanju rješavanje stambenog pitanja pripadnika romske i egipćanske populacije je veliki izazov u rješavanju stambenog pitanja građana romske i egipćanske populacije. Nedostatak sličnih programa za stambeno zbrinjavanje socijalno ugroženih porodica ostaje kao jedan od najvećih izazova. Pored toga, i dalje postoji veliki broj nebezbednih, neuslovnih i nelegalizovanih naselja i objekata u kojima žive građani romske i egipćanske populacija, a veliki broj tih naselja su bez struje, vode i infrastrukture. S tim u vezi, neophodno je da nadležne institucije već 2022. godine osmisle i apliciraju sa IPA III projektima kako bi se ovaj problem riješio i ostvario operativni cilj broj 4, s obzirom da se radi o oblasti gdje su za poboljšanje stanja potrebna značajna finansijska sredstva.
- Na svim nivoima obrazovanja je nedovoljno razvijena svijest o važnosti obrazovanja među pripadnicima romske i egipćanske populacije usled loše socio-ekonomske situacije u kojoj se nalaze. Takođe, jedan od izazova za nadležne institucije u narednom periodu je kreiranje programa kako bi se prevazišao problem nedovoljno poznavanje službenog jezika posebno za učenike od I-III razreda OŠ . Osim toga, potrebno je obezbijediti prevoz za djecu romske i egipćanske populacije predškolskog uzrasta kako bi što veći broj djece pohađalo vrtiće. Takođe, potrebno je nastaviti sa mentorskom podrškom učenicima jer se radi o primjeru dobre prakse koji je pokazao vidljive rezultate. Za rješavanje ovih problema postoji mogućnost apliciranja sa projektima za IPA III sredstva.
- U periodu trajanja Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. godina, u programe samozapošljavanja nije bilo uključenih pripadnika Roma i Egipćana sa evidencije nezaposlenih lica. To upućuje na potrebu dublje analize uzroka koji onemogućavaju ovu populaciju da koristi samozapošljavanje kao izlaz iz nezaposlenosti, kao i na potrebu eventualnog prilagođavanja mjere navedenoj ciljnoj grupi, kreiranja nove i uključivanja drugih aktera u njenu realizaciju. Takođe, neophodna je transformacija neformalnog zapošljavanja Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki.
- Regulisanje zdravstvene zaštite je povezanon sa regulisanjem građanskog statusa i ličnih dokumenata. Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki nema regulisanu zdravstvenu zaštitu, a najčešći je slučaj kod trudnica koje su prilikom porođaja često u nezavidnoj situaciji iz razloga što nijesu u mogućnosti platiti troškove porođaja. U tom smislu, potrebno je iznaći rješenje da se trudnice romske i egipćanske populacije ne suočavaju sa ovom vrstom problema.
- Rješavanje problema građanskog statusa i ličnih dokumenata je planirano da se završi u potpunosti do kraja 2025. godine. Radi se o problemima u čijem rješavanju je u prethodnom periodu ostvaren značajan napredak, međutim i dalje određeni broj građana/građanki nema regulisan građanski status

i ne posjeduje lična dokumenta, odnosno postoji određeni broj apatriđa. S tim u vezi, potrebno je da nadležni resori u saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama pojačaju napore kako bi svi građani bili upisani u matične knjige rođenih i riješili svoj pravni status.

- Dječiji/prisilni/ugovoreni brakovi, nasilje u porodici i prosjačenje su evidentni problemi i u narednom periodu je neophodno uložiti dodatne napore nadležnih institucija u rješavanju istih. Neophodno je u narednom periodu obezbijediti više dnevnih centare – prihvatilišta za djecu koja prose. Takođe, značajan doprinos mogu pružiti i NVO te je potrebno u skladu sa mogućnostima finansirati kvalitetne projekte NVO koje se bave rješavanjem problema dječijih/prisilnih/ugovorenih brakova, nasilja u porodici i prosjačenja.
- U narednom periodu je potrebno osmisliti i realizovati nove aktivnosti u cilju borbe protiv anticiganizma jer se isti smatra uzrokom diskriminacije građana romske i egipćanske populacije. Takođe, potrebno je organizovati trening za trenere na temu “Borbe protiv anticiganizma”

PRILOZI

STATISTIČKI PODACI ZA SOS LINIJU u periodu od 01.01. do 31.12. 2021.godine

<i>Mjesec</i>	<i>Informativni pozivi</i>	<i>Pozivi potencijalnih žrtava trafikinga (osoba koja prijavljuje da je žrtva ili drugo lice)</i>	<i>Prekinuti pozivi</i>	<i>Prijeteci pozivi</i>	<i>Ostali pozivi /porodičnom nasilju i ostale vrste nasilja nad ženama i djecom</i>	<i>Obaviješten/a</i>		<i>Napomena</i>	<i>Pozivi na mjesečnom nivou</i>
						<i>Uprava policije</i>	<i>Centar za socijalni rad</i>		
	<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>	<i>5.</i>	<i>6.</i>			<i>7.</i>

<i>JANUAR</i>	99		68		128			295
<i>FEBRUAR</i>	74		45		98			217
<i>MART</i>	95		54		99		Dana 18.03. Osoba koja nije željela da se predstavi prijavila je na SOS tel.sumnju na fizičko, psihičko i seksualno nasilje.	248
<i>APRIL</i>	84	/	57	/	101			242
<i>MAJ</i>	88	/	52	/	96			236
<i>JUN</i>	90	/	50	/	103			243
<i>JUL</i>	98	/	56	/	106			260
<i>AVGUST</i>	96	/	51	/	102			249
<i>SEPTEMBAR</i>	97	/	47	/	93			237
<i>OKTOBAR</i>	93	/	49	/	97			239
<i>NOVEMBAR</i>	88	/	39	/	99			226
<i>DECEMBAR</i>	96		45		108			249
<i>UKUPNO</i>	1.098		613		1.230			2.941

Legenda

1. **Neophodni savjeti i informacije edukativnog tipa o fenomenu trgovine ljudima** i odnose se na informacije o pojmu bića, radnje i cilja trgovine ljudima. (Prijaviti eventualne sumnje na izvršenje ovog krivično djela),
2. **Krivični zakonik član 444** “ Ko silom ili prijetnjom, dovođenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi, zloupotrebom ovlašćenja, povjerenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog, zadržavanjem, oduzimanjem ili uništenjem ličnih isprava, falsifikovanjem ličnih isprava, pribavljanjem ili izradom falsifikovanih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, radi dobijanja saglasnosti od lica koje ima kontrolu nad drugim licem: vrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaji, sakriva ili drži drugo lice, a u cilju eksploatacije njegovog rada, prinudnog rada, dovođenja u položaj sluge, ropstva ili ropstvu sličan odnos, vršenja kriminalne djelatnosti, prostitucije ili druge vrste seksualne eksploatacije, prosjačenja, upotrebe u pornografske svrhe, sklapanja nedozvoljenog braka, radi oduzimanja dijela tijela za presađivanje ili radi korišćenja u oružanim sukobima”
4. *Vredanje, prijetnje, uvredljivi komentari.*
5. **Zakon o potvrđivanju Konvencije SE o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici** –“**Nasilje nad ženama** označava „sva djela rodno zasnovanog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu fizičku, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu“.Nasilje nad ženama definiše kao kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije nad ženama”
-“**Nasilje nad djecom** označava “zanemarivanje, zlostavljanje zloupotreba, zapostavljanje, agresivno ponašanje prema djeci, vaspitno zapuštanje djece, zločini nad djecom, seksualna zloupotreba djece, napuštanje djece, svirepost, eksploatacija”.
-“**Nasilje nad djecom** sastoji od svih oblika fizičkoi/ili emocionalnog nasilja “seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, ekonomskog ili drugog izrabljivanja koji nanose stvarnu ili potencijalnu štetu djetetovom zdravlju, preživljavanju, razvoju i dostojanstvu u kontekstu odgovornosti, povjerenja i moći. Primjenu sile nanosi bol, fizička ili psihička oštećenja, ugrožava zdravlje i fizički ili psihički integritet ličnosti i osujećuje normalan razvoj nepunoljetne osobe “